

OBSAH

1. Úvod	2
1.1. Hlavní a dílčí cíle sociologického průzkumu	3
1.2. Procedura a technika sociologického průzkumu	4
1.3. Charakteristika výběrového souboru obyvatel Kopřivnice	5
1.3.1. Postoje občanů na pravolevém kontinuu jejich politické orientace	
1.3.2. Emotivní vazba občanů k městu	
2. Občané Kopřivnice a kontury jejich životní úrovně	12
2.1. Hodnocení současného finančního příjmu domácností a jeho distribuce podle příjmových kategorií	12
2.2. Hodnocení současné úrovně uspokojování životních potřeb podle (ne)dostatku finančních prostředků	19
2.3. Hodnocení změn životní úrovně v uplynulém desetiletí	22
3. Občané Kopřivnice a nezaměstnanost	25
3.1. Názory občanů na individuální strategii při ztrátě zaměstnání	26
3.2. Názory občanů na komunální strategii řešení nezaměstnanosti	29
4. Bydlení občanů Kopřivnice: skutečnost a přání	32
4.1. Současné bydlení obyvatel města	32
4.1.1. Současné bydlení a (ne)spokojenost občanů	
4.1.2. Stabilizace a potenciální mobilita občanů	
4.2. Představy občanů o bydlení v rodinných domcích	40
4.2.1. Úvaha o plošném standardu rodinného domku	
4.2.2. Úvaha o finančních nákladech na rodinný domek	
4.2.3. Úvaha o zdrojích financí na náklady	
4.3. Představy občanů o bydlení v bytových domech	47
4.3.1. Úvaha o plošném standardu a úhradě nákladů na stavbu bytového domu	
5. Občané Kopřivnice a volný čas	51
5.1. Subjektivní pocity občanů Kopřivnice o množství volného času	51
5.2. Občané a využívání možností ke trávení volného času	53
5.3. Občané a příčiny omezující využívání možností ke trávení volného času	59
5.4. Občané a jejich názory na preference činností ve volném čase, které by mělo město podporovat	61

6. Občané Kopřivnice a jejich postoje k místní politice	64
6.1. Občané a jejich informovanost o dění ve městě	64
6.1.1. Zájem občanů o dění ve městě	
6.1.2. Zdroje informovanosti občanů o dění ve městě	
6.1.3. Prameny informací občanů o činnosti městské samosprávy a státní správy	
6.1.4. Hodnocení míry informací o dění ve městě dříve a nyní	
6.2. Občané a jejich postoje k městským institucím veřejné správy	71
6.2.1. Názory občanů na vlastní možnosti ovlivňování municipalitní politiky	
6.2.2. Občané a jejich znalost zastupitelů	
6.3. Občané a jejich hodnocení činnosti Zastupitelstva města Kopřivnice, jeho rady a městského úřadu	76
6.4. Občané a jejich preference problémů fungování města	84
6.4.1. Naléhavost řešení problémů života ve městě	
6.4.2. Preference investičních plánů pro příští léta	
7. Shrnutí podstatných výsledků průzkumu veřejného mínění občanů Kopřivnice	93
8. Prameny	99

Sonda do veřejného mínění občanů Kopřivnice

Závěrečná zpráva ze sociologického průzkumu

Objednatel: MĚSTO KOPŘIVNICE
zastoupené Jiřím Tichánkem, starostou města

Zhotovitel: Marketingová laboratoř Ostrava
zastoupená PhDr. Jurajem Honem,
hlavním řešitelem projektu číslo 3-10/2000

Začátek řešení: říjen 2000

Ukončení řešení: leden 2001

©
MLO
MěÚ Kopřivnice

1 ÚVOD

Politikové již vícekrát konstatovali, že "přes všechny politické a ekonomické změny, k nimž došlo v posledních letech, vývoj zatím nenasvědčuje tomu, že by se světy **těch nahoře a těch dole**, mocných a bezmocných, začaly výrazněji prostupovat a integrovat". Je to trochu paradoxní, poněvadž "ti dole" dnes mají bezesporu mnohem více šancí kontrolovat i ovlivňovat to, co činí "ti nahoře" (Potůček, 1997). S citovaným autorem se v podstatě shodujeme na příčinách tohoto stavu:

- stereotypy chování, získané za desetiletí komunistického režimu, v němž jsme byli odnaučováni, a tak jsme se ve své části odnaučili i "do toho mluvit",
- ekonomické stesy transformace nás nutí soustředit se na uhájení živobytí,
- tradiční kanály společenské kontroly v podobě reprezentativní demokracie nestačí rychle a účinně reagovat na nové potřeby lidí a jejich skupin,
- základy občanské společnosti byly položeny, ovšem vrcholová politika se soustředila na ekonomickou stránku transformace a jejich rozvoji se nevěnovala.

Ať se však na příčinách stavu společnosti shodneme nebo neshodneme, stále platí, že **veřejná politika směřuje k řešení problémů veřejného zájmu**. Klíčovým prvkem je pak pro ni (měl by být) proces poznávání takových zájmů, a to i prostřednictvím zkoumání veřejného mínění.

Zadání, formulované představiteli města Kopřivnice, naplňuje předcházející tezi. Rozhodli se totiž zjistit současný stav myšlení a chování občanů města, jejich potřeby a zájmy, a vytvořit si informační zázemí pro svou konceptuální práci v blízké i vzdálenější perspektivě. Hodnota přístupu místních politiků je v tomto směru o to cennější, že je kontinuální. Kopřivnická "radnice" již po několik roků hledá a nachází zdroje pro formování svých cílů v rozvoji městské komunity v zájmech a potřebách obyvatel města. A jak jsme již dříve uvedli, mínění občanů je souběžně chápáno jako hodnotitel a korektor realizace záměrů místní politiky,

aniž by zbavovalo reprezentanty lokální demokracie povinnosti přemýšlet a konat s potřebnou vizí perspektivu, a získávat pro ni veřejné mínění.

1.1 Hlavní a dílčí cíle sociologického průzkumu

Vedení města věnovalo přípravě cílů zkoumání výjimečnou pozornost. Po předběžné diskusi předložila naše agentura na přelomu srpna a září 2000 nabídku témat zkoumání názorové hladiny v kopřivnické komunitě. Ve tvůrčí atmosféře bylo s představiteli města zadání specifikováno a koncem září uzavřena Smlouva o dílo. V říjnu 2000 byla témata na konzultativním jednání zpřesňována. Pozornost předních politiků přípravě zkoumání byla velmi cenná. Děkujeme zejména panu Jiřímu Tichánkovi, starostovi města, Aloisovi Jankovi, zástupci starosty, Ing. Josefu Jiříkovi, tajemníkovi MěÚ a dalším odborným pracovníkům úřadu.

Definitivní znění cílů výzkumu, a tedy i záznamového listu, provedl objednatel 16.10.2000.

Zhotovitel byl Smlouvou o dílo a následnými konzultacemi s objednatelem zavázán, aby systematicky vyšetřil, popsal a analyzoval veřejné mínění obyvatel Kopřivnice, starších 15 let, a to k vybraným problémům:

- *životní úrovně, zvláště k hodnocení změn v uplynulém desetiletí,*
- *nezaměstnanosti, zvláště ke komunální strategii řešení nezaměstnanosti,*
- *současného bydlení, zvláště k zájmu o výstavbu rodinných domků a bytů,*
- *volného času, zvláště k preferenci činností, které by mělo město podporovat,*
- *místní politiky, zvláště k preferenci investičních plánů města v příštích letech.*

Informace, zjištěné empirickým zkoumáním, budou ve všech odpovídajících hlediscích diferencovány i podle územních částí města (Lubina, Mniší a Vlčovice) a komparovány s daty, zjištěnými v průzkumech veřejného mínění v roce 1995 a 1998.

1.2 Procedura a technika sociologického průzkumu

Předmět zakázky, vymezený hlavními cíli zkoumání, předurčil i naši pracovní metodu: jako základní byla použita **procedura statistická, ve variantě výběrového šetření**.

Pokud jde o volbu techniky terénního sběru dat, byla použita **technika osobního rozdání a sběru dotazníků**. Terénní práce provedlo ve dnech 24. října - 1. listopadu 2000 96 instruovaných tazatelů, z toho 33 studentů a studentek z VOŠ, SPŠ a OA v Kopřivnici. Poděkování za spolupráci při doplňování tazatelské sítě patří především řediteli Ing. Jaroslavu Poncovi a zástupkyni ředitele PaedDr. Vlastě Brychtové. Kontrola práce tazatelské sítě nezaznamenala významnější nedostatky, které by ovlivnily výsledky zkoumání.

Počítačové zpracování dat provedl PhDr. Lubomír Štula ověřeným programem PRONTO, který laboratoř používá pro sociologické průzkumy.¹⁾ Hlavními výstupy jsou absolutní a relativní četnosti (řádkové a sloupcové), aritmetické průměry, směrodatné odchylky, chí kvadrát, C_{norm} a kontingenční test závislosti mezi dvěma znaky. Třídící plán vycházel v první řadě z kombinace postojových (meritorních) otázek s kontrolovanými identifikačními znaky respondentů.

Data graficky zpracoval Mgr. Jiří Jarema. Interpretaci výzkumných dat, jejich komparaci s předcházejícími průzkumy a závěrečnou studii vypracoval PhDr. Juraj Hon.

Výstupem práce řešitelského týmu je tato závěrečná zpráva.

¹⁾ Meritorní odpovědi a charakteristiky respondentů byly zpracovány vesměs do dvourozměrných kontingenčních tabulek podle sloupcových a řádkových proměnných. Identifikace asociací mezi řádkovými a sloupcovými kategoriemi v těchto tabulkách byla prováděna "znaménkovým schématem", testujícím stupeň významnosti a směr interakce. Dále byly údaje testovány Pearsonovým testem dobré shody (chí-kvadrát testem), určujícím hladinu statistické významnosti vztahu mezi testovanými jevy. Pro zjištění míry závislosti mezi jevy pak byl použit tzv. normalizovaný koeficient kontingence C_{norm} . Při interpretaci tohoto testu platí, že čím je jeho hodnota vyšší, tím je ovlivnění silnější. Závislost vyjadřujeme verbálně takto:

$C_{norm} =$	0,00 - 0,15	slabá závislost	0,31 - 0,45	silná závislost
	0,16 - 0,30	střední závislost	0,46 a více	velmi silná závislost

Tento postup je aplikován v celé výzkumné akci.

1.3 Charakteristika výběrového souboru obyvatel Kopřivnice

Základním souborem bylo 19 075 obyvatel města, starších 15 let, a to podle stavu k 6.10.2000 (sdělení MěÚ, paní Eva Nováčková); z toho bylo 930 obyvatel z Lubiny (4,9 %), 440 obyvatel z Mniší (2,3 %) a 366 obyvatel z Vlčovic (1,9 %).

Výběrový soubor byl ustaven kvótním způsobem. Základními kontrolními znaky bylo pohlaví a věková skupina, odvozenými stupeň dosaženého vzdělání, rodinný stav a socioprofesionální zařazení. Celkový počet dotazovaných byl 764 osob.

Situace ve výběrovém souboru v porovnání se stavem v souboru základním je popsána v následujících tabulkách.

Tab. 1: Obyvatelé Kopřivnice, starší 15 let, a jejich zastoupení ve výběrovém souboru podle pohlaví, věkových skupin a stupně dosaženého vzdělání

CHARAKTERISTIKA	POČET			ODCHYLKA OD ZÁKLADU v %
	OBYVATEL	RESPONDENTŮ		
	relativně	absolutně	relativně	
PODLE POHLAVÍ				
muži	48,6	369	48,3	-0,3
ženy	51,4	395	51,7	+0,3
PODLE VĚKOVÝCH SKUPIN				
15 - 18 let	9,0	63	8,3	-0,7
19 - 29	22,2	184	24,0	+1,8
30 - 39	20,1	148	19,4	-0,7
40 - 49	17,4	139	18,2	+0,8
50 - 59	15,7	113	14,8	-0,9
60 a více	15,6	117	15,3	-0,3
PODLE STUPŇŮ VZDĚLÁNÍ¹⁾				
základní	20,0	133	17,4	-2,6
střední (vč. vyučení)	40,0	317	41,5	+1,5
úplné střední	30,0	238	31,1	+1,1
vysokoškolské	10,0	76	10,0	0,0
¹⁾ Kvalifikovaný odhad, vycházející ze Sčítání 1991 a trendů vývoje.				

Odchytky v základních charakteristikách občanů ve výběrovém souboru se pohybují v porovnání se stavem v souboru základním v minimálních hodnotách. Příčin odchylek může být více. Rozdíly mohly vzniknout chybami tazatelů ve výběru respondentů, odrazem změn, ke kterým došlo v průběhu období od Sčítání 1991, ale i nesprávnými odpověďmi občanů (např. ve stupni dosaženého vzdělání).

REKAPITULACE

Souhrnně však konstatujeme, že **skladba výběrového souboru dotazovaných občanů reprezentuje strukturu základního souboru obyvatel, starších 15 let, a že o skladbě můžeme uvažovat jako o odpovídajícím průřezu městskou populací v Kopřivnici.**

Pokud jde o charakteristiku výběrového souboru podle rodinného stavu a socioprofesionního zařazení, pak porovnání se situací v základním souboru není možné. Vývoj ve společnosti se od roku 1991 natolik proměnil, že by každá naše srovnávací úvaha byla zpochybnitelná. Nejinak tomu je i u dalších znaků domácností, z nichž byli respondenti fakticky náhodně vybíráni. Uvádíme jen základní zjištěná data, která výběrový soubor identifikují z dalších zorných úhlů.

Tab. 2: Obyvatelé Kopřivnice, starší 15 let, a jejich zastoupení ve výběrovém souboru podle rodinného stavu a socioprofesionního zařazení

CHARAKTERISTIKA	POČET RESPONDENTŮ	
	absolutně	relativně
PODLE RODINNÉHO STAVU		
svobodní	208	27,2
ženatí, vdané	417	54,6
rozvedení	61	8,0
ovdovělí	78	10,2
PODLE SOCIOPROFESNÍHO ZAŘAZENÍ		
dělníci	197	25,8
ost. zaměstnanci	135	17,7
podnikatelé	102	13,3
důchodci	139	18,2
studenti (učni)	85	11,1
nezaměstnaní	75	9,8
ost. ekon. neaktivní	31	4,1

Rovněž jsme zjistili, že ve výběrovém souboru žije a hospodaří v jednočlenné domácnosti 11,8 % respondentů, ve dvoučlenné 25,4 %, ve tříčlenné 23,2 %, ve čtyřčlenné 31,8 %, v pěti a vícečlenné domácnosti 7,8 % dotázaných. Pokud jde o nezaopatřené děti: ani jedno dítě nežije ve 49,4 % domácností, z nichž byl vybrán respondent. Ve 25,5 % domácností žije jedno nezaopatřené dítě, dvě děti jsou ve 21,2 % domácnostech, tři děti ve 2,9 % a čtyři v 1 % domácností.

Požadavkem objednatele byla také *analýza vybraných odpovědí občanů Kopřivnice podle územních částí města*. Korektnost takové interpretace empirických dat byla optimalizována vyšším počtem respondentů z Lubiny (107 osob), z Mniší (58 osob) a z Vlčovic (57 osob). Skladba těchto výběrových podsouborů může však být posuzována jen podle věkových skupin. Ostatní strukturované charakteristiky nejsou aktualizovány.

Tab. 3: Obyvatelé územních částí Kopřivnice, starší 15 let, a jejich zastoupení ve výběrovém souboru podle věkových skupin

PODLE VĚKOVÝCH SKUPIN	POČET			ODCHYLKA OD ZÁKLADU v %
	OBVYVATEL	RESPONDENTŮ		
	relativně	absolutně	relativně	
a) LUBINA				
15 - 18 let	8,8	8	7,5	-1,3
19 - 29	21,4	25	23,3	+1,9
30 - 39	12,5	17	15,9	+3,4
40 - 49	16,5	17	15,9	-0,6
50 - 59	20,3	18	16,8	-3,5
60 a více	20,5	22	20,6	+0,1
b) MNIŠÍ				
15 - 18 let	8,2	4	6,9	-1,3
19 - 29	23,0	17	29,3	+6,3
30 - 39	15,2	9	15,5	+0,3
40 - 49	20,9	11	19,0	-1,9
50 - 59	13,2	5	8,6	-4,6
60 a více	19,5	12	20,7	+1,2
c) VLČOVICE				
15 - 18 let	9,8	5	8,8	-1,0
19 - 29	18,3	13	22,8	+4,5
30 - 39	14,5	9	15,8	+1,3
40 - 49	20,5	10	17,5	-3,0
50 - 59	14,8	9	15,8	+1,0
60 a více	22,1	11	19,3	-2,8

REKAPITULACE

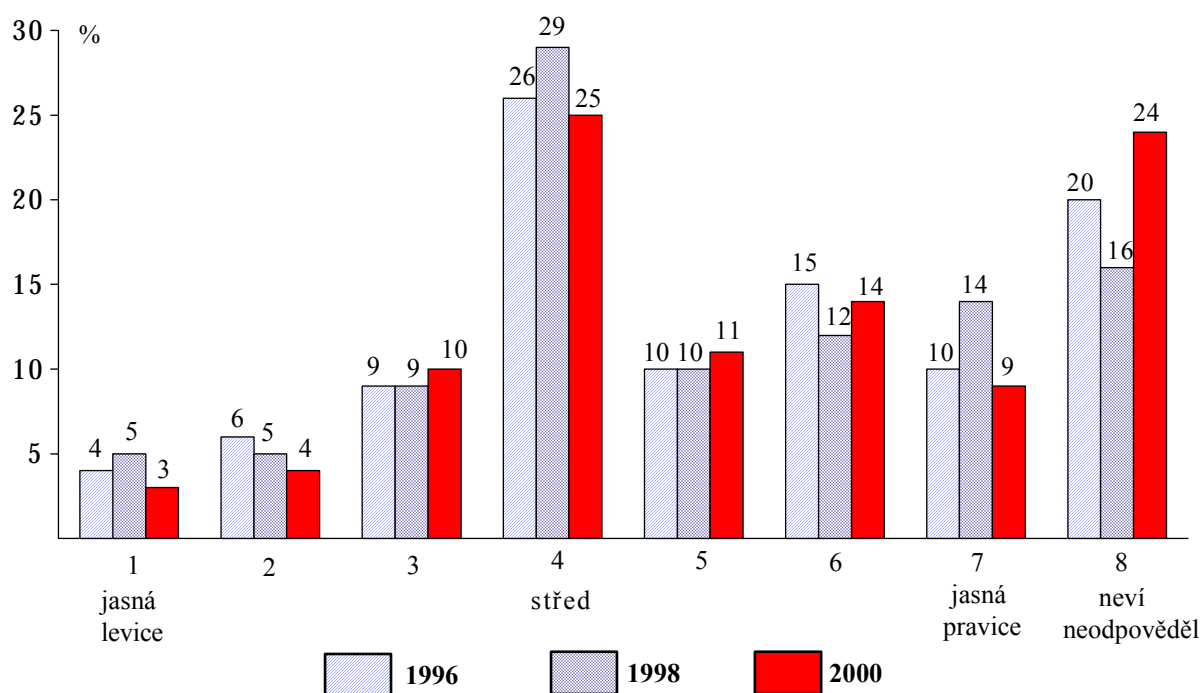
Skladba souboru dotazovaných z městských částí Lubina, Mniší a Vlčovice podle věkových skupin signalizuje větší rozdíly než jsou v populaci. Je to logický odraz celkového počtu respondentů, který nemohl "překročit"

ekonomická omezení. Proto jsme pro některé další statistické rozbory sloučili podsoubory respondentů z Mniší a Vlčovic. **Empirická data o názorové hladině mezi obyvateli městských částí pak většinou dále neanalyzujeme.**

1.3.1 Postoje občanů na pravolevém kontinuu jejich politické orientace

V kontextu formulovaných hlavních i dílčích cílů sociologického průzkumu vyvstala potřeba poznání politické orientace občanů Kopřivnice. A jejího možného vlivu na hodnotící postoje. Sociologická šetření této skutečnosti jsme omezili na vyšetření sebezřazení občanů na pravolevé škále postojů. Vycházíme přitom z předpokladu, že sebezřazování respondentů do spektra těchto postojů v sobě obsahuje i odpovědi o postojích občana k vlastnickým formám, k pojetí hodnot svobody a rovnosti, hodnotám a hodnocením, tvořícím axiologickou a normativní strukturu života současné, ale i minulé a budoucí společnosti. I když si uvědomujeme, že z toho všeho pramení i značná obtížnost sebeartikulace, přesto si myslíme, že deskripce pravolevých postojů, stejně jako jejich analýza, má své oprávnění - přesvědčili jsme se o tom v mnoha dřívějších průzkumech veřejného mínění.

Otázka byla formulována takto: *V souvislosti s politikou se často hovoří o levici a pravici. Kam byste se zařadil Vy osobně na stupnici, kde 1 znamená "jasnou, krajní levici", 4 je střed a 7 znamená "jasnou, krajní pravici"?* Grafická podoba základního rozvrstvení politické orientace kopřivnických občanů v průběhu času je následující (údaje v %, zaokrouhleně):

Pro rozbor současných politických postojů jsme sloučili pozici 2+3 a označujeme ji jako "spíše nalevo" a 5+6 jako "spíše napravo". Testování vazeb upozornilo na některé významnější závislosti.

Tab. 4: *Postoje občanů Kopřivnice na pravolevém kontinuu politické orientace podle některých jejich charakteristik (údaje v %, zaokrouhleně)*

CHARAKTERISTIKA	KONTINUUM					
	1 jasná levice	2+3 spíše nalevo	4 střed	5+6 spíše napravo	7 jasná pravice	8 neví
PODLE POHLAVÍ $C_{norm}=0,230$						
muži	4	16	25	27	9	19
ženy	1	13	26	23	9	28
PODLE VĚKOVÝCH SKUPIN $C_{norm}=0,326$						
15 - 18 let	2	3	19	17	8	51
19 - 29	1	12	21	29	10	27
30 - 39	3	13	28	25	9	22
40 - 49	1	13	32	24	10	20
50 - 59	4	24	25	28	8	11
60 a více	6	19	26	19	8	22
PODLE SOCIOPROFESNÍHO ZAŘAZENÍ $C_{norm}=0,363$						
dělníci	1	15	23	24	7	30
zaměstnanci - ekon. správní	0	6	31	45	6	12
zaměstnanci - ostatní	0	26	24	27	13	10
podnikatelé	2	13	29	27	17	12
důchodci	5	19	27	19	8	22
studenti (učni)	2	7	20	23	7	41
nezaměstnaní	7	13	23	23	8	26
ost. ekon. neaktivní	0	13	32	19	7	29

REKAPITULACE

Politická orientace kopřivnických občanů se v posledních čtyřech letech příliš nemění a můžeme ji považovat za stabilizovanou. Snad jen krajní pozice kontinua registrují pokles příznivců, naopak zvýšil se podíl občanů, kteří nevědí (nebo nechtějí), kam se zařadit.

V současnosti se **na levou stranu spektra** zařazují spíše muži než ženy, především občané starší 50 let, lidé nezaměstnaní a důchodci, ale významněji než ostatní i zaměstnanci technického a humanitního zaměření; zvláště pak "vyhledávají" pozici nalevo od středu. **Na pravé straně spektra** jsou hlavně

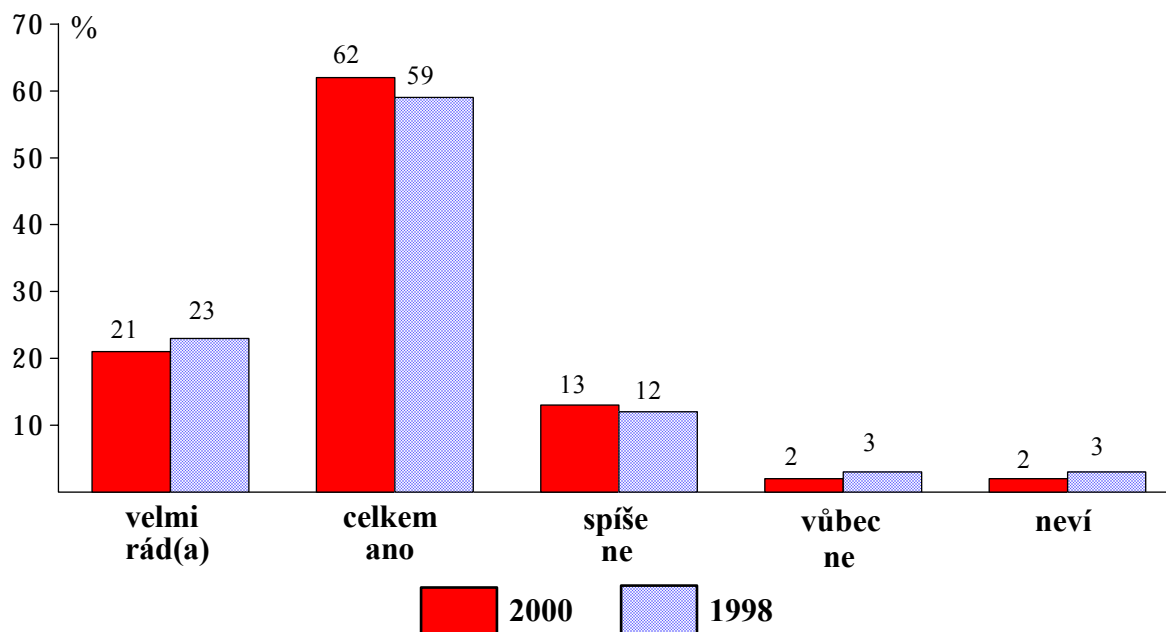
občané ze "širšího" středního věku (19-59 let), a to ve všech ekonomicky aktivních sociálních skupinách. Nejvýznamněji jsou tak zřejmě orientováni zaměstnanci ze všech profesí, přičemž je diferencuje intenzita postojů: postoj "jasné" pravice zaujímají hlavně podnikatelé (živnostníci) a zaměstnanci ze skupiny technického a humanitního zaměření, zatímco občané ekonomicko-správních profesí preferují postoj od středu napravo.

Jistě není nezajímavé zjištění, že stupeň dosaženého vzdělání diferencuje postoje občanů na kontinuu politické orientace jen částečně: nalevo od středu se zařazuje 16-17 % dospělé populace bez ohledu na vzdělání, zatímco postoj napravo od středu preferuje 21 % občanů se základním vzděláním, 35 % se středním, 38 % s úplným středním vzděláním a 42 % vysokoškoláků. **Ovšem rozdíly v politických postojích obyvatel v jednotlivých městských částech Kopřivnice jsou nevýznamné.** Jen postoje nalevo od středu jsou v částech Mniší a Vlčovice o něco významnější než jinde (21 % oproti 14-18 % z jiných městských částí).

1.3.2 Emotivní vazba občanů k městu

Místní politikové se stále intenzivněji zajímají o to, jaký vztah mají jejich spoluobčané k městu, jaký má pro ně symbolický význam. **Pozitivní vztah obyvatel k městu jim totiž umožňuje se s městem, jeho historií, současností i budoucností ztotožnit, být a jednat jako participující občan** (Hon, 1996).

Emotivní vazba občana je svým způsobem rekapitulace jeho vztahu k městu jako mnohostrannému a složitému sociálnímu, ale i hospodářskému a kulturnímu systému, v němž lidé pracují, bydlí a společensky se stýkají. Účastníci našeho průzkumu, shodně jako před dvěma lety, odpovídali na otázku: **"Žijete rád v Kopřivnici?"** Základní rozložení vypadá takto:

K problému emotivní vazby občanů Kopřivnice se ještě vrátíme, především k jejich pozici na trhu práce a bydlení.

REKAPITULACE

"Více než osm z deseti občanů kopřivnické komunity žije ve městě rádo, z nich pak dva až tři občané dokonce velmi rádi; ve městě nežije ráda asi jedna šestina jeho obyvatel", jsme zjistili před dvěma lety. **Pro současné společenské klima je tedy charakteristická stabilita pocitů ke svému městu.**

Velmi rádi žijí v Kopřivnici muži i ženy bez významnějších rozdílů, především však lidé nejstarší (32 % ze skupiny 60letých a starších, v nižších kohortách klesá hodnota na cca 24 %. Ve skupině 19-29 let pak ve městě žije velmi rádo 16 % obyvatel a ve věku 30-39 let cca 14 % obyvatel). Jistě je to očekávaný projev stabilizace života ve vazbě na proces stárnutí generací, ale ...

Neradi žijí ve městě především mladší lidé (ve skupině 19-39 let je takových 18-19 %). **Zápornou emotivní vazbu k městu projeví zejména občané nezaměstnaní** (23 % z nich), ale ani podíly takto cítících mezi dělníky (18 % z nich) a ekonomicko-správními zaměstnanci (19 % z nich) nelze bagatelizovat.

2 OBČANÉ KOPŘIVNICE A KONTURY JEJICH ŽIVOTNÍ ÚROVNĚ

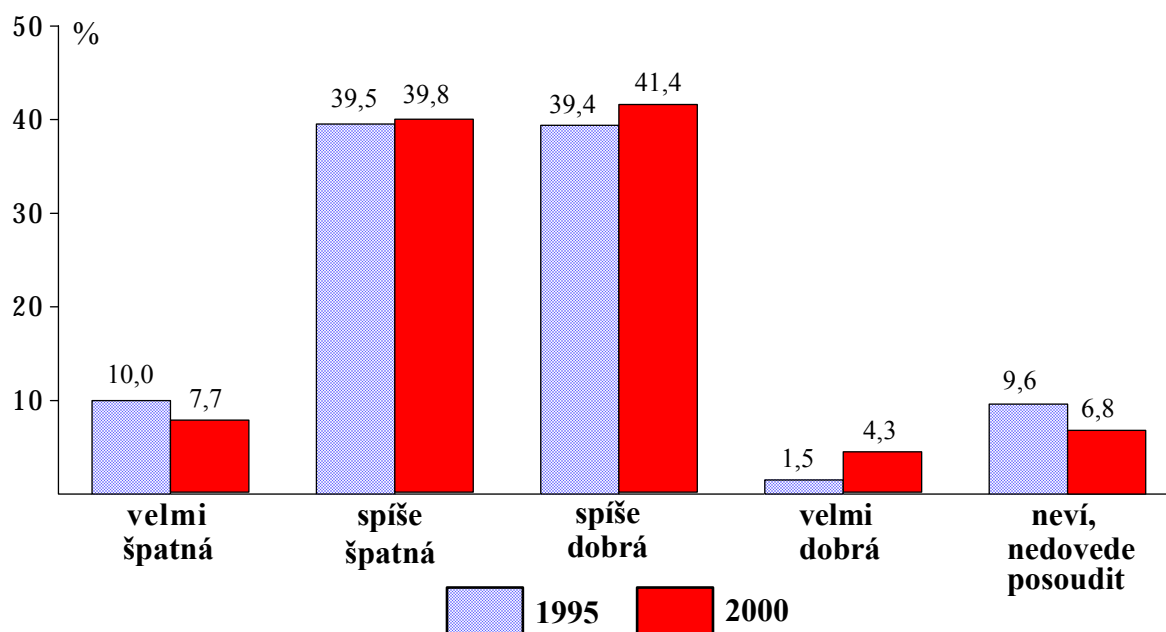
"Nastolení demokracie a právního státu bylo jedním ze základních požadavků listopadu 1989. Obyvatele Československa tehdy netížila v první řadě hospodářská situace země, ale trvale nedůstojný stav jejich neplnoprávné existence... při budování demokracie a právního státu můžeme vedle nesporných úspěchů zaznamenat též některé komplexní neřešené problémy, které se dnes stávají terčem oprávněné kritiky našich občanů..." (Zpráva vlády o stavu české společnosti, 1999).

Vývoj naší společnosti přinesl řadu změn, které se promítly do životní úrovně, do rozpočtu a hospodaření jednotlivců i domácností. Pro většinu populace zřejmě platí, že musí pečlivě zvažovat to, co si může sám a jeho domácnost dovolit, nebo je vývoj příjmů a výdajů dokonce nutí k omezování spotřeby. Jak již bylo v úvodu napsáno, "ekonomické stresy transformace nás nutí soustředit se na uhájení živobytí".

Náš přístup k poznání současného klimatu v městském společenství se pochopitelně mohl zabývat jen některými aspekty uváděné problematiky. Nejprve informujeme o hodnocení současného finančního příjmu domácností a o jeho distribuci. Poté popíšeme úroveň uspokojování životních potřeb podle subjektivních úsudků dostatku či nedostatku financí a kapitolu uzavřeme hodnocením změn životní úrovně za posledních deset let.

2.1 Hodnocení současného finančního příjmu domácností a jeho distribuce podle příjmových kategorií

Dotazovaným kopřivnickým občanům jsme položili otázku: "***Jak hodnotíte současný příjem domácnosti, ve které žijete?***" Odpovědi můžeme konfrontovat se situací před pěti lety, kdy jsme se zeptali shodným způsobem.

Příjmová situace je (byla)... (údaje v %)

Tab. 5: Hodnocení současných finančních příjmů domácností občanů Kopřivnice podle některých jejich charakteristik (údaje v %, zaokrouhleně, odpovědi "neví" nebyly brány v úvahu)

CHARAKTERISTIKA	HODNOCENÍ			
	velmi špatné	spíše špatné	spíše dobré	velmi dobré
PODLE POHLAVÍ $C_{norm} = 0,174$				
muži	10	38	46	6
ženy	6	48	43	3
PODLE VĚKOVÝCH SKUPIN $C_{norm} = 0,198$				
15 - 18 let	8	34	58	0
19 - 29	9	43	43	5
30 - 39	8	37	50	5
40 - 49	6	40	47	7
50 - 59	11	45	38	6
60 a více	8	55	36	1
PODLE STUPŇŮ VZDĚLÁNÍ $C_{norm} = 0,305$				
základní	14	38	46	2
střední (vč. vyučení)	8	53	37	2
úplné střední	7	38	49	6
vysokoškolské	3	23	59	15

CHARAKTERISTIKA	HODNOCENÍ			
	velmi špatné	spíše špatné	spíše dobré	velmi dobré
PODLE SOCIOPROFESNÍHO ZAŘAZENÍ $C_{norm} = 0,491$				
dělníci	6	49	43	2
zaměstnanci - ekon. správní	2	30	60	8
zaměstnanci - ostatní	2	36	53	9
podnikatelé	2	23	61	14
důchodci	10	56	33	1
studenti (učni)	10	29	58	3
nezaměstnaní	32	54	13	1
ost. ekon. neaktivní	7	57	32	4
PODLE RODINNÉHO STAVU $C_{norm} = 0,263$				
svobodní	9	41	48	2
ženatí, vdané	5	41	47	7
rozvedení	22	46	27	5
ovdovělí	13	55	31	1
PODLE POČTU NEZAOPATŘENÝCH DĚTÍ $C_{norm} = 0,202$				
jedno dítě	10	38	47	5
dvě	2	37	57	4
tři a více	15	44	37	4
žádné	10	47	38	5

REKAPITULACE

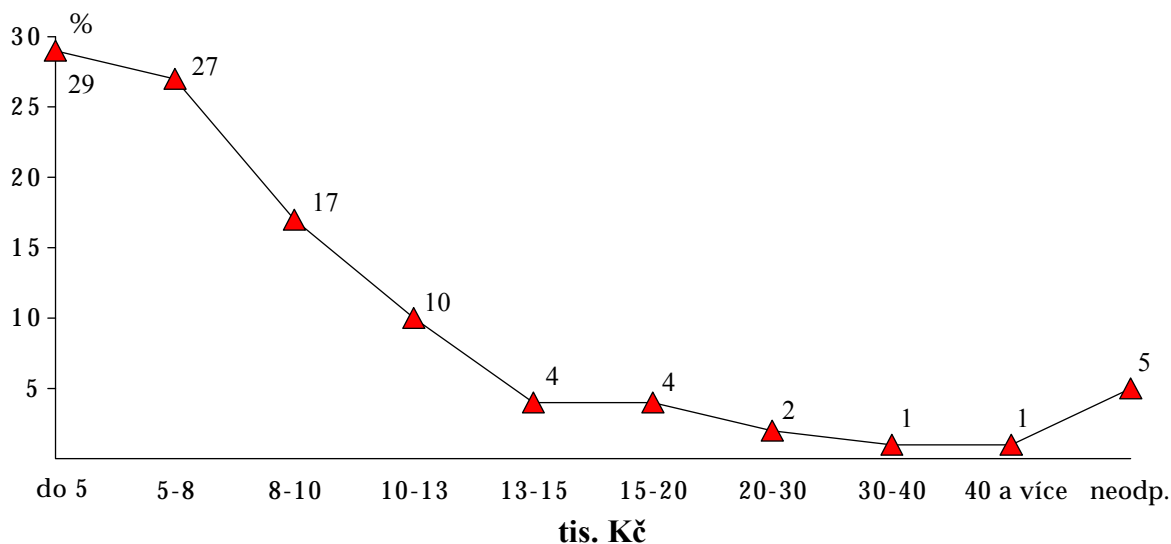
Zjišťujeme, že subjektivní soudy o finančním příjmu domácností se za pět let v kopřivnické komunitě v podstatě nezměnily: na okrajích škály odpovědí jsme zaznamenali mírný pokles hodnotícího postoje o příjmové situaci jako velmi špatné, a naopak signalizujeme mírné zvýšení pocitu, že situace je velmi dobrá. **Významnější rozdíly jsou však zřejmě uvnitř komunity:** za uplynulých pět let se úsudek o dobré příjmové situaci zvýšil mezi muži (+5 procentních bodů) i u žen (+3), ve skupině do 18 let (+18), ale i ve skupině 30-39 let (+15), 40-49 (+11). Úsudek se pozitivně změnil i mezi osobami se základním vzděláním (+8 procentních bodů), mezi středoškoláky s maturitou (+3) a mezi vysokoškoláky (+7). Naopak - pocit o zhoršení příjmové situace je zřejmě ve skupině 19-29 let (-11 bodů) a ve věku 50-59 let (-4 body). Pocitová shoda je ve skupině 60letých a starších: v minulosti i současnosti si dvě třetiny seniorů myslí, že jejich příjem je špatný, jedna třetina z nich, že je příjmová situace dobrá.

Typologie názorové hladiny v roce 2000 má následující prokazatelné představitele:

- současné příjmy hodnotí jako dobré spíše muži, osoby středního věku, lidé s vysokoškolským vzděláním, vykonávající práci technických zaměstnanců, a především podnikatelé;
- současné příjmy hodnotí jako špatné spíše ženy, osoby starší 60 let, hlavně však občané nezaměstnaní a osoby žijící osaměle.

Dotazované občany Kopřivnice jsme rovněž požádali, aby se pokusili zařadit sebe a vlastní domácnost do některé z nabídnutých příjmových kategorií. V úvahu měli občané brát čistý pracovní i sociální příjem, a to za měsíc září 2000.

Hypotetický vějíř osobních finančních příjmů občanů města měl tuto podobu:

Pro orientaci můžeme říci, že po úpravě dat¹⁾ byl měsíční průměr příjmu na osobu asi ve výši 8 582,- Kč. Po snížení počtu respondentů o studenty a ostatní osoby neaktivní činil průměr 9 858,- Kč.

Takto konstruovaný průměr měsíčního příjmu ve výši bezmála 10 000,- Kč má diskutabilní výpovědní hodnotu. Podle publikovaných informací v tisku byla loňská průměrná mzda v ČR za období I. - IX. 12 958,- Kč (Právo, 28.11.2000). K problematice se však vrátíme v další části studie.

¹⁾ Algoritmus výpočtu nereflekoval respondenty, kteří na otázku neodpověděli (n=38 osob), ve druhém případě pak i studenty a ost. ekon. neaktivní (n=141 osob). Škála pak vycházela z položky příjmu 5 tis. Kč, dále pak vždy ze střední hodnoty rozpětí a uzavírala ji položka 40 tis. Kč. Výpočet = {součet (počet respondentů x upravený příjem na škále)}:n

V této etapě práce s daty nás zajímala struktura vějíře osobních finančních příjmů, deklarovaných dotazovanými obyvateli. Přehled o situaci v komunitě je v následující tabulce s upravenou kategorizací příjmu.

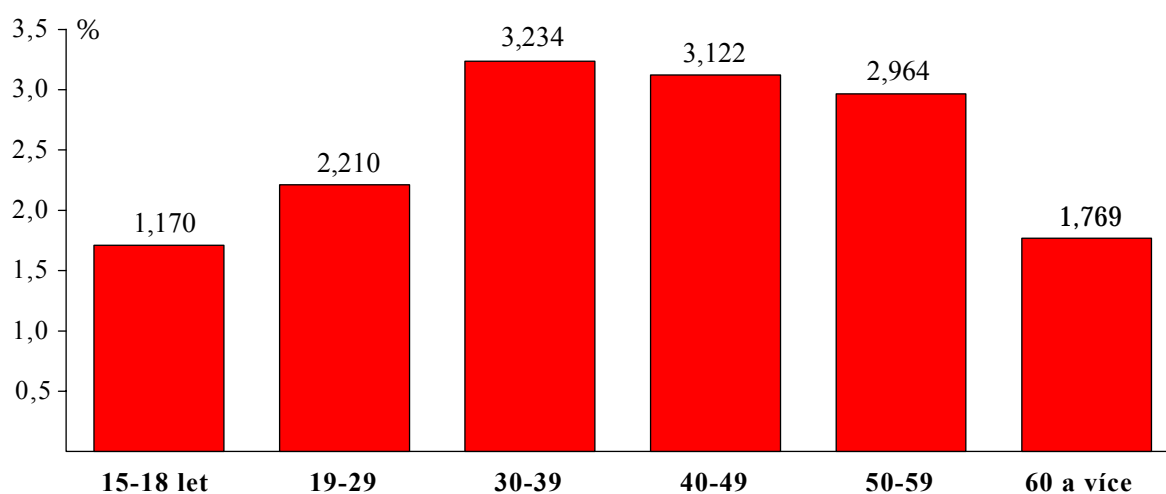
Tab. 6: Deklarovaný osobní měsíční finanční příjem občanů Kopřivnice podle jejich charakteristik (údaje v %, zaokrouhleně)

CHARAKTERISTIKA	KATEGRIE PŘÍJMU v tis. Kč						
	do 5	5-8	8-10	10-13	13-15	15-20	20 a více
PODLE POHLAVÍ $C_{norm} = 0,394$							
muži	24	24	18	15	6	7	6
ženy	37	33	19	6	2	2	1
PODLE VĚKOVÝCH SKUPIN $C_{norm} = 0,568$							
15 - 18 let	89	7	2	2	0	0	0
19 - 29	44	24	13	11	3	2	3
30 - 39	19	14	32	12	8	9	6
40 - 49	12	25	29	19	6	7	2
50 - 59	19	34	18	11	5	6	7
60 a více	33	62	2	2	1	0	0
PODLE STUPŇŮ VZDĚLÁNÍ $C_{norm} = 0,507$							
základní	58	30	5	3	1	1	2
střední (vč. vyučení)	27	36	19	10	3	3	2
úplné střední	28	24	24	13	6	3	2
vysokoškolské	11	7	17	19	14	19	13
PODLE SOCIOPROFESNÍHO ZARAŽENÍ $C_{norm} = 0,720$							
dělníci	14	32	35	14	3	2	0
zaměstnanci - ekon. správní	3	24	28	21	11	8	5
zaměstnanci - ostatní	3	21	32	24	4	11	5
podnikatelé	7	12	19	15	14	16	17
důchodci	35	60	1	2	1	1	0
studenti (učni)	91	5	2	1	0	0	1
nezaměstnaní	78	18	3	1	0	0	0
ost. ekon. neaktivní	69	21	7	3	0	0	0
PODLE RODINNÉHO STAVU $C_{norm} = 0,435$							
svobodní	55	16	13	10	4	1	1
ženatí, vdané	20	30	23	11	5	6	5
rozvedení	22	32	16	15	5	10	0
ovdovělí	36	50	6	5	0	0	3
PODLE POČTU NEZAOPATŘENÝCH DĚTÍ $C_{norm} = 0,308$							
jedno dítě	33	21	19	9	7	6	5
dvě	32	15	24	17	3	7	2
tři a více	40	16	20	12	0	8	4
žádné	28	39	15	9	4	2	3

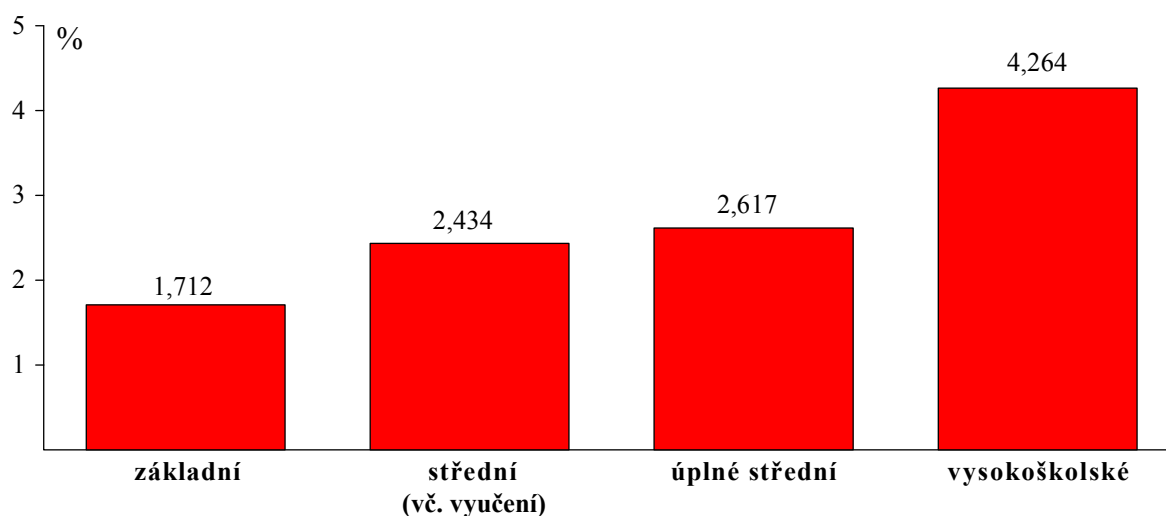
REKAPITULACE

Jakkoliv jde o subjektivně deklarované čisté měsíční příjmy, a jejich výše je do určité míry zkreslována "směrem dolů", základní zjištěné tendence prokazují obecněji platné a známé směřování ve společnosti:

- **ženy mají nižší příjmy než muži.** Průměrné skóre¹⁾ zařazení v použité škále příjmových kategorií je 2,131 : 3,003.
- **nejvyšší příjmové kategorie jsou charakteristické pro střední věk.** Hodnoty průměrného skóre měly tento průběh:

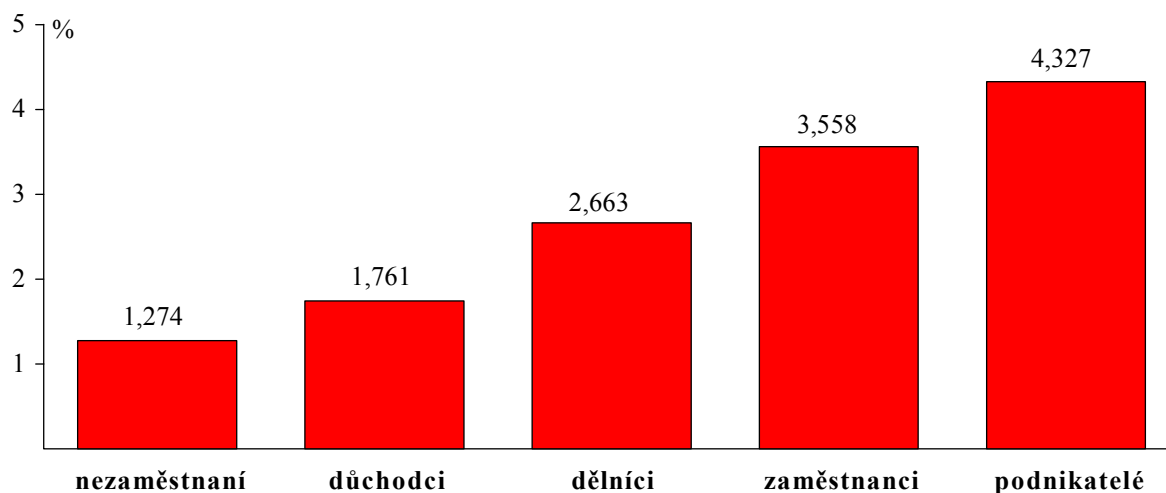

- **nejvyšší příjmová kategorie je typická pro vysokoškoláky, kteří jsou charakterizováni strmým vzestupem průměrného skóre:**

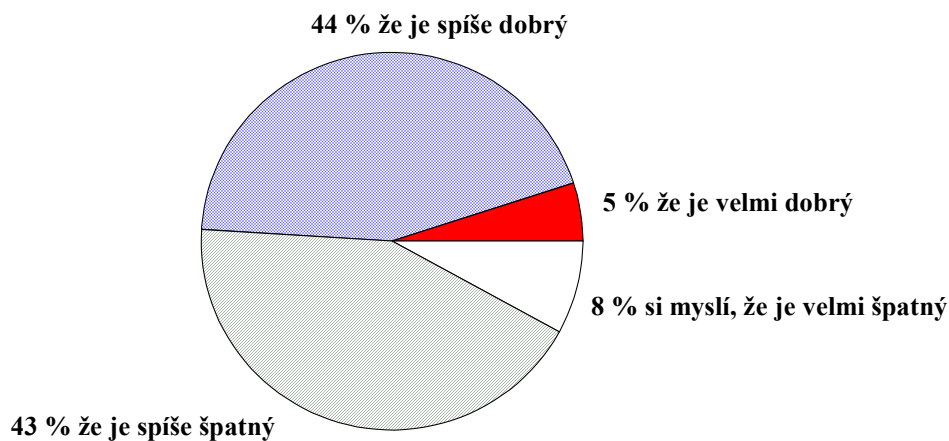
¹⁾ Průměrné skóre je vypočteno jako násobek počtu respondentů v kategoriích příjmů, které byly ohodnoceny hodnotou od 1 do 7. Součet všech takto získaných součinů je dělen počtem respondentů ve sledované charakteristice. Tímto způsobem budeme interpretovat i některé další vazby a souvislosti mezi zjištěnými daty.

- **nejvyšší příjmová kategorie náleží především podnikatelům (živnostníkům).** Vzestup průměrného skóre je signifikantní:

- **rodinný stav a počet nezaopatřených dětí zařazení občanů na kontinuu průměrného skóre významnějším způsobem neovlivňuje.** Hodnota skóre u občanů svobodných je 1,995, u ženatých a vdaných je 2,894, mezi rozvedenými je 2,797 a mezi ovdovělými je 1,936. Pokud jde o nezaopatřené děti: skóre u bezdětných je 2,402, mezi občany s jedním dítětem 2,717, se dvěma dětmi 2,732 a se třemi a více dětmi je hodnota průměrného skóre 2,560.

Zajímalo nás, jak se *hodnota osobního měsíčního příjmu, uváděného občany města, promítne do jejich hodnotícího pocitu současného příjmu.* Připomeňme si, že pomineme-li podíl respondentů, kteří nám na otázku neodpověděli (6,8 % z jejich celkového počtu), pak **pocity o příjmu domácností měly toto členění:**

Informace o vzájemném vztahu obou hledisek je v následující tabulce.

Tab. 7: Deklarovaný osobní měsíční finanční příjem občanů Kopřivnice podle hodnocení současného příjmu domácnosti (údaje v %, zaokrouhleně, $C_{norm}=0,581$)

HODNOCENÍ PŘÍJMU	KATEGORIE PŘÍJMU v tis. Kč						
	do 5	5-8	8-10	10-13	13-15	15-20	20 a více
velmi špatný	60	31	2	4	0	3	0
spíše špatný	35	36	17	8	2	2	0
spíše dobrý	22	22	24	16	7	5	4
velmi dobrý	13	16	3	0	7	26	35

Rozvrstvení názorové hladiny není překvapivé: zlom v hodnocení příjmu domácnosti je zřejmě v kategorii 8-10 tis. Kč měsíčního osobního příjmu. Tato zjištění nám poslouží v další části předkládané závěrečné zprávy.

2.2 Hodnocení současné úrovně uspokojování životních potřeb podle (ne)dostatku finančních prostředků

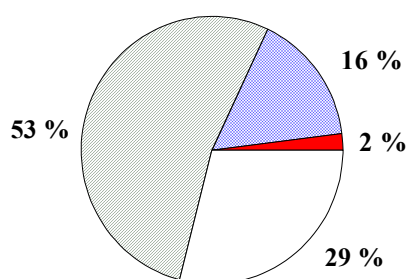
Občanům Kopřivnice byla také položena otázka: "*Můžete nám říci, jaká je úroveň uspokojování životních potřeb ve Vaší domácnosti (rodině) v současnosti?*"

Dotázaným bylo dáno k posouzení osm druhů základních životních potřeb s tím, že u každého z nich určovali, zda v rodinném rozpočtu pociťují dostatek nebo nedostatek peněz na jejich pořízení. V grafické podobě nepublikujeme odpovědi těch, kteří si vybrali alternativu "netýká se". Pro informaci čtenáře však jejich podíl z celkového počtu respondentů uvádíme v závorce za názvem potřeby.

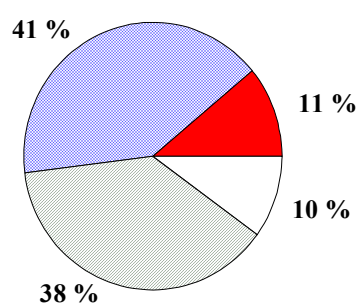
V rodinném rozpočtu pociťují občané, pokud jde o:

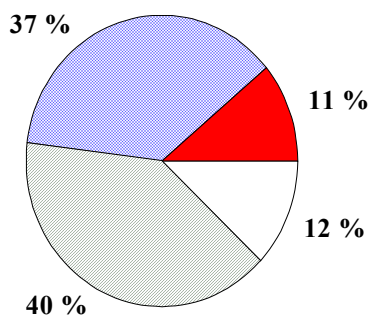
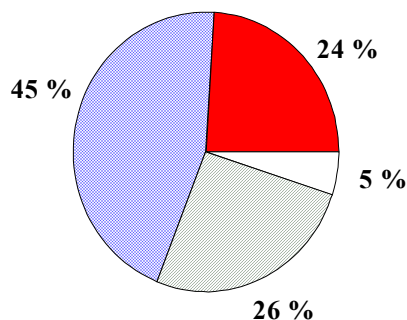
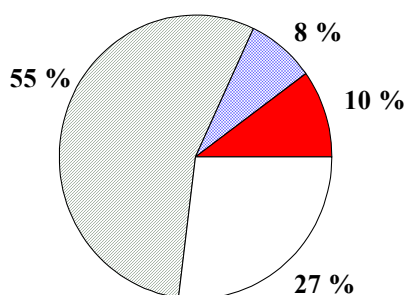
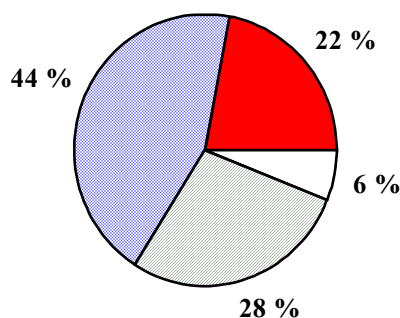
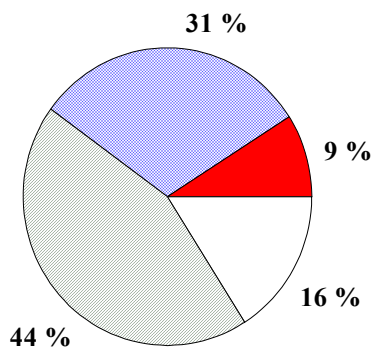
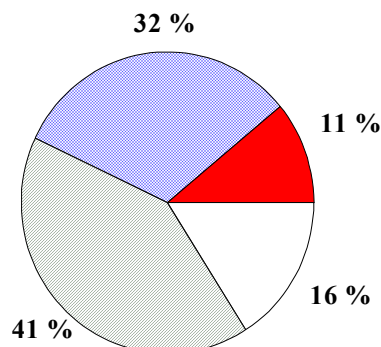

a) potraviny (1,3 %)

b) oblečení a obutí (1,1 %)

c) bydlení (1,0 %)**d) bytové zařízení a vybavení (3,1 %)****e) běžné nepotr. zboží denní spotřeby vč. drogistického zboží (2,4 %)****f) předměty a služby potřebné pro kult., tělových. a rekr. činnost (8,6 %)****g) zdrav. péči, léky a zdrav. pomůcky (9,7 %)****h) přístup ke vzdělání, zabezpečení studia a učeb. pomůcky (29,6 %)**

Hodnocení současné úrovně uspokojování životních potřeb vychází ze subjektivního posouzení životní úrovně. Hodnocení, kterým kopřivničtí občané vyjadřují závažnost ekonomické situace vlastní domácnosti, se diferencuje v závislosti na mnoha jeho charakteristikách i představách. Pro tuto chvíli jsme "vybrali" jen několik sociodemografických znaků, které nám shora uváděné hodnocení významně rozlišuje, pokud se respondenti vyslovili, že pociťují na danou potřebu "nedostatek peněz".

Tab. 8: *Nedostatek peněz na uspokojování daných životních potřeb podle názoru některých skupin obyvatel Kopřivnice (údaje v %)*

	OBYČANÉ						V PRŮMĚRNÉ DOMÁCNOSTI ¹⁾	
	dělníci	podnikatelé	důchodci	nezaměstnaní	ženatí	ovdovělí	Kopřivnice	ČR
Potraviny								
nedostatek peněz	18,4	5,9	31,7	25,3	16,4	35,9	18,9	17,2
z toho silný nedostatek	1,0	0,0	5,0	5,3	2,0	5,1	2,0	3,1
Nepotravinářské zboží pro denní spotřebu (např. drogistické zboží)								
nedostatek peněz	42,3	23,2	51,1	59,5	37,7	52,0	39,7	26,0
z toho silný nedostatek	8,2	4,0	9,6	14,9	5,9	12,0	7,2	4,4
Oblečení a obutí								
nedostatek peněz	55,0	31,7	65,2	68,0	48,3	67,5	52,7	42,7
z toho silný nedostatek	11,2	2,0	15,9	25,3	8,7	19,5	11,4	11,4
Bydlení (nájemné, teplo, elektřina atd.)								
nedostatek peněz	53,6	32,7	60,6	62,7	47,7	55,3	49,8	34,0
z toho silný nedostatek	10,7	4,9	15,3	22,7	10,2	17,1	11,6	8,3
Bytové zařízení a ostatní věci trvalejší hodnoty								
nedostatek peněz	72,6	45,5	81,4	86,3	66,7	83,1	69,3	64,8
z toho silný nedostatek	26,8	13,9	27,9	41,1	20,6	35,2	24,0	25,7
Předměty a služby potřebné pro kulturní a rekreační činnost								
nedostatek peněz	71,7	49,0	73,6	84,1	63,2	70,0	66,5	55,1
z toho silný nedostatek	27,2	10,2	30,9	29,0	20,1	30,0	21,6	23,1
Zdravotní péče, léky, zdrav. pomůcky								
nedostatek peněz	41,9	24,7	58,8	57,6	40,3	53,5	40,4	-
z toho silný nedostatek	8,6	2,2	16,9	15,2	9,9	15,5	9,5	-
Přístup ke vzdělání, zabezpečení studia a učeb. pomůcky								
nedostatek peněz	53,1	28,3	66,7	56,0	40,6	64,3	43,4	-
z toho silný nedostatek	12,2	2,3	27,4	14,0	9,2	25,0	10,5	-

¹⁾ V rámci řešení projektu Deset let společenské transformace v České republice bylo Sociologickým ústavem AV ČR provedeno i reprezentativní šetření životní úrovně domácností. Data jsme převzali z dílčí zprávy Veroniky Benešové, publikované ve zprávě výzkumu. Vzhledem k tomu, že šetření bylo provedeno mezi respondenty staršími 18 let, se shodným omezením jsme vypočítali i hodnoty z Kopřivnice.

REKAPITULACE

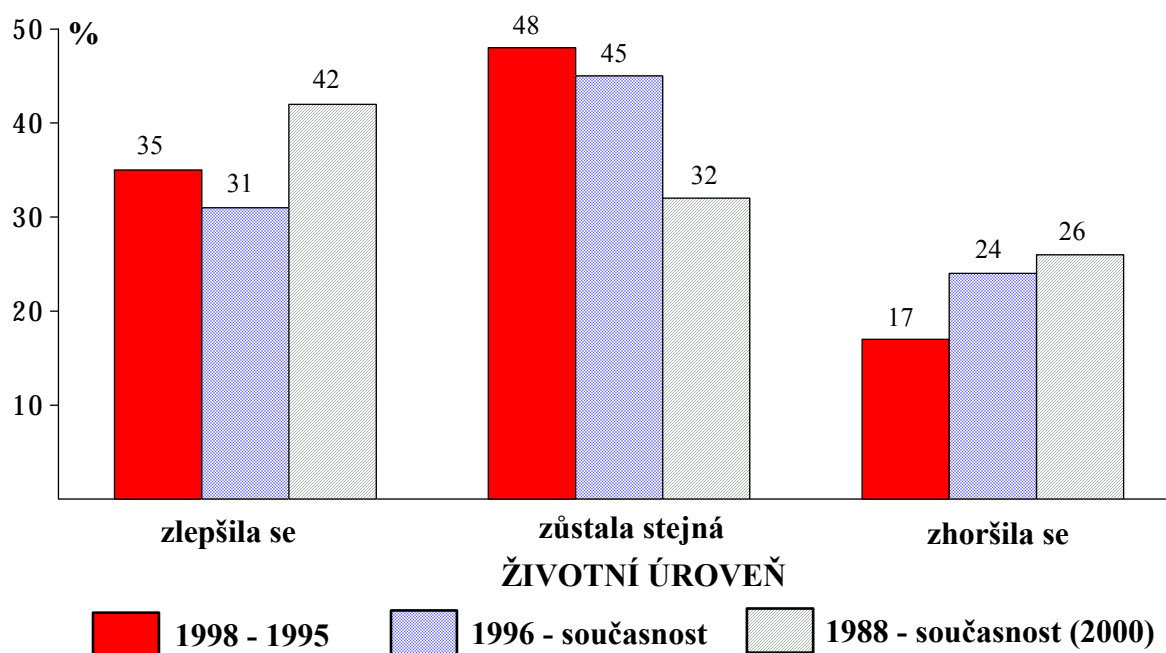
V rodinném rozpočtu kopřivnických domácností je nedostatek peněz pocíťován především při uspokojování potřeb, týkajících se bytového zařízení a jiných věcí trvalé hodnoty, předmětů a služeb pro kulturní a rekreační činnosti, oblečení a obutí, ale i úhrad za bydlení. V těchto položkách rodinných rozpočtů má nedostatek peněz polovina a více domácností.

A i když je subjektivní posouzení situace jistě ovlivněno individuálními představami o žádoucí úrovni životního standardu, nelze přehlédnout existující rizikové skupiny, ohrožené nízkou životní úrovní. I v Kopřivnici se mezi takové řadí domácnosti důchodců a nezaměstnaných a lidí žijících osamoceně.

Porovnání úrovně uspokojování sledovaných životních potřeb domácností v Kopřivnici a v celé republice nás informuje, že v městské komunitě je zřejmě silněji pocíťován nedostatek peněz na úhradu nákladů na bydlení a na nákup nepotravinářského zboží denní potřeby.

2.3 Hodnocení změn životní úrovně v uplynulém desetiletí

V baterii otázek na sledované téma byla respondentům položena i tato: *"Jak se změnila životní úroveň Vaší domácnosti (rodiny) v první a druhé polovině posledních deseti let?"* Následující graf informuje o základním rozložení názoru kopřivnických občanů (údaje v %, zaokrouhleně; podíl respondentů, kteří nedovedli (nechtěli) odpovědět, byl minimální (1-2 % ze všech), a nebyl proto brán v úvahu).

Podrobněji si všimneme hodnocení občanů Kopřivnice, které zaujali k vývoji životní úrovně za období po roku 1988.

Tab. 9: Hodnocení změn životní úrovně za období 1988-2000 občany Kopřivnice (údaje v %, zaokrouhleně)

CHARAKTERISTIKA	ŽIVONÍ ÚROVEŇ		
	zlepšila se	zůstala stejná	zhoršila se
PODLE POHLAVÍ $C_{norm} = 0,170$			
muži	48	28	24
ženy	36	36	28
PODLE VĚKOVÝCH SKUPIN $C_{norm} = 0,233$			
15 - 18 let	51	32	17
19 - 29	48	28	24
30 - 39	46	33	21
40 - 49	40	40	20
50 - 59	34	28	38
60 a více	31	34	35
PODLE STUPŇŮ VZDĚLÁNÍ $C_{norm} = 0,150$			
základní	40	30	30
střední (vč. vyučení)	37	35	28
úplně střední	46	30	24
vysokoškolské	54	30	16

CHARAKTERISTIKA	ŽIVONÍ ÚROVEŇ		
	zlepšila se	zůstala stejná	zhoršila se
PODLE SOCIOPROFESNÍHO ZAŘAZENÍ $C_{norm} = 0,346$			
dělníci	41	34	25
zaměstnanci - ekon. správní	52	32	16
zaměstnanci - ostatní	55	35	10
podnikatelé	58	27	15
důchodci	27	33	40
studenti (učni)	52	28	20
nezaměstnaní	26	31	43
ost. ekon. neaktivní	20	43	37
PODLE POLITICKÉ ORIENTACE $C_{norm} = 0,248$			
jasná levice	11	39	50
spíše nalevo	37	31	32
střed	38	35	27
spíše napravo	52	30	18
jasná pravice	48	26	26
neví	38	34	28

REKAPITULACE

Hodnocení změn životní úrovně v kopřivnické komunitě signalizuje polarizaci veřejného mínění - vzestup pozitivního i negativního úsudku. Prokazatelnou skutečností je, že v zorném úhlu celého polistopadového období jsou změny mezi dvěma pětinami občanů vnímány jako zlepšující se a mezi jednou čtvrtinou jako zhoršující se.

Názorová polarizace v jednotlivých skupinách obyvatel: pozitivně naladění jsou zřejmě spíše muži než ženy, lidé mladší než starší, lidé s vyšším než nižším stupněm vzdělání a lidé ekonomicky aktivní než nezaměstnaní a ekonomicky neaktivní. Tedy nic překvapivého. Shodně toto konstatování platí i pro politickou orientaci. Názorová vyrovnanost středově a nalevo od středu orientovaných občanů, stejně jako převažující kritické soudy jasné levice a pozitivní hodnocení sympatizantů pravice.

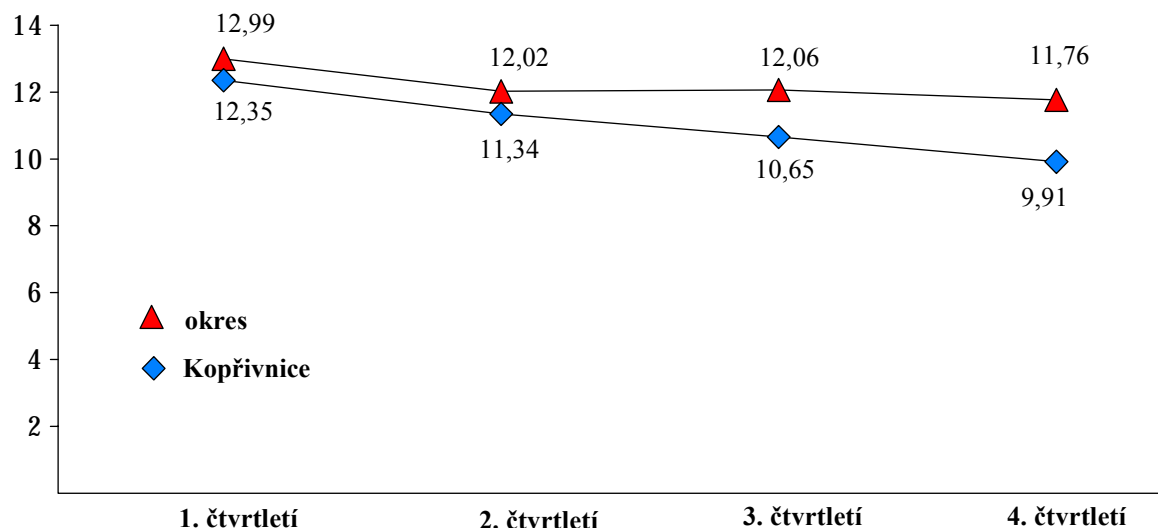
I náš průzkum však upozorňuje, že **v komunitě vzrůstá názorová nekonzistence a rozpory v posuzování životní úrovně v jednotlivých sociálních skupinách.**

3 OBČANÉ KOPŘIVNICE A NEZAMĚSTNANOST

Podle dostupných dat úřadu práce v Novém Jičíně, oddělení marketingu trhu práce, byla situace v okrese v listopadu 2000 tato:

30.11.2000	Počet uchazečů		Míra nezaměstnanosti v %	Nově hl. od 1.11.2000		Nově hl. od 1.1.2000		Volná místa
	muži ženy	celkem		muži ženy	celkem	muži ženy	celkem	
okres Nový Jičín	4 861 4 823	9 684	11,76	548 355	903	2 793 2 640	5 433	440
Novojičínsko	1 663 1 590	3 253	11,23	185 130	315	938 919	1 857	124
Kopřivnicko	694 840	1 534	9,91	80 65	145	391 425	816	112
Bílovecko	1 252 1 179	2 431	14,41	95 69	164	732 652	1 384	59
Frenštátsko	379 334	713	7,61	49 20	69	260 194	444	53
Odersko	558 560	1 118	14,04	87 47	134	319 295	614	74
Fulnecko	315 320	635	15,39	52 24	76	163 155	318	18

Průběh míry nezaměstnanosti v Kopřivnici ve srovnání se stavem v celém okrese měl podle čtvrtletí roku 2000 následující parametry:

V souboru dotazovaných občanů Kopřivnice bylo zastoupeno 9,8 % nezaměstnaných osob. Tento podsoubor tvořilo více mužů (60 % z něj) než žen (40 % z něj), přičemž 55 % nezaměstnaných bylo z věkové skupiny do 29 let, 21 % osob bez práce bylo 30-39letých, 12 % ze skupiny 40-49letých a 11 % ze skupiny 50-59letých. Pokud jde o stupeň dosaženého vzdělání: 12 % dotazovaných mělo vzdělání základní, 51 % uvádělo vzdělání střední, příp. že je vyučeno, 35 %

nezaměstnaných uvedlo, že má úplné středoškolské vzdělání a 3 % z nich pak bylo vysokoškoláci. Mezi respondenty bez práce bylo 45 % osob svobodných, 45 % ženatých či vdaných a 10 % rozvedených. V domácnostech nezaměstnaných bylo 59 % bez nezaopatřených dětí, ve 21 % domácnostech žilo jedno dítě, v 16 % byly dvě děti a ve 4 % tři a více dětí. Pokud jde o městskou část, pak mezi nezaměstnanými respondenty bylo 12 % z Lubiny, 11 % z Mniší, 9 % z Vlčovic a 68 % z ostatního území města.

Na úvod k tématu jsme se obyvatel zeptali: **"Problém, který se i v Kopřivnici týká značného počtu lidí, je nezaměstnanost. Jak je tomu, pokud jde o Vás osobně?"** Odpovědi respondentů nám rozdělily společenství města takto:

- *na skupinu občanů, kteří "zkušenost" s nezaměstnaností neměli a nemají.*

Bylo do ní zařazeno

- 33 % občanů ekon. aktivních, kteří nebyli a ni nejsou nezaměstnaní,
- 15 % občanů ekon. neaktivních (důchodci, ženy v dom. a na MD), kteří nebyli nezaměstnaní a
- 11 % občanů studujících (učících se nějakému oboru), takže "ještě" nezaměstnaní být nemohli;

- *na skupinu občanů, kteří "zkušenost" s nezaměstnaností mají nebo měli.*

Bylo do ní zařazeno

- 10 % občanů ekon. aktivních, kteří jsou nezaměstnaní
- 23 % občanů ekon. aktivních, kteří nejsou, ale byli nezaměstnaní,
- 8 % občanů ekon. neaktivních (důchodců, žen v domácnosti a na MD), kteří byli nezaměstnaní.

REKAPITULACE

Zřejmě oprávněně můžeme předpokládat, že v kopřivnické komunitě občanů starších 15 let, jsou více než dvě pětiny těch obyvatel, kteří již prošli či procházejí obdobím bez práce, bez zaměstnání.

3.1 Názory občanů na individuální strategii při ztrátě zaměstnání

Všem respondentům jsme položili následující otázku: **"Představte si, že přijdete o zaměstnání, nebo jste o něj přišel (přišla). Pokud jste student(ka) nebo učeň (učnice), představte si, že nedostanete zaměstnání po skončení školy nebo po vyučení. Jak byste tuto situaci řešil(a)? A pokud jste v důchodu, nebo žena**

v domácnosti či na mateřské dovolené, **jak lidé takovou situaci, kteří přijdou o zaměstnání, řeší?"**

Následně bylo uvedeno 11 variant možností, jak by dotyčný řešil situaci při ztrátě zaměstnání, případně, jak by ji řešil (nebo jak řeší nezaměstnanost lidé). Odpovědi na dílčí otázky nabízely čtyřstupňovou škálu (určitě ano, spíše ano, spíše ne, rozhodně ne) a respondenti mohli rovněž uvést, že "neví, nedovede posoudit". V tabulce jsou uvedeny *vážené aritmetické průměry*¹⁾, vypočítané bez ohledu na podíl odpovědí "neví". Ty uvádíme zvlášť.

Tab. 10: Strategie řešení situace při ztrátě zaměstnání občany Kopřivnice

ŘEŠENÍ SITUACE	VÁŽENÝ ARITMETICKÝ PRŮMĚR	ODPOVĚĎ "neví" v %
Hledal(a) bych práci v oboru a bydlišti	1,47	3,3
Hledal(a) bych jakoukoliv práci v bydlišti	2,21	4,6
Pokusil(a) bych se requalifikovat	2,30	11,6
Hledal(a) bych práci v oboru kdekoliv	2,44	5,6
Žil(a) bych z podpory	2,55	10,9
Hledal(a) bych příležitostné práce	2,56	11,3
Využil(a) bych času k dalšímu vzdělávání	2,69	14,9
Zkusil(a) bych podnikat	2,98	15,8
Hledal(a) bych jakoukoliv práci kdekoliv	3,06	8,6
Hledal(a) bych práci v zahraničí	3,08	14,5
Žil(a) bych z jiných, nepracovních příjmů	3,14	18,2

Zajímalo nás, *jak zjištěná strategie platí či neplatí pro občany, kteří byli v době našeho průzkumu byli nezaměstnaní*. Pro přehlednost však neuvádíme podíl občanů, kteří uvedli, že "neví", ale podíl nezaměstnaných, kteří by variantu volili "rozhodně+spíše".

Tab. 11: Strategie řešení situace občanů Kopřivnice, kteří jsou nezaměstnaní (listopad 2000)

ŘEŠENÍ SITUACE	VÁŽENÝ ARITMETICKÝ PRŮMĚR	ODPOVĚĎ "určitě+spíše ano" v %
Hledal(a) bych práci v oboru a bydlišti	1,51	92
Žil(a) bych z podpory	2,12	67

¹⁾ Vážený aritmetický průměr je aritmetický průměr, ve kterém mají jednotlivé četnosti rozdílnou váhu: odpověď "určitě ano" = 1 až "určitě ne" = 4. V našem výpočtu: čím je hodnota průměru nižší, tím je danému řešení přisuzována větší váha.

ŘEŠENÍ SITUACE	VÁŽENÝ ARITMETICKÝ PRŮMĚR	ODPOVĚĎ "určitě+spíše ano" v %
Hledal(a) bych jakoukoliv práci v bydlišti	2,18	68
Hledal(a) bych příležitostné práce	2,27	67
Pokusil(a) bych se requalifikovat	2,37	57
Hledal(a) bych práci v oboru kdekoliv	2,43	55
Využil(a) bych času k dalšímu vzdělávání	3,04	29
Hledal(a) bych jakoukoliv práci kdekoliv	3,06	27
Hledal(a) bych práci v zahraničí	3,29	31
Zkusil(a) bych podnikat	3,31	15
Žil(a) bych z jiných, nepracovních příjmů	3,35	23

REKAPITULACE

V současné době je pro případ ztráty zaměstnání nejvíce uvažována varianta práce v oboru a bydlišti, kterou by volilo (určitě+spíše) 90 % ze všech občanů. Dokonce se shoduje i s postojem těch kopřivnických obyvatel, kteří byli v době výzkumu bez práce (92 % z nich). V již zmíněném celostátním výzkumu byl u 18leté a starší populace ČR zjištěn u téže varianty vážený průměr 1,56 a 88 % by tento způsob "určitě a spíše" volilo (Kučař, 1999).

Vazba výběru variant řešení situace při ztrátě zaměstnání především na místo bydliště je průkazná. Teprve na pátém místě pořadí se totiž "umístila" strategie "hledal(a) bych práci v oboru kdekoliv", kterou by akceptovalo (určitě+spíše) 50 % ze všech občanů, bezmála shodně jako ve skupině v současné době nezaměstnaných (55 % z nich).

Na posledních místech pořadí řešení situace při ztrátě zaměstnání jsou mezi občany "práce v zahraničí", kterou ("určitě+spíše") preferovalo 25 % obyvatel města (je to méně než mezi nezaměstnanými - 31 %), a shodný podíl občanů uvedlo, že "zkusí podnikat". Mezi nezaměstnanými, kteří by "určitě+spíše" podnikali, bylo však jen 15 % z nich.

Je zřejmé, že **struktura variant řešení ztráty zaměstnání je ovlivňována řadou dalších faktorů**, jako je vzdělání nebo věk. Taková podrobnější analýza je však již mimo naše současné dispozice.

3.2 Názory občanů na komunální strategii řešení nezaměstnanosti

Svým způsobem jednou ze stěžejních otázek pro zadavatele průzkumu bylo zjištění názorové hladiny městského společenství na řešení nezaměstnanosti ve vazbě na rozpočet Kopřivnice. Dotazovaným jsme řekli: **"Představte si, že nasloucháte rozhovoru čtyř lidí o řešení nezaměstnanosti občanů Kopřivnice. Dohadují se o tom, na co by se měly vynakládat prostředky z rozpočtu města, aby byly co nejúčinněji využity. Názor kterého ze čtyř diskutujících je Vám osobně nejbližší?"**

Nabídnuté alternativy, vyjádřené debatujícími občany, získaly tyto podíly preferencí:

Názor 1: Peníze z rozpočtu města by se měly upotřebit na podporu sociálně potřebných, nezaměstnaných občanů.	18,1 %
Názor 2: Peníze z rozpočtu by se měly dát na přípravu území pro nové podnikatelské investice, které by vytvořily další pracovní příležitosti.	67,5 %
Názor 3: Peníze z rozpočtu by se měly dát na přímou podporu podnikatelů a živnostníků, např. na finanční půjčky a záruky.	6,9 %
Názor 4: Peníze z rozpočtu by se měly použít na vlastní investiční činnost města.	7,5 %

Rozbor názorů občanů Kopřivnice podle jejich charakteristik je v následujícím přehledu.

Tab. 12: Názory občanů na úlohu rozpočtu města Kopřivnice při řešení nezaměstnanosti podle některých jejich charakteristik (údaje v %, zaokrouhleně)

CHARAKTERISTIKA	NÁZORY			
	1	2	3	4
PODLE POHLAVÍ $C_{norm} = 0,139$				
muži	18	65	9	8
ženy	18	70	5	7
PODLE VĚKOVÝCH SKUPIN $C_{norm} = 0,277$				
15 - 18 let	11	73	2	14
19 - 29	15	75	5	5
30 - 39	12	72	11	5
40 - 49	16	68	9	7
50 - 59	22	62	8	8
60 a více	33	52	4	11

CHARAKTERISTIKA	NÁZORY			
	1	2	3	4
PODLE STUPŇŮ VZDĚLÁNÍ $C_{norm} = 0,284$				
základní	32	58	1	9
střední (vč. vyučení)	19	66	6	9
úplně střední	12	76	7	5
vysokoškolské	9	66	18	7
PODLE SOCIOPROFESNÍHO ZAŘAZENÍ $C_{norm} = 0,469$				
dělníci	20	68	3	9
zaměstnanci - ekon. správní	6	88	5	1
zaměstnanci - ostatní	4	81	6	9
podnikatelé	10	58	28	4
důchodci	32	53	4	11
studenti (učni)	8	80	1	11
nezaměstnaní	32	63	2	3
ost. ekon. neaktivní	19	68	6	7
PODLE ÚZEMNÍCH ČÁSTÍ $C_{norm} = 0,122$				
Lubina	22	66	5	7
Mniší	22	57	9	12
Vlčovice	25	60	10	5
PODLE POLITICKÉ ORIENTACE $C_{norm} = 0,348$				
1 - jasná levice	61	17	5	17
2	31	47	3	19
3	20	67	9	4
4 - střed	10	78	5	7
5	17	70	9	4
6	13	70	11	6
7 - jasná pravice	8	69	9	14
8 - neví	26	63	4	7

REKAPITULACE

Veřejné mínění občanů Kopřivnice velmi výrazně preferuje ve svých důsledcích pro město i jeho občany perspektivně nejvýhodnější řešení: **dvě třetiny společnosti podporují využití finančních prostředků z rozpočtu města na přípravu území pro nové podnikatelské investice, které by vytvořily další pracovní příležitosti.**

Analýza názorové skladby obyvatel signalizuje jen dílčí názorové rozdíly:

-
- využití městských financí na přípravu území pro nové podnikatelské investice preferuje v podstatě shodný podíl mužů a žen,
 - významnější odlišení názoru zaznamenáváme jen mezi seniory a ostatními věkovými skupinami. I v tomto případě však nachází tento názor podporu u jedné poloviny osob starších 60 let,
 - podpora názoru je očekávaně spojena se stupněm dosaženého vzdělání: lidé vzdělanější, a můžeme předpokládat, že i informovanější o možnostech a důsledcích tohoto využití prostředků, se k němu ve větší míře přiklánějí,
 - ale předcházející premisa neplatí jednoznačně. Podpora využití peněz z rozpočtu pro nové podnikatelské investice je do určité míry "vázána" na skupinové zájmy (na jedné straně nezaměstnaných, potažmo dělníků, na druhé straně podnikatelů či živnostníků). Ani v takovém případě není podpora přípravy území z rozpočtu města zpochybněna většinou.
 - jen mezi marginálními skupinami občanů, kteří se zařadili na levý okraj kontinua politické orientace (připomeňme si, že k postoji "jasné levice" a s ní sousedící pozicí se přihlásila 3 % a 4 % obyvatel), je podpora užití městských financí na podnikatelské investice u menší části obyvatel. Zejména skupina "jasně levicově" orientovaných občanů výrazným způsobem upřednostňuje podporu sociálně potřebných z rozpočtu města.

4 BYDLENÍ OBČANŮ KOPŘIVNICE: SKUTEČNOST A PŘÁNÍ

Téma, kterým se v této kapitole zabýváme, je vskutku multidimenzionální a nemůžeme ho zřejmě celé postihnout ani empirickým výzkumem. Má své aspekty biologické, fyzikální či chemické, ale i sociálně-psychologické či sociologické. Právě tyto faktory jsme se pokusili alespoň z části zaznamenat. Vymezení předmětu zkoumání bylo navíc usnadněno potřebami přípravy dlouhodobějšího programu města k problematice bydlení. Soustředili jsme se proto na otázky, týkající se současného bydlení, (ne)spokojeností s ním, ale i na otázky stabilizace občanů v komunitě, a to vše v časovém kontinuu. Problematikou jsme se totiž zabývali i v minulosti, takže lze mnohé porovnávat. Hlavní pozornost však věnujeme přání obyvatel, pokud jde o bydlení v rodinných domcích a v bytových domech.

Jen pro odpovídající interpretaci výzkumných výsledků předznamenejme, že odpovědi obyvatel jsou subjektivními výpověďmi o jejich názorech. Názory lidí však mají více zdrojů a zdaleka nevycházejí jen z racionální úvahy, ze znalostí o předmětu dotazování či ze zkušeností. Těchto skutečností si musíme být vědomi a při aplikaci výsledků do praxe je musíme respektovat. Koneckonců, tato sentence platí obecně...

4.1 Současné bydlení obyvatel města

Problematiku současného bydlení jsme v úvodu rozhovoru specifikovali na druh a velikost bytu, ve kterém občané bydlí. Rovněž jsme se zajímali o pocity spokojenosti s domem i bytem. Mimo pozornost jsme neponechali ani dobu, po kterou občan v Kopřivnici bydlí a jaké jsou jeho případné záměry ke změně bydliště.

4.1.1 Současné bydlení a (ne)spokojenost občanů

Odpovědi na otázku "*V jakém druhu domu bydlíte?*" obsahují základní informaci. Zjistili jsme, že

20,2 % dotázaných bydlelo v obecním bytě

0,9 %	v podnikovém bytě
34,0 %	v družstevní bytě
5,9 %	v bytě v osobním vlastnictví
2,0 %	v nájemním bytě, v domě soukromého majitele
32,8 %	v rodinném domku
3,7 %	ve větším rodinném domě, vile
0,5 %	nějak jinak (v podnájmu, v pečovatelském domě)

Návazná otázka zjišťovala, *kolik má stávající byt obytných místností.*

Základním zjištěním bylo, že

0,5 %	dotázaných bydlelo v bytě o jedné místnosti,
6,7 %	1+1, příp. 1+KK
26,2 %	2+1
42,3 %	3+1
11,4 %	4+1
5,6 %	5+1
2,9 %	6+1
4,4 %	jiných kombinacích (se 2 kuchyněmi, 7 a více pokoji aj.)

Pro další rozbor jsme varianty typu i velikosti bytu upravili: vypustili jsme údaje o podnikových bytech, o nájemních bytech v domě soukromého majitele a o tom, že bydlí a "nějak jinak". Rovněž jsme sloučili odpovědi "v rodinném domku" a "ve větším rodinném domě". Pokud šlo o velikost bytu, byly agregovány odpovědi, které udávaly velikost "jedna místnost" a "1+1, příp. 1+KK", a odpovědi "6+1" a "jiné kombinace".

Porovnáním typu a velikosti bytu zjišťujeme další výchozí informaci o trvale obydlených bytech podle jejich velikosti a právním důvodu užívání bytu.

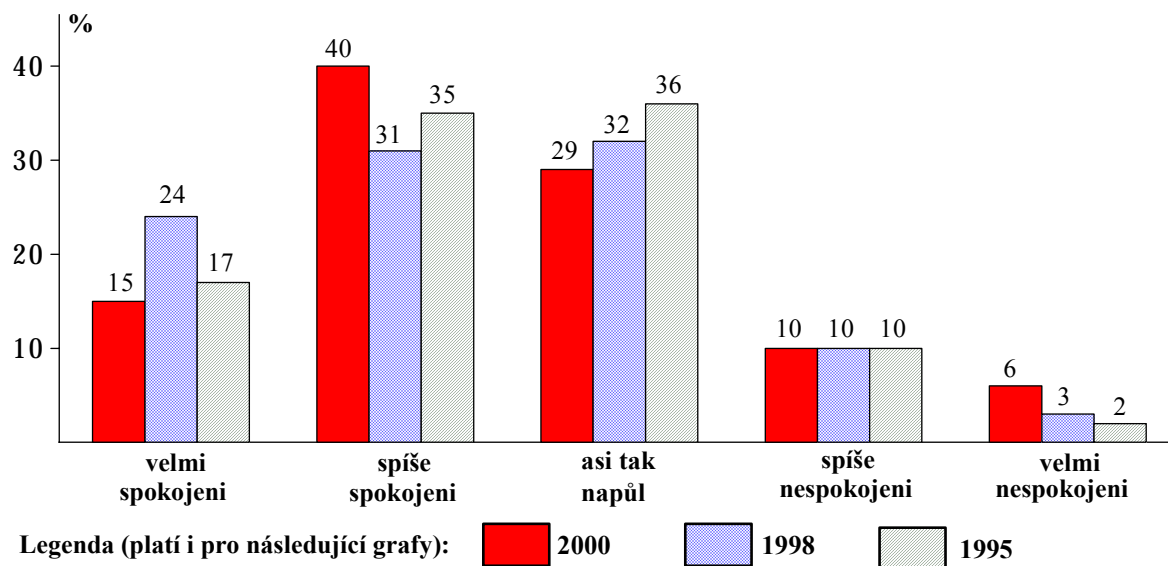
Tab. 13: Právní důvod užívání bytu a jeho velikost v Kopřivnici (údaje v %)

DRUH DOMU	VELIKOST BYTU					
	1 obytná místnost	počet pokojů				
		2	3	4	5	6+
obecní	13,6	52,0	32,5	1,3	0,0	0,6
družstevní	7,3	27,4	63,7	0,8	0,0	0,8
osobní vlastnictví	6,7	31,1	53,3	8,9	0,0	0,0
rodinný domek	1,4	7,9	28,4	28,4	15,5	18,4

Ještě před zjišťováním typu a velikosti bytu jsme se však dotázali: *"Spokojenost či nespokojenost s bydlením vyvolává mnoho věcí: životní prostředí, vybavenost a velikost bytu, případně i domu, blízkost zaměstnání, ale i třeba vztahy mezi spolubydlicími nebo sousedy a mnohé další věci. Pokuste se*

o souhrnné vyjádření svých pocitů - jste spokojen(á) nebo nespokojen(á) s domem a bytem, ve kterém žijete?"

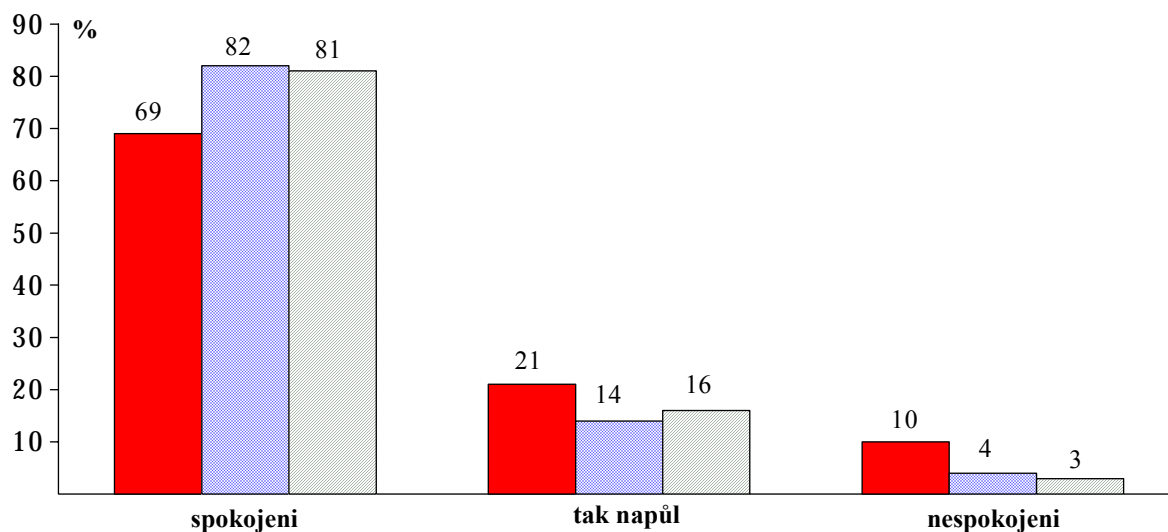
Základní informace o hodnocení bytu, ve kterém občané bydlí, má v časovém srovnání tyto parametry (údaje v %, zaokrouhleně):

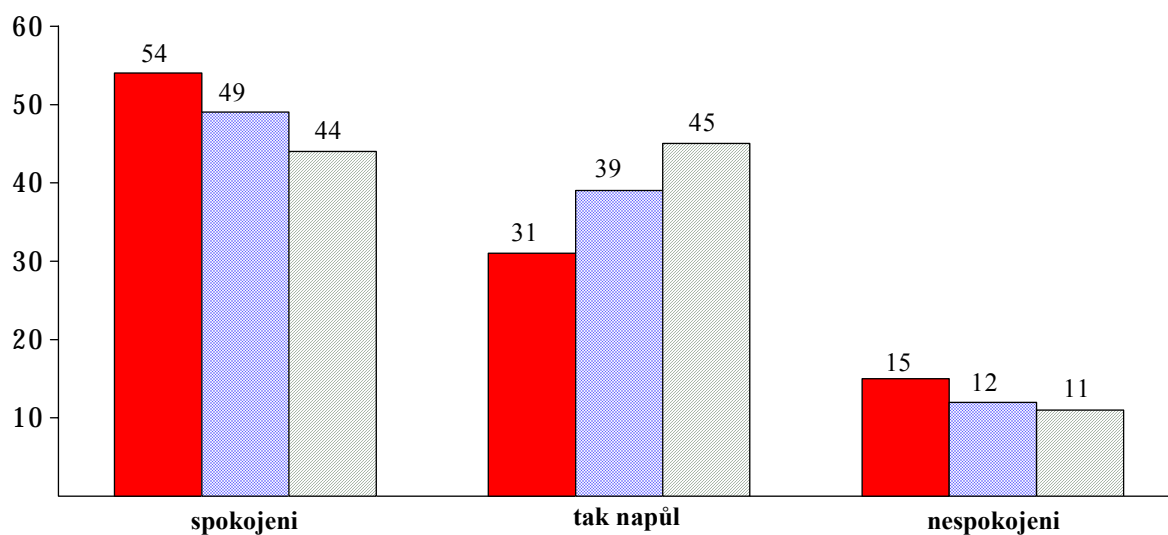
Pro přehlednost postojů kopřivnických občanů k současnému bydlení jsme empirická data na škále (ne)spokojenosti sloučili do tří stupňů. Provedená statistická analýza dat neupozornila na významnější závislosti.

U pocitů spokojenosti a nespokojenosti občanů s jejich bytem ve vazbě na typ domu, ve kterém bydlí, se očekávaná závislost prokázala (údaje v %, zaokrouhleně):

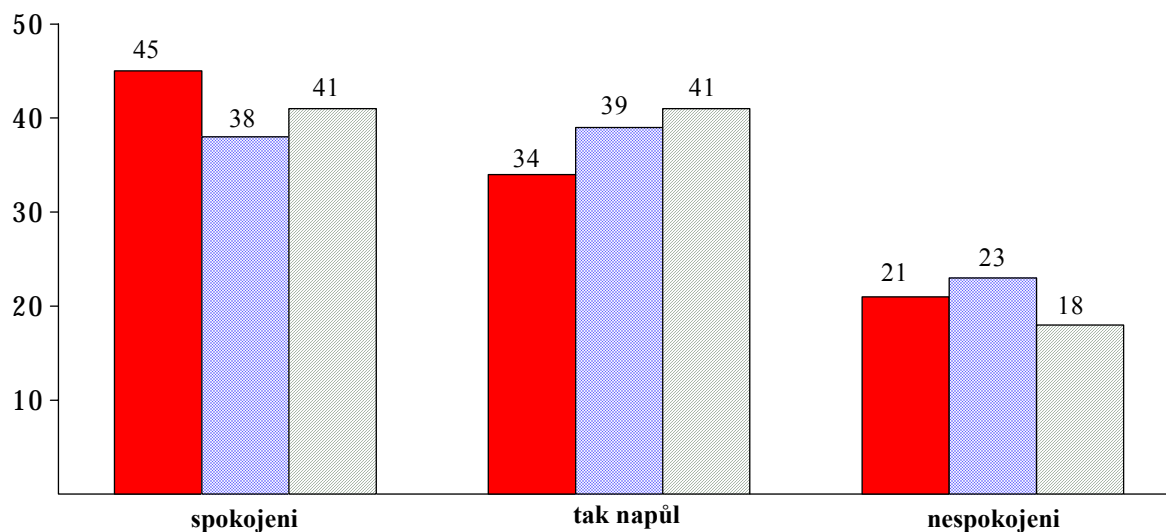
byt v rodinném domku

byt v družstevním domě

byt v obecním domě

V průzkumu pocitů obyvatel ve vztahu k bydlení byly zařazeny i byty v osobním vlastnictví, jejichž podíl v bytovém fondu města zaznamenal vzrůst. Předcházející informaci tedy můžeme doplnit: *s bydlením v bytech v osobním vlastnictví* vyjádřilo spokojenost 59 % jejich majitelů, spokojeno tak napůl zřejmě bylo 27 % a nespokojených bylo 14 % jejich vlastníků.

REKAPITULACE

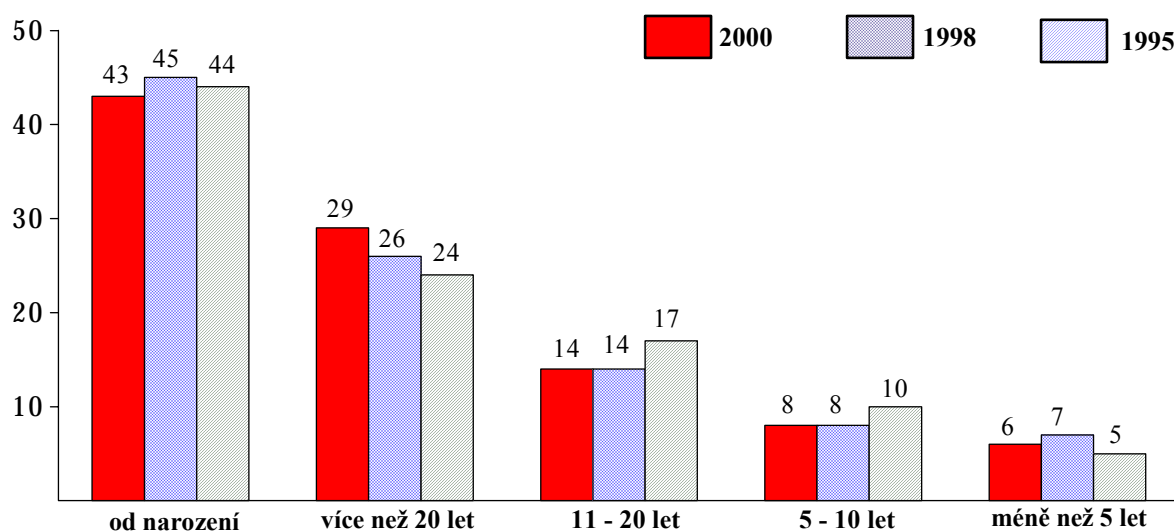
Rozbor charakteristik občanů podle druhu domu, v němž bydlí, nesignalizoval významnější závislosti: zaznamenali jsme jen o něco vyšší podíly nejmladších obyvatel, bydlících v domech SBD (50 % ze skupiny 15-18letých), bydlení v obecních domech je nejvíce zastoupeno ve skupině 19-29 let (27 % z nich), zatímco bydlení v rodinných domcích je nejtypičtější pro občany nejstarší (ve skupině 60letých a starších to je 49 % z nich).

Celkové pocity občanů se situací kolem bydlení zaznamenaly v posledních letech mírně zvýšený trend nespokojenosti: jestliže podíl spokojených se příliš nemění (v roce 2000 55 %, v roce 1998 - 55 %, v roce 1995 52 % všech dotázaných), pak podíl spokojených "napůl" klesá (v roce 2000 - 29 %, v roce 1998 - 32 %, v roce 1995 - 36 %), a to "ve prospěch" skupiny nespokojených (v roce 2000 - 16 %, v roce 1998 - 13 %, v roce 1995 - 12 %).

Nejspokojenějšími jsou stále, byť zřejmě o něco méně než v minulosti, obyvatelé rodinných domků. Příčiny zkoumány nebyly a spekulovat nechceme.

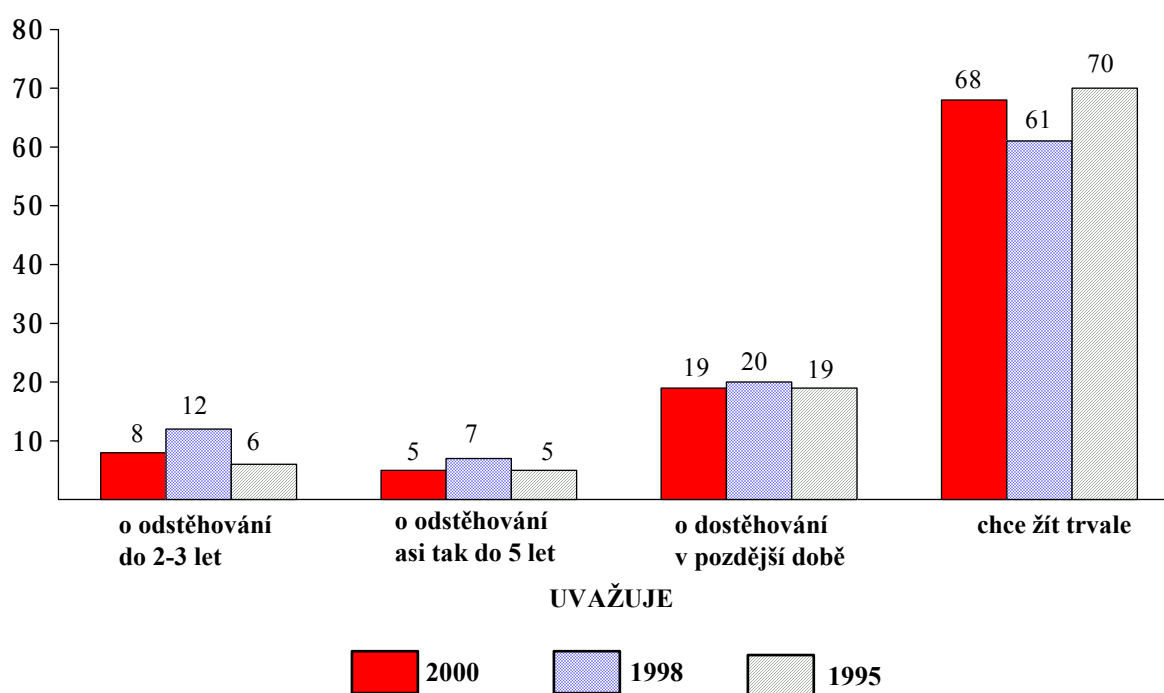
4.1.2 Stabilizace a potenciální mobilita občanů

Doba, po kterou občan bydlí v lokalitě, je významným indikátorem stability komunity. Proto ve sledovaných souvislostech pokládáme i tuto otázku: **"Jak dlouho bydlíte v Kopřivnici?"** Základní rozložení odpovědí v průběhu posledních pěti let je znázorněno graficky (údaje v %, zaokrouhleně):

Průzkum koncem roku 2000 dešifroval i skupinu obyvatel, kteří ve městě bydlí méně než 5 let: ve skupině 3-5 let je to 2,4 % a ve skupině méně než 3 roky je to 3,6 % občanů. Skupina obyvatel, kteří v Kopřivnici bydlí méně než 5 let, je logicky nejmenší, ale svou skladbou sociologicky významná; asi dvě pětiny z této skupiny jsou občané ve věku 19-29 let (38 %) a necelá jedna třetina ve věku 30-39 let (29 %). Navíc více než jedna pětina z této skupiny do 5 let bydlení ve městě jsou vysokoškoláci (22 %) a více než jedna desetina jsou podnikatelé - živnostníci (11 %). A necelých 29 % z této skupiny bydlí v Lubině.

Po otázkách o spokojenosti či nespokojenosti s bydlením a zjištění druhu domu a velikosti bytu jsme občanům položili i otázku: *"Pokud jde o bydlení ve městě - chcete žít v Kopřivnici trvale, nebo uvažujete o přestěhování?"* Postoje obyvatel města ke stěhování se vyvíjely takto (údaje v %, zaokrouhleně):

Rozbor odpovědí o potenciální migraci obyvatel města signalizoval nejsilnější vazbu k věku a socioprofesionálnímu zařazení.

Tab. 14: Potenciální migrace občanů Kopřivnice podle jejich některých charakteristik (údaje v %, zaokrouhleně)

CHARAKTERISTIKA		ÚVAHA O ZMĚNĚ BYDLIŠTĚ			
		chce žít trvale	PŘESTĚHUJE SE		
			co nejdříve	asi do 5 let	později
PODLE VĚKOVÝCH SKUPIN $C_{norm/2000} = 0,430$					
15 - 18 let	1995	48	24		28
	1998	42	15	18	25
	2000	44	35	11	10
19 - 29	1995	54	13		33
	1998	42	18	10	30
	2000	46	13	9	32
30 - 39	1995	66	10		24
	1998	60	11	6	23
	2000	64	9	6	21
40 - 49	1995	78	10		12
	1998	68	9	5	18
	2000	76	9	4	11
50 - 59	1995	92	5		3
	1998	70	7	8	15
	2000	85	4	1	10
60 a více	1995	95	4		1
	1998	88	4	1	7
	2000	95	2	1	2
PODLE SOCIOPROFESNÍHO ZAŘAZENÍ $C_{norm/2000} = 0,391$					
dělníci	1995	66	10		24
	1998	66	13	6	15
	2000	63	11	8	18
ost. zaměstnanci	1995	71	11		18
	1998	61	9	5	25
	2000	66	6	3	25
zaměstnanci - ekon. správní	2000	77	6	4	13
zaměstnanci - ostatní	1995	71	11		18
	1998	60	8	8	24
	2000	67	12	3	18
podnikatelé	1995	95	4		1
	1998	85	5	1	9
	2000	94	3	1	2
důchodci	1995	47	19		34
	1998	35	17	14	34
	2000	45	5	10	40
ost. ekon. neaktivní	1995	64	16		20
	1998	50	10	3	37
	2000	55	10	6	29
nezaměstnaní	1995	nezjišťováno			
	1998	42	21	16	21
	2000	59	15	5	21

Pokud jde o téma potenciální migrace, nemohli jsme si nepoložit otázku, jak se *úvahy o změně bydliště promítají v náladách obyvatel sledovaných městských částí.*

Tab. 15: *Potenciální migrace občanů městských částí Kopřivnice (údaje v %, zaokrouhleně, $C_{norm}=0,120$)*

MĚSTSKÁ ČÁST	ÚVAHA O ZMĚNĚ BYDLIŠTĚ			
	chce žít trvale	PŘESTĚHUJE SE		
		co nejdříve	asi do 5 let	později
Lubina	72	5	4	19
Mniší	68	2	5	25
Vlčovice	67	11	12	10

A zajímalo nás nejen teritoriální rozložení *úvah o stěhování.* Jak významně takové úvahy *ovlivňuje emotivní vazba* kopřivnických občanů k městu?

Tab. 16: *Potenciální migrace občanů Kopřivnice a jejich emotivní vazba k městu (údaje v %, zaokrouhleně, $C_{norm}=0,462$)*

KOPŘIVNICI MÁ	ÚVAHA O ZMĚNĚ BYDLIŠTĚ			
	chce žít trvale	PŘESTĚHUJE SE		
		co nejdříve	asi do 5 let	později
velmi rád(a)	89	3	1	7
celkem ano	69	5	5	21
spíše ne	38	23	12	27
vůbec ne	31	57	6	6

Téma o potenciální migraci obyvatel města jsme uzavřeli otázkou o územním směřování migrace: **"Pokud uvažujete o přestěhování - kam se budete stěhovat?"** Připomeňme si, že v průzkumu se tato otázka týkala 32 % dotazovaných občanů (v roce 1998 - 39 % a v roce 1995 - 30 % populace), kteří uvedli své přání dříve nebo později se z Kopřivnice odstěhovat. Základní členění odpovědí těch, kterých se otázka týkala, bylo následující (údaje v %, zaokrouhleně):

	2000	1998	1995
do jiné části města Kopřivnice	13	19	8
do jiné obce okresu Nový Jičín	36	25	37
do jiné obce sousedního okresu (FM, OL, OP, OV, PR, VS)	22	20	22
do jiné obce některého z ostatních okresů ČR	22	26	29

do zahraničí

7 10 4

Migrace do zahraničí by v současnosti byla nižší než před dvěma lety. I její lokalizace se mění. Zatímco v roce 1998 byly v popředí zájmu USA a Francie, v roce 2000 se tyto státy neobjevily ve výčtu skoro vůbec. Prioritu získalo Německo a Austrálie.

REKAPITULACE

Míra stabilizace městské komunity je dána poměrem občanů, kteří chtějí žít v Kopřivnici trvale, a občanů, kteří vyslovili přání se dříve nebo později z města odstěhovat. **V číselném vyjádření je stav 68:32. V uplynulých dvou letech se migrační tendence mezi občany "vrátily" ke stavu v roce 1995** (v roce 1995 jsme zjistili míru stabilizace 70:30, v roce 1998 61:39).

I tak je však hrozba potenciální migrace v kopřivnickém společenství dosti intenzivní. Jednak svým rozsahem (myšlenkou na odstěhování z Kopřivnice se v dohledné době, tak do 2-3 let, zabývá asi 8 % obyvatel), jednak skladbou migrantů stále platí, že záměr odstěhovat se z města deklarují zejména lidé mladí. Bylo by neprozíravé minimalizovat hrozbu tvrzením, že záměry nebývají zdaleka skutečností. Teritoriálně je nejakutnější migrační nálada mezi obyvateli Vlčovic.

Souvislost mezi migračními náladami Kopřivňanů a jejich emotivním vztahem k městu je průkazná: **občané, kteří žijí ve městě rádi, patří mezi ty, kteří také chtějí žít v Kopřivnici trvale. A obráceně.**

4.2 Představy občanů o bydlení v rodinných domcích

"Vstupní" otázka k problematice byla formulována takto: *"Ať již chcete žít v Kopřivnici trvale, nebo uvažujete o přestěhování, zvažoval(a) jste, příp. Vaše rodina, možnost koupit si nebo postavit (ať již vlastními silami či dodavatelsky, příp. kombinací obou možností) vlastní rodinný domek, asi tak v příštích 5 letech?"* A odpovědi?

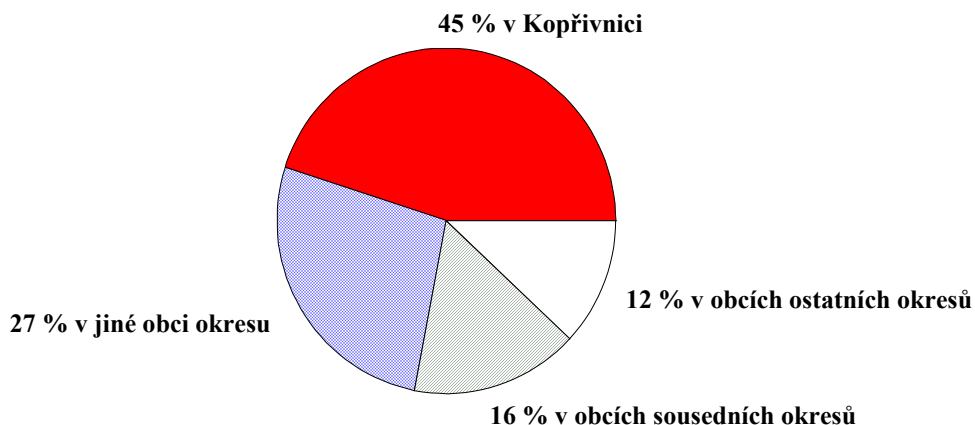
6,4 %	občanů uvedlo, že	rozhodně ano
8,0 %		spíše ano
11,9 %		ještě nejsou rozhodnutí
23,0 %		spíše ne
50,7 %		rozhodně ne

REKAPITULACE

Statistická významnost odchylek empirických četností od četností teoretických (tzv. znaménkový test) nám umožňuje konstatovat, že **koupit si nebo postavit vlastní rodinný domek do 5 let jsou připraveni** (odpověď "rozhodně ano"):

- *spíše muži* (9 % z nich),
- *především lidé mladší* (mezi 19-29letými, shodně jako mezi 30-39letými je takových 10 %),
- *spíše lidé s vyšším stupněm vzdělání* (s úplným středním vzděláním je jich 8 % a mezi vysokoškoláky je jich 13 %),
- *předně osoby žijící v domácnostech se 4 a více osobami* (9 % z nich) *a zejména se dvěma nezaopatřenými dětmi* (11 % takových rodin),
- *obzvláště podnikatelé - živnostníci* (v této skupině je takových cca 18 % "vážných" zájemců), z části i ekon. správní zaměstnanci (9 % z nich),
- *hlavně občané hodnotící současný příjem domácnosti jako velmi dobrý* (z takto hodnotících osob vyjádřilo svou připravenost 24 %), občané deklarující svůj osobní čistý měsíční příjem 15 tis. Kč a více (v této příjmové kategorii chce být stavebníkem cca 21 % z nich) a občané z domácností, jejichž příjem je kolem 30 tis. Kč a vyšší (v této příjmové kategorii je připraveno ke stavbě více než 17 % z nich),
- **lokalizace občanů, kteří jsou připraveni si koupit nebo postavit vlastní rodinný domek, je nevýznamná.** Jinými slovy v Lubině, Mniší či ve Vlčovicích je velmi nízký podíl vážných zájemců o rodinné domky. Pohybuje se kolem 2-3 % respondentů, což je neprůkazné.

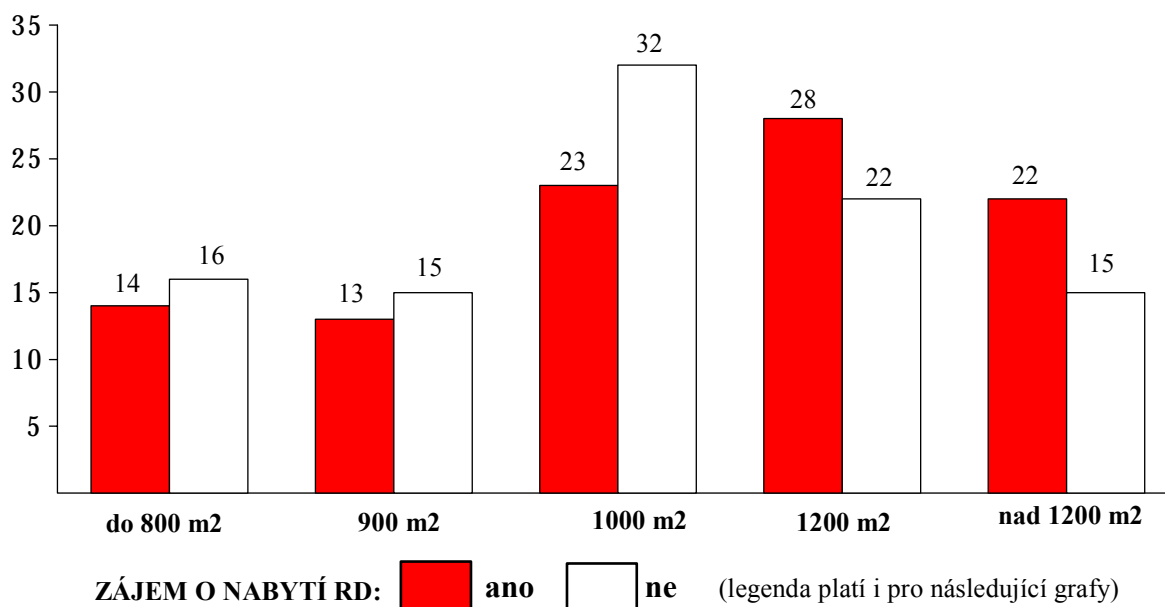
A ještě jeden významný údaj: **jen necelá polovina občanů, kteří si chtějí koupit nebo postavit vlastní rodinný dům do 5 let, tak hodlá udělat přímo v Kopřivnici.** Z rozhodnutých individuálních investorů tak chce učinit:

4.2.1 Úvaha o plošném standardu rodinného domku

Úvodní otázka o možném pořízení si rodinného domku byla specifickým způsobem otázkou filtrační. Diferencovala nám výběrový soubor respondentů na dva podsoubory. Rozlišujícím kritériem bylo, zda dotazovaný občan uvažuje o nabytí rodinného domku nebo neuvažuje. Následující otázky pak byly podle toho modifikovány. Vzhledem k našemu výzkumnému projektu se však budeme zabývat odpověďmi občanů, kteří uvedli, že si rodinný dům koupit nebo postavit chtějí.

Otázka byla tedy formulována takto: *"Pokud uvažujete o koupi či postavení rodinného domku v příštích pěti letech, máte představu, jak velký by měl být pozemek pro uvažovanou stavbu?"* Nabídnutá škála velikosti pozemku získala následující podíly preferencí (údaje v %, zaokrouhleně):

REKAPITULACE

Standardně prováděná analýza zjištěných představ o velikosti pozemku pro rodinný domek signalizovala sice statisticky ne příliš významnou, ale existující

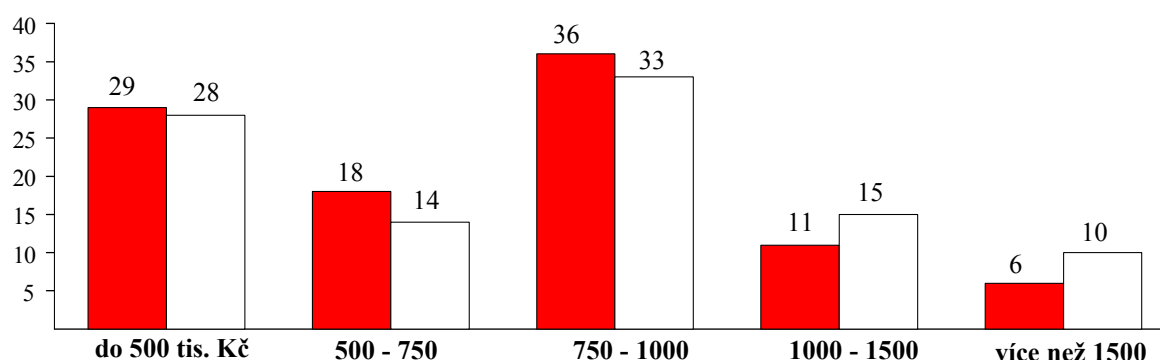
rozdílnost představ: **V podstatě rozhodnutí investoři se přikláněli k větším velikostem pozemku než občané, kteří sledovanou investici ve svých záměrech neměli (nemohli mít).** Rozdíly v názorech se projevily od 1000 m². Prokazatelnou závislost představ o velikosti pozemku jsme zaznamenali především ve vztahu k sociálněprofesnímu zařazení respondentů: pro podnikatele byla dominantní představa pozemku nad 1200 m². Výpočet představy o průměrné velikosti pozemku pro stavbu rodinného domku nás informuje, že **potenciální stavebníci plochu odhadují v průměru na 1104 m², zatímco ostatní občané - nestavebníci na 1059 m².**¹⁾

4.2.2 Úvaha o finančních nákladech na rodinný domek

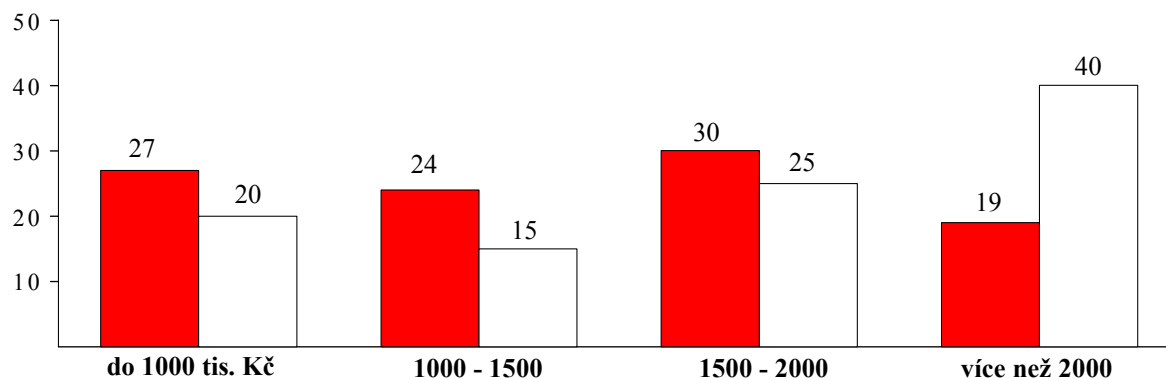
Otázka byla opět formulována ve dvou alternativách: *"Uvažovali jste o vyšší finanční částky, jakou jste ochotni dát, chcete-li si pořídit nový rodinný domek (podsklepený, asi pět obytných místností, 2 podlaží, se standardním vybavením, jako je kuchyňská linka, plynový sporák, vana, umyvadlo, baterie apod.)?"* Druhá otázka byla jednodušší. Vyžadovala uvést představu finanční částky, s níž se v rodinách při pořízení rodinného domku musí počítat. Všem respondentům pak byly nabídnuty čtyři různé možnosti nabytí rodinného domku s tím, že měli uvést částku v tis. Kč.

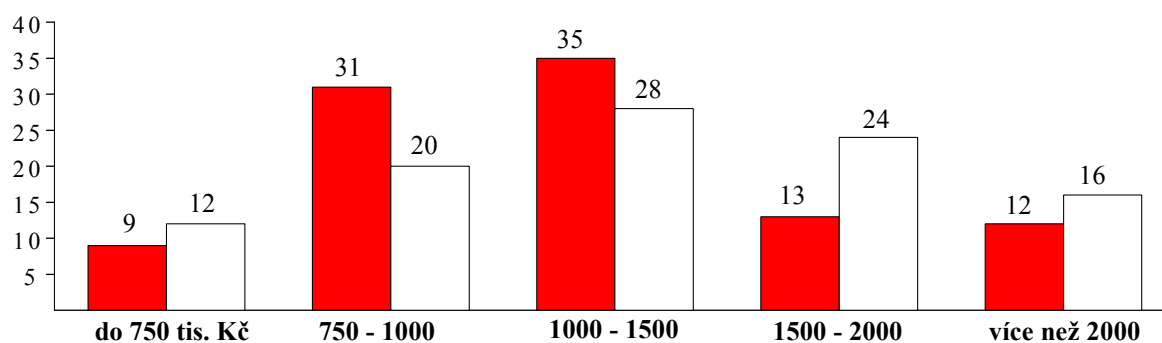
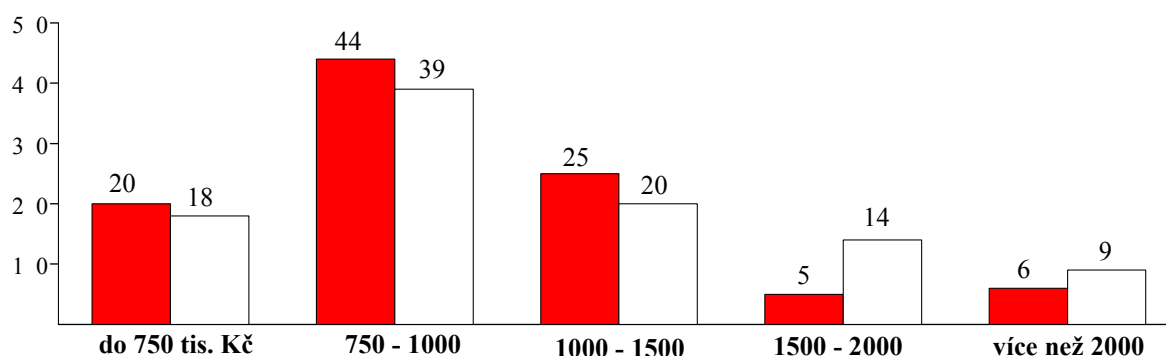
Po kódování údajů jsme mohli sestavit odhady nákladů (údaje v %, zaokrouhleně):

A: na nákup rodinného domu, postaveného před rokem 1990

¹⁾ Konstrukce průměrné stavební plochy RD je násobkem jednotlivých hodnot použité škály a počtu respondentů, kteří si hodnoty "vybrali", s tím, že první stupeň škály = 800 m², poslední pak = 1400 m². Součet násobků byl dělen počtem všech odpovídajících respondentů.

B: na stavbu rodinného domu dodavatelskou firmou "na klíč"

C: na stavbu rodinného domu kombinací vlastních sil a dodávek firmou**D: na stavbu rodinného domu vlastními silami****REKAPITULACE**

Pro přehlednost informace jsme provedli **konstrukce průměrných finančních částek, potřebných pro jednotlivé způsoby pořízení rodinných domků¹⁾**. Můžeme proto říci, že

STAVEBNÍCI RD (do 5 let)

OSTATNÍ VEŘEJNOST

mají průměrný odhad potřebné finanční částky

A) na nákup staršího rodinného domku, postaveného před rokem 1990

801 tis. Kč

851 tis. Kč

B) na stavbu rodinného domku dodavatelskou firmou

1 473 tis. Kč

1 627 tis. Kč

C) na stavbu rodinného domku kombinací vlastních sil a dodávek firmou

1 248 tis. Kč

1 355 tis. Kč

D) na stavbu rodinného domku vlastními silami

¹⁾ Konstrukce průměrných nákladů na nabytí RD vznikla jako násobek středu rozpětí finančních částek použité škály a počtu respondentů, kteří si hodnoty "vybrali". První stupeň však byl použit v jeho dané hodnotě, stejně jako stupeň nejvyšší, tzn. bez zprůměrnění. Součet násobků pak byl dělen celkovým počtem respondentů.

1 051 tis. Kč

1 151 tis. Kč

4.2.3 Úvaha o zdrojích financí na náklady

O finanční nákladnosti individuální výstavby či koupi rodinného domku není pochyb. Připomeňme si, že průměrný měsíční příjem deklarovali ekon. aktivní kopřivničtí občané ve výši 9 858,- Kč (viz subkapitola 2.1 této zprávy), takže malý rodinný domek, postavený před rokem 1990, stojí cca 81 platů (příp. 62 platů), jako stavba na "klíč" cca 149 platů (114 platů), jako stavba svépomocí, tak dodávkami firem cca 127 platů (96 platů) a jako zcela svépomocná stavba cca 107 platů (81 platů).¹⁾ Zajímalo nás proto, jaké finanční zdroje by použili občané Kopřivnice, kteří se rozhodli k nákupu či stavbě rodinného domku tak do 5 let. Pro srovnání uvádíme i podíly názorů na finanční zdroje stavebníků ve veřejnosti, která si nemůže či nechce domek pořídit.

Tab. 17: *Vlastní úspory občanů jako zdroj finančních prostředků ke koupi či stavbě RD podle "stavebníků" a "nestavebníků" Kopřivnice (údaje v %, zaokrouhleně)*

POUŽIJÍ VLASTNÍ ÚSPORY	PODÍLY NÁZORŮ	
	stavebníků	nestavebníků
k plné úhradě nákladů	15	11
k úhradě více než poloviny	9	13
k úhradě asi poloviny	26	29
k úhradě méně než poloviny	40	42
uváděný zdroj financí nepoužijí	10	5

Tab. 18: *Peníze od rodičů (příbuzných) jako zdroj finančních prostředků ke koupi či stavbě RD podle "stavebníků" a "nestavebníků" Kopřivnice (údaje v %, zaokrouhleně)*

POUŽIJÍ PENÍZE OD RODIČŮ (PŘÍBUZNÝCH)	PODÍLY NÁZORŮ	
	stavebníků	nestavebníků
k úhradě plné či více než poloviny	6	9
k úhradě asi poloviny	8	11
k úhradě méně než poloviny	38	46
uváděný zdroj financí nepoužijí	48	34

¹⁾ Propočet, uváděný v závorce, vychází z průměrné mzdy v ČR I. - IX. 2000, která byla 12 958,- Kč (viz Právo, 28. 11. 2000).

Tab. 19: *Půjčka od jiných osob jako zdroj finančních prostředků ke koupi či stavbě RD podle "stavebníků" a "nestavebníků" Kopřivnice (údaje v %, zaokrouhleně)*

POUŽIJÍ PENÍZE OD JINÝCH OSOB	PODÍLY NÁZORŮ	
	stavebníků	nestavebníků
k úhradě plné či více než poloviny	2	6
k úhradě asi poloviny	3	5
k úhradě méně než poloviny	12	19
uváděný zdroj financí nepoužijí	83	70

Tab. 20: *Půjčka ze spořitelny (banky) jako zdroj finančních prostředků ke koupi či stavbě RD podle "stavebníků" a "nestavebníků" Kopřivnice (údaje v %, zaokrouhleně)*

POUŽIJÍ PENÍZE PENĚŽNÍHO ÚSTAVU	PODÍLY NÁZORŮ	
	stavebníků	nestavebníků
k úhradě plné či více než poloviny	16	27
k úhradě asi poloviny	20	24
k úhradě méně než poloviny	26	29
uváděný zdroj financí nepoužijí	38	20

Tab. 21: *Peníze ze stavebního spoření jako zdroj finančních prostředků ke koupi či stavbě RD podle "stavebníků" a "nestavebníků" Kopřivnice (údaje v %, zaokrouhleně)*

POUŽIJÍ PEZNÍZE ZE STAVEBNÍHO SPOŘENÍ	PODÍLY NÁZORŮ	
	stavebníků	nestavebníků
k úhradě plné či více než poloviny	34	36
k úhradě asi poloviny	24	30
k úhradě méně než poloviny	25	25
uváděný zdroj financí nepoužijí	17	9

REKAPITULACE

Úvahy o zdrojích finančních prostředků na nabytí rodinného domku mezi "vážnými" zájemci z Kopřivnice mají zřejmé favority: určujícími zdroji jsou hlavně **vlastní úspory** (nepoužije je pouze 10 % stavebníků). Pak následují finanční **zdroje ze stavebního spoření** (nepoužije je jen 17 % stavebníků) a poté "teprve" výpůjčky z bank (nepoužije je 38 % stavebníků) i peníze od rodičů nebo

příbuzných (nepoužije je 48 % stavebníků). Půjčky od cizích osob jsou v úvahách stavebníků zastoupeny minimálně.

Představy veřejnosti, která at' již z jakýchkoliv příčin nehodlá koupit či postavit rodinný domek, nejsou až tak rozdílné od úvah stavebníků. Zejména co se týče rozhodujících zdrojů financí, jako jsou úspory a stavební spoření.

4.3 Představy občanů o bydlení v bytových domech

V oblasti nájemního bydlení je zatím nabídka minimální. V rozhovoru pro časopis Moderní obec (č. 7/2000) uvedl ministr Ing. Petr Lachnit, CSc., že "v první řadě je nutné vytvořit podmínky pro rozvoj výstavby nájemních bytů, které budou finančně dostupné pro střední a nižší příjmové vrstvy. Potřebné dlouhodobé zdroje pro financování podpůrných programů mimo státní rozpočet bude vytvářet Státní fond rozvoje bydlení. Nájemní byty zatím staví se státní podporou převážně obce, ale do budoucna bychom chtěli do této výstavby více zapojit soukromé investice. Obce by měly spíše poskytnout nabídku pozemků a postarat se o jejich zainvestování...".

Jaké je však názorové klima mezi kopřivnickými občany pokud jde o řešení bytových problémů prostřednictvím bydlení v bytových domech? Poznání aktuálního stavu bylo dalším požadavkem zadavatele průzkumu. Účastníků jsme se zeptali: *"Uvažoval(a) jste, příp. Vaše rodina, nad možností podílet se na výstavbě obytných domů (s podporou města a státu), a tím získat asi tak do 5 let byt, případně si zkvalitnit současné bydlení? Jednalo by se o výstavbu 3-4 podlažních domů, podobných výstavbě Pod Bílou Horou."*

Základní informace spočívá v takto diferencovaných názorech:

14,1 %	občanů uvedlo, že rozhodně ano
36,9 %	spíše ano
20,6 %	ještě nejsou rozhodnutí
20,9 %	spíše ne
7,5 %	rozhodně ne

REKAPITULACE

Provedená analýza odpovědí charakterizuje skupinu občanů, která vážně uvažovala **nad možností podílet se na výstavbě obytných domů** (odpovědi alternativou "rozhodně ano"). **Jsou to**

-
- *muži (15 % z nich) i ženy (14 % z nich) bez rozdílu,*
 - *spíše lidé nejmladší (mezi 15-18letými je takových 14 %, mezi 19-29letými je takových 16 % osob),*
 - *lidé ve všech vzdělanostních skupinách, s mírnou převahou vysokoškoláků ("rozhodně ano" odpovědělo 13 % se základním a středním vzděláním, tzn. vyučených, 14 % s úplným středoškolským vzděláním a 20 % s vysokoškolským vzděláním),*
 - *občané bez významnějšího rozlišení pokud jde o počet osob žijících v jejich domácnostech, i pokud jde o počet nezaopatřených dětí,*
 - *o málo více zaměstnanci s technickým a humanitním pracovním zaměřením (20 % z nich) než z jiných socioprofesionálních skupin,*
 - *o něco více občanů, bydlících v Lubině (16 % z nich) než v ostatních částech města (kolem 13-14 %),*
 - *předně občané, kteří hodnotí současný příjem domácnosti jako velmi dobrý (24 % z nich), deklarující svůj osobní čistý měsíční příjem v kategorii 13-15 tis. Kč (32 % z nich), a občané z domácností s nejnižšími příjmy domácnosti, do 5 tis. Kč (33 % z nich) a pak s nejvyššími příjmy, tj. se 30 tis. Kč a více (v této kategorii je vážných zájemců kolem 22 % z ní).*

4.3.1 Úvaha o plošném standardu a úhradě nákladů na stavbu bytového domu

Poté následovala otázka: *"Pokud byste byli, příp. Vaše rodina, ochotni se finančně podílet na výstavbě bytu, včetně garážového stání (finanční podíl občana by představoval jednorázové předplacení 10letého nájmu), jak velký byt byste preferovali? Případně nám řekněte představu, o kterou by byl ve veřejnosti největší zájem?"* Dotazovaným občanům byly nabídnuty čtyři varianty plošného standardu a výše jednorázového předplacení nájmu. **Kopřivničtí občané upřednostnili možnosti takto:**

- 2,8 % z nich** byt 1+1 (asi 40 m² užitkové plochy + garáž),
finanční podíl asi 240 tis. Kč, tj. předplacení 10letého nájmu
- 22,8 %** byt 2+1 (asi 65 m² užitkové plochy + garáž),
finanční podíl asi 360 tis. Kč, tj. předplacení 10letého nájmu
- 59,2 %** byt 3+1 (asi 90 m² užitkové plochy + garáž),
finanční podíl asi 500 tis. Kč, tj. předplacení 10letého nájmu
- 15,2 %** byt 4+1 (asi 110 m² užitkové plochy + garáž),
finanční podíl asi 600 tis. Kč, tj. předplacení 10letého nájmu

S ohledem na malý podíl preferencí bytů 1+1 jsme je nemohli korektně analyzovat, a proto jsme je spojili s kategorií 2+1.

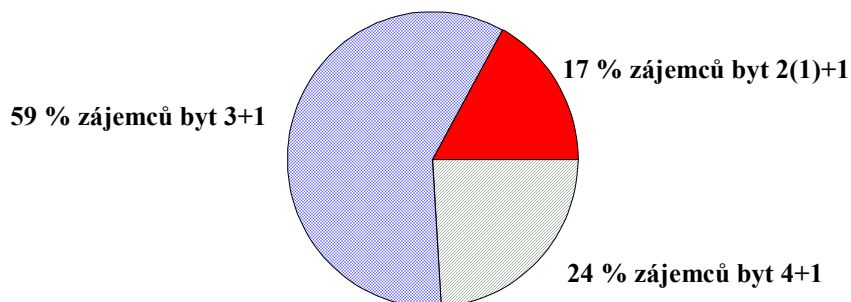
Standardně prováděný rozbor odpovědí je uváděn v následujícím přehledu, obsahujícím významnější vazby a souvislosti.

Tab. 22: Preference velikosti bytů v nájemních domech podle názorů občanů Kopřivnice (údaje v %, zaokrouhleně)

CHARAKTERISTIKA	VELIKOST BYTU		
	2(1)+1	3+1	4+1
PODLE VĚKOVÝCH SKUPIN	$C_{\text{norm}} = 0,235$		
15 - 18 let	25	65	10
19 - 29	28	57	15
30 - 39	14	65	21
40 - 49	24	56	20
50 - 59	27	62	11
60 a více	38	53	9
PODLE STUPŇŮ VZDĚLÁNÍ	$C_{\text{norm}} = 0,273$		
základní	34	54	12
střední (vč. vyučení)	29	59	12
úplně střední	22	63	15
vysokoškolské	7	59	34
PODLE SOCIOPROFESNÍHO ZAŘAZENÍ	$C_{\text{norm}} = 0,306$		
dělníci	30	61	9
zaměstnanci - ekon. správní	14	63	23
zaměstnanci - ostatní	10	63	27
podnikatelé	17	59	24
důchodci	39	52	9
studenti (učni)	23	65	12
nezaměstnaní	29	53	18
ost. ekon. neaktivní	26	61	13
PODLE RODINNÉHO STAVU	$C_{\text{norm}} = 0,198$		
svobodní	31	56	13
ženatí, vdané	20	62	18
rozvedení	25	62	13
ovdovělí	39	53	8

CHARAKTERISTIKA	VELIKOST BYTU		
	2(1)+1	3+1	4+1
PODLE POČTU NEZAOPATŘENÝCH DĚTÍ $C_{norm} = 0,246$			
jedno dítě	18	67	15
dvě	17	64	19
tři a více	10	70	20
žádné	34	53	13
PODLE OSOBNÍHO MĚSÍČNÍHO PŘÍJMU $C_{norm} = 0,348$			
do 5 tis. Kč	32	56	12
5 - 8	32	58	10
8 - 10	21	65	14
10 - 13	21	66	13
13 - 15	6	55	39
15 - 20	3	75	22
20 a více	0	54	46

A co na závěr informace o postojích občanů k výstavbě bytových domů? **Občané rozhodnutí se na výstavbě podílet** (tzn. z těch, kteří odpověděli, že "rozhodně ano" uvažují o možnosti se na výstavbě podílet), **vedli tyto preference velikostí bytů:**

REKAPITULACE

Provedená analýza názorů o plošném standardu, a tedy i o vstupních nákladech na podílctví ve výstavbě bytových domů, umožňuje říci, že **převládá představa bytu 3+1**. Rozlišení je pak toto:

- **"malé" byty upřednostňují** muži i ženy starší 60 let, s nižším stupněm vzdělání, ovdovělí, bezdětní s osobními příjmy do 8 tis. Kč měsíčně;
- **"střední" byty jsou preferovány** bez významnějších diferencí ve sledovaných sociodemografických znacích,

- **"velké" byty jsou v popředí zájmu** mužů a žen ve středním věku, s nejvyšším stupněm vzdělání, zaměstnanců a podnikatelů - živnostníků, osob s měsíčními příjmy 13-15 tis. Kč i s příjmem 20 a více tis. Kč.

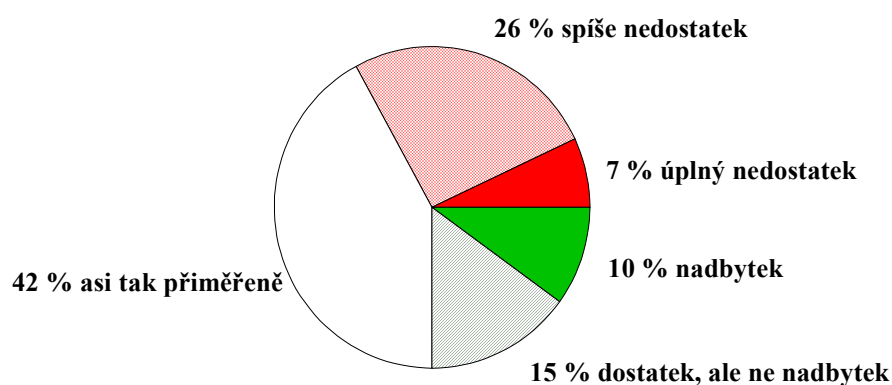
5 OBČANÉ KOPŘIVNICE A VOLNÝ ČAS

Konceptuální rámec našeho sociologického průzkumu zahrnoval mezi tématy také problematiku volného času obyvatel Kopřivnice a osobních životních nároků na jeho naplňování. Při řešení úkolu jsme vycházeli ze známé teze o volném čase jako největším prostoru pro individuální rozhodování člověka, v němž se proto mohou projevit jeho zájmy a záliby.

Kapitola je věnována empirickému poznání subjektivních pocitů o množství volného času kopřivnických občanů, činnostem ve volném čase a jejich frekvenci, využíváním možností, nabízených ve městě, i překážkám, které toto využívání omezují. Tuto pasáž závěrečné zprávy uzavíráme představami občanů o tom, co by město z kulturních, sportovních či vzdělávacích nabídek mělo podporovat.

5.1 Subjektivní pocity občanů Kopřivnice o množství volného času

Dotazovaní občané Kopřivnice odpovídali na otázku: *"Když se zamyslíte nad volným časem, který máte po práci a vyřízení všech nutných věcí v domácnosti, řekl(a) byste, že máte volného času..."* Základní rozdělení odpovědí vypovídá o tom, že množství volného času pociťují občané takto:

Statistický rozbor významných dat je obsažen v následující tabulce.

Tab. 23: Hodnocení množství volného času občany Kopřivnice podle některých jejich charakteristik (údaje v %, zaokrouhleně)

CHARAKTERISTIKA	HODNOCENÍ				
	nadbytek	dostatek, ale ne nadbytek	přiměřeně	spíše nedostatek	úplný nedostatek
PODLE VĚKOVÝCH SKUPIN $C_{norm} = 0,424$					
15 - 18 let	13	24	40	17	6
19 - 29	8	17	45	21	9
30 - 39	3	8	42	40	7
40 - 49	2	7	51	32	8
50 - 59	8	18	37	32	5
60 a více	31	22	34	10	3
PODLE SOCIOPROFESNÍHO ZAŘAZENÍ $C_{norm} = 0,497$					
dělníci	4	12	49	29	6
zaměstnanci - ekon. správní	2	3	58	31	6
zaměstnanci - ostatní	1	16	41	33	9
podnikatelé	0	8	28	50	14
důchodci	29	23	37	9	2
studenti (učni)	8	19	45	21	7
nezaměstnaní	23	25	34	13	5
ost. ekon. neaktivní	0	10	55	26	9
PODLE RODINNÉHO STAVU $C_{norm} = 0,367$					
svobodní	11	22	39	20	8
ženatí, vdané	5	11	44	32	8
rozvedení	10	13	48	26	3
ovdovělí	32	21	36	10	1
PODLE POČTU NEZAOPATŘENÝCH DĚTÍ $C_{norm} = 0,310$					
jedno dítě	5	9	48	29	9
dvě	3	14	40	38	5
tři a více	10	7	46	20	17
žádné	15	19	40	20	6

REKAPITULACE

Ve veřejnosti tradovaný pocit nedostatku volného času mezi ženami se v našich výzkumech neobjevuje již od počátku 90. let. Není tomu jinak ani v Kopřivnici (vážený aritmetický průměr má mezi muži hodnotu 3,054, mezi ženami 3,051).

Významným faktorem, který ovlivňuje pocit dostatku či nedostatku volného času, je věk a socioprofesionální zařazení občana: zatímco nejmladší a

nejstarší lidé mají volného času dostatek, občané v období životní stabilizace (30-49 let), zaměstnanci a zejména podnikatelé - živnostníci pociťují "spíše" či "úplný" nedostatek volného času. **Dominance dostatku volného času ve skupině nezaměstnaných je sice logická, ale o nic méně dokumentující potenciální rizika v sociálním klimatu komunity.**

5.2 Občané a využívání možností ke trávení volného času

V bloku otázek o volném čase občanů Kopřivnice jsme uvedli i tuto: *"Zajímalo by nás, zda jste asi tak v posledních dvou letech využíval(a) možnosti, nabízené městem, a jak často?"* Dotázaným jsme nabídli 13 kulturních služeb s výzvou, aby u každé z nich uvedli i časovou frekvenci jejich využití. **Následující přehled služeb byl uspořádán podle podílu odpovědí "vůbec je nenavštívil (nevyužil)":**

tenisový areál	nenavštívil	81 % občanů
koncert vážné hudby		80 %
koncert populární hudby		69 %
lyžařský areál		68 %
letní stadion		63 %
sportovní halu		62 %
zimní stadion		56 %
divadelní představení		56 %
diskotéku (taneční akci)		54 %
veřejnou knihovnu		50 %
kino		38 %
muzeum		38 %
krytý bazén		35 %

Po provedené analýze dat podle charakteristik občanů publikujeme v úplném přehledu jen odpovědi, členěné podle jejich věkových skupin. Ostatní statisticky významné vazby uvádíme jen verbálně, a to u nejvyšší frekvence.

Tab. 24-36: Frekvence využití možností ve volném čase občanů Kopřivnice podle jejich věkových skupin (údaje v %, zaokrouhleně)

Návštěva tenisového areálu

VĚKOVÉ SKUPINY $C_{\text{norm}} = 0,303$	FREKVENCE VYUŽITÍ			
	1 ^{*)}	2	3	4
15 - 18 let	6	22	72	2,659
19 - 29	9	12	79	2,703
30 - 39	12	20	68	2,565
40 - 49	7	11	82	2,759
50 - 59	5	6	89	2,850
60 a více	1	2	97	2,965

^{*)} (vysvětlivka platí i pro následující tabulky)
 1 = jednou za měsíc (a častěji) 2 = několikrát za rok 3 = vůbec ne
 4 = vážený aritmetický průměr, přičemž "váha" odpovědi "jednou za měsíc je 1, "několikrát za rok " je 2 a "vůbec ne" je 3. Tzn., že čím je průměr nižší, tím je využití kulturní nabídky vyšší.

Nejméně jednou za měsíc navštěvují areál spíše muži (9 % z nich) než ženy (5 % z nich), vysokoškoláci (16 % z nich) a podnikatelé (15 % z nich).

Návštěva koncertů vážné hudby

VĚKOVÉ SKUPINY $C_{\text{norm}} = 0,278$	FREKVENCE VYUŽITÍ			
	1	2	3	4
15 - 18 let	1	5	94	2,921
19 - 29	3	7	90	2,870
30 - 39	4	16	80	2,764
40 - 49	5	15	80	2,746
50 - 59	6	23	71	2,646
60 a více	9	25	66	2,564

Nejméně jednou měsíčně navštěvují koncerty spíše ženy (7 % z nich) než muži (3 % z nich), lidé se středoškolským (7 % z nich) a vysokoškolským vzděláním (5 % z nich) a důchodci (11 % z nich).

Návštěva koncertů populární hudby

VĚKOVÉ SKUPINY $C_{\text{norm}} = 0,388$	FREKVENCE VYUŽITÍ			
	1	2	3	4
15 - 18 let	19	27	54	2,349
19 - 29	17	31	52	2,348
30 - 39	7	31	62	2,541
40 - 49	2	20	78	2,761
50 - 59	3	17	80	2,779
60 a více	3	8	89	2,855

Nejčastějšími návštěvníky jsou logicky studenti (21 % z nich).

Návštěva lyžařského areálu

VĚKOVÉ SKUPINY $C_{\text{norm}} = 0,304$	FREKVENCE VYUŽITÍ			
	1	2	3	4
15 - 18 let	3	29	68	2,651
19 - 29	9	29	62	2,527
30 - 39	9	36	55	2,463
40 - 49	5	27	68	2,632
50 - 59	2	22	76	2,743
60 a více	2	8	90	2,887

Jedenkrát měsíčně a častěji navštěvují areál spíše lidé svobodní (9 % z nich) a podnikatelé (9 % z nich), dále zaměstnanci všech zaměření (9 % z nich).

Návštěva letního stadionu

VĚKOVÉ SKUPINY $C_{\text{norm}} = 0,341$	FREKVENCE VYUŽITÍ			
	1	2	3	4
15 - 18 let	21	33	46	2,254
19 - 29	12	38	50	2,383
30 - 39	5	37	58	2,524
40 - 49	10	24	66	2,555
50 - 59	4	20	76	2,726
60 a více	5	11	84	2,783

Nejčastější frekvenci návštěv stadionu uvedli především lidé se základním vzděláním (15 % z nich), svobodní (17 % z nich), studenti (21 % z nich) a v době výzkumu nezaměstnaní lidé (15 % z nich).

Návštěva divadelního představení

VĚKOVÉ SKUPINY $C_{\text{norm}} = 0,136$	FREKVENCE VYUŽITÍ			
	1	2	3	4
15 - 18 let	11	35	54	2,429
19 - 29	10	29	61	2,500
30 - 39	10	37	53	2,439
40 - 49	12	31	57	2,457
50 - 59	11	43	46	2,354
60 a více	8	31	61	2,530

Nejčastějšími návštěvníky divadelních představení jsou spíše ženy (12 % z nich), vysokoškoláci (23 % z nich) a osoby s úplným středním vzděláním (13 % z nich).

Návštěva muzea

VĚKOVÉ SKUPINY $C_{norm} = 0,191$	FREKVENCE VYUŽITÍ			
	1	2	3	4
15 - 18 let	8	44	48	2,397
19 - 29	8	50	42	2,341
30 - 39	6	65	29	2,224
40 - 49	7	57	36	2,287
50 - 59	7	61	32	2,248
60 a více	8	44	48	2,400

Muzeum nejčastěji využívají vysokoškoláci (12 % z nich), ekon. správní zaměstnanci (16 % z nich) a důchodci (11 % z nich).

Pokud jde o frekvenci využívání nabídek města v následujících kulturních službách byla podle logiky věci upraveno škála častosti návštěv.

Návštěva sportovní haly

VĚKOVÉ SKUPINY $C_{norm} = 0,391$	FREKVENCE VYUŽITÍ					
	1*)	2	3	4	5	6
15 - 18 let	19	8	11	24	38	3,540
19 - 29	6	11	10	25	48	3,972
30 - 39	3	7	8	26	56	4,259
40 - 49	5	4	7	19	65	4,343
50 - 59	2	2	3	15	78	4,646
60 a více	2	1	1	8	88	4,783

*) (vysvětlivka platí i pro následující tabulky)
1 = jednou týdně (a častěji) 2 = několikrát za měsíc 3 = jednou za měsíc
4 = několikrát za rok 5 = vůbec ne
6 = vážený aritmetický průměr, přičemž "váha" odpovědi "jednou za týden" je 1, až po odpověď "vůbec ne" k níž byla přiřazena hodnota 5. Tzn., že čím je průměr nižší, tím je využití kulturní či sportovní nabídky vyšší.

Nejvyšší frekvenci využívání sportovní haly vykázali mladí lidé se základním vzděláním (11 % z nich), svobodní (11 % z nich), studenti a učni (19 % z nich).

Návštěva zimního stadionu

VĚKOVÉ SKUPINY $C_{norm} = 0,397$	FREKVENCE VYUŽITÍ					
	1	2	3	4	5	6
15 - 18 let	10	11	6	25	48	3,905
19 - 29	7	12	11	32	38	3,030
30 - 39	6	7	8	37	42	4,007
40 - 49	2	4	11	19	64	4,372
50 - 59	2	3	2	18	75	4,611
60 a více	1	3	0	13	83	4,730

Zimní stadion nejčastěji navštěvují chlapci a dívky mladší, svobodní (8 % z nich), studenti a učni (13 % z nich).

Návštěva diskotéky (taneční zábavy)

VĚKOVÉ SKUPINY $C_{norm} = 0,604$	FREKVENCE VYUŽITÍ					
	1	2	3	4	5	6
15 - 18 let	25	19	16	29	11	2,810
19 - 29	11	22	12	32	23	3,326
30 - 39	5	3	11	32	49	4,162
40 - 49	2	2	2	24	70	4,574
50 - 59	0	0	3	17	80	4,770
60 a více	0	0	2	4	94	4,904

Nejčastějšími (každý týden) návštěvníky diskoték jsou dívky a chlapci se základním vzděláním (14 % z nich), svobodní (17 % z nich) a studenti a učni (22 % z nich), "doprovázení" dělníky (8 % z nich) a v období výzkumu lidmi bez práce (8 % z nich).

Návštěva veřejné knihovny

VĚKOVÉ SKUPINY $C_{norm} = 0,276$	FREKVENCE VYUŽITÍ					
	1	2	3	4	5	6
15 - 18 let	9	16	14	40	21	3,460
19 - 29	4	10	16	23	47	3,989
30 - 39	4	9	10	20	57	4,169
40 - 49	3	3	11	20	63	4,370
50 - 59	6	9	13	23	49	3,991
60 a více	6	15	15	17	47	3,846

Nejvyšší frekvenci návštěv knihovny deklarovali mladí lidé se základním vzděláním (6 % z nich), lidé nejstarší, ovdovělí (12 % z nich), důchodci (10 % z nich) a studenti či učni (11 % z nich).

Návštěva kina

VĚKOVÉ SKUPINY $C_{norm} = 0,516$	FREKVENCE VYUŽITÍ					
	1	2	3	4	5	6
15 - 18 let	5	14	21	49	11	3,476
19 - 29	4	14	19	47	16	3,565
30 - 39	3	5	14	53	25	3,912
40 - 49	1	3	7	43	46	4,283
50 - 59	1	1	7	37	54	4,425
60 a více	0	1	3	15	81	4,769

Týdenními návštěvníky kin jsou zejména lidé svobodní (5 % z nich), studenti a učni (7 % z nich).

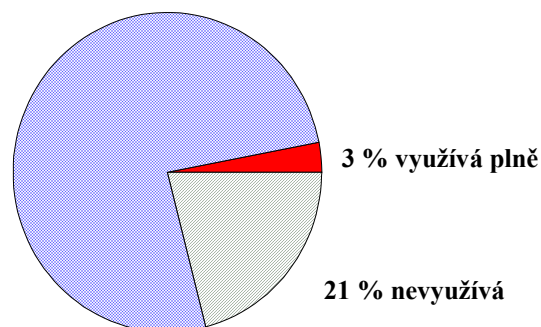
Návštěva krytého bazénu

VĚKOVÉ SKUPINY $C_{norm} = 0,461$	FREKVENCE VYUŽITÍ					
	1	2	3	4	5	6
15 - 18 let	3	18	14	40	25	3,667
19 - 29	6	18	13	42	21	3,560
30 - 39	4	16	13	49	18	3,612
40 - 49	2	8	14	41	35	3,978
50 - 59	4	9	15	32	40	3,938
60 a více	6	3	2	10	79	4,530

"Několikrát za měsíc" a "častěji" využívají bazén občané mladší, svobodní (5 % + 18 % z nich), studenti a učni (5 % + 22 % z nich) a zaměstnanci technického i humanitního zaměření (6 % + 18 % z nich).

Po otázce, zjišťující využívání možností strávení volného času podle jmenovitě uváděných činností, následovala výzva k obecnému hodnocení: *"Řekl(a) byste, že Vy sám (sama), spolu se členy Vaší rodiny, využíváte kulturně-spoločenských a sportovních (tělovýchovných) možností ve městě...?"* A odpovědi (údaje v %, zaokrouhleně)?

76 % využívá občas

REKAPITULACE

Zjišťujeme, že nabízené možnosti smysluplného prožití volného času nevyužívá asi jedna pětina občanů Kopřivnice. Jsou to bez rozdílu ženy i muži, častěji občané starší (ve skupině 50-59 let je takových asi 30 %, mezi 60letými a staršími je jich 42 %) než mladší. Rovněž zřejmě platí, že občané s vyšším stupněm vzdělání využívají možnosti intenzivněji (občanů se ZŠ nevyužívá nabídku 31 % občanů se středním vzděláním či vyučených nevyužívá možnosti 23 %, ze středoškoláků pak 17 %, zatímco z vysokoškoláků jen 11 %).

Pořadí nabízených služeb podle podílu občanů, kteří je nevyužili vůbec, vytvořilo zhruba tyto skupiny: kolem čtyř pětín obyvatel nevyužívá tenisový

areál a nenavštěvuje koncerty vážné hudby. **Kolem dvou třetin obyvatel** nevyužívá možností lyžařského areálu, letního stadiónu a sportovní haly, ale nenavštěvuje ani koncerty populární hudby. **Přibližně polovina obyvatel** navštěvuje více či méně často divadelní představení, diskotéku a veřejnou knihovnu, ale i zimní stadión. **A asi jedna třetina** doposud nevyužila možnosti návštěvy muzea, kina a krytého bazénu.

5.3 Občané a příčiny omezující využívání možností ke trávení volného času

V návaznosti na otázku, zda kulturně-společenské a sportovní (tělovýchovné) možnosti, nabízené v Kopřivnici, občan využívá, jsme se zeptali: *"Jsou okolnosti, které čas od času, nebo i trvale - alespoň v současnosti, omezují využití nabízených možností. Můžete nám říci, jak je tomu ve Vašem případě, jak často Vás osobně ve využití kulturního a sportovního života omezují následující příčiny?"* Poté bylo respondentovi nabídnuto 13 možných důvodů a u každého z nich měl uvést, zda omezuje jeho možnosti trávení volného času. Souhrnný přehled má tuto podobu.

Tab. 37: Překážky omezující občanům využití nabídek na činnost ve volném čase

DŮVODY	PŘEKÁŽKY				
	POŘADÍ		FREKVENCE v %		
	p.č.	VAP ¹⁾	ano	občas	ne
péče o děti	11.	2,56	14	19	67
zdravotní problémy	5.	2,36	15	34	51
vysoké ceny vstupenek	1.	1,87	36	41	23
špatná doprava	9.	2,49	13	25	62
nebidka možností v Kopřivnici za mnoho nestojí	4.	2,18	14	54	32
televize nebo video nabízí lepší program	3.	2,15	16	54	30
nemám na to náladu (chuť, zájem)	2.	2,14	15	57	28
bojím se večer chodit ven	8.	2,44	20	16	64
nemám partnera, s nímž bych možnosti využíval(a)	10.	2,53	17	13	70
mám méně času, protože musím vydělávat	6.	2,37	23	22	55
mám méně času, protože se věnuji politice a veřejné činnosti	13.	2,95	1	3	96
mám méně času, protože se věnuji studiu a vzdělávání	12.	2,67	10	15	75
mám méně času, protože se věnuji jiným aktivitám	7.	2,42	19	9	72

¹⁾ VAP = vážený aritmetický průměr; váha odpovědi "ano" je 1, odpovědi "občas" je 2 a odpovědi "ne" je 3. Opět tedy platí, čím je VAP nižší, tím je subjektivně pocit omezení vyšší.

Mezi jinými aktivitami, které jsou překážkou při využívání nabídek města, dominovala turistika (cyklistika, sportování), kterou uvedlo 21 % respondentů, a práce na zahrádce, kterou jmenovitě uvedlo 19 % respondentů.

Analyzujeme alespoň strukturu občanů, kteří uváděli jako více či méně významné tyto překážky:

- *Vysoké ceny vstupenek*
Byly to zejména ženy (41 % z nich odpovědělo "ano", zatímco "jen" 31 % mužů), především lidé starší (zatímco ve věku 40-49 let odpovědělo "ano" 28 % z nich, tak v kohortě 50-59 let to již bylo 46 % a ve skupině 60 a více let tak uvedlo 58 % z nich). Na "drahotu" si v této souvislosti stěžovali zejména občané žijící osamoceně (u rozvedených tak uvedlo 52 % a u ovdovělých 55 %), dělníci (40 % z nich), nezaměstnaní (52 % z nich) a důchodci (57 % z nich).
- *Nemá na to náladu (chuť, zájem)*
Byly to shodně podíly mužů a žen ("ano" uvedlo kolem 15 % z nich). Evidentně platí, že "čím je občan starší, tím menší má o nabídku zájem" (tuto překážku deklarovali vzestupně lidé nejmladší, cca 10 % z nich, až po 60leté a starší, cca 27 % z nich). A očekávaně to byli hlavně důchodci (25 % z nich) a nezaměstnaní (23 % z nich).
- *Televize nebo video má lepší program*
Shodli se na tom muži i ženy (kolem 15 % z nich), jistě překvapivě lidé nejmladší (ve skupině 15-18 let odpovědělo "ano" více než 25 % z nich) a nejstarší (ve skupině 60 let a více 23 % z nich). Rovněž zřejmě platí, že lidé s vyšším stupněm vzdělání jsou asi náročnější ("ano" odpovědělo 29 % osob se ZŠ, 15 % se SŠ, 13 % s ÚŠŠ a 3 % s VŠ).
- *Nabídka možností za mnoho nestojí*
si jednoznačně myslí kolem 15 % mužů a žen (občas to připouští vždy 53-54 % z nich a 32 % takové hodnocení odmítá). Podle věku se názorová hladina v tomto směru v podstatě nemění, stejně jako podle stupně dosaženého vzdělání. Tuto příčinu "neuznávají" zejména zaměstnanci, bez ohledu na jejich pracovní zařazení (vždy kolem 5 % z nich).
- *Teritoriální rozdíly v postojích k analyzovaným překážkám jsme nezaznamenali. Jinými slovy, názory občanů Lubiny, Vlčovic a Mniší jsou shodně s hodnocením všech občanů.*

REKAPITULACE

Posoudíme-li **důvody, omezující občanům Kopřivnice možnosti využití nabídek kulturních a sportovních programů podle jejich jednoznačného vyjádření, pak to jsou vysoké ceny vstupenek (36 % dotázaných odpovědělo "ano"). Následně byly uváděny tyto příčiny: má méně času, protože musí vydělávat (23 % respondentů uvedlo "ano"), bojí se večer chodit ven ("ano"**

uvedlo 20 %), **nemá partnera** ("ano" uvedlo 17 %), **televize či video nabízí lepší program** ("ano" uvedlo 16 % dotázaných) atd.

Pokud však bereme v úvahu i odpovědi občanů, připouštějící, že některé důvody jim zabraňují využít nabídku volnočasových aktivit "občas", pořadí překážek - vyjma cenových relací vstupného - se mění. Po vysokých cenách vstupenek následují preference takových důvodů, jako "nemám na to náladu (chuť, zájem)", "televize nebo video nabízí lepší program", příp. "nabídka možností v Kopřivnici za mnoho nestojí".

5.4 Občané a jejich názory na preference činností ve volném čase, které by mělo město podporovat

Otázky, zabývající se problematikou nabídky kulturních služeb v Kopřivnici, jsme uzavřeli takto: *"Ať již je tomu ve Vašem osobním případě jakkoliv, můžete nám uvést, které činnosti ve volném čase by mělo město Kopřivnice podporovat především? Prosím, uveďte to, co považujete za nejdůležitější pro jednotlivé věkové skupiny občanů."*

Otázka byla formulována jako "otevřená", to znamená, že volné odpovědi respondentů byly následně zpracovány. Je sice skutečností, že se k tématu vyslovalo mnoho dotázaných (kolem 70 % respondentů), ovšem v převažujícím obecném způsobu.

Pro nejmladší občany, asi tak do 12-13 let

byla navrhována podpora zájmových kroužků (vč. DDM, LŠU), pro kterou se vyslovalo 43 % občanů. Poté následovaly různé druhy sportu, sportovních akcí a soutěží, které vyžadují podporu podle 27 % občanů (vč. sportovních her na náměstí). Relativně značnou podporu by měla získat dětská hřiště - vyslovalo se tak 18 % občanů, kteří uváděli potřebu vybudování a opravy hřišť, pískovišť, prolézaček, zábavních parků aj. Pro pomoc radnice v oblasti kulturně-osvětové práce se vyslovalo na 18 % občanů. Uváděli např. dětská divadelní představení, ale i akce z oblasti prevence kriminality, drogové závislosti, nebo počítačové centrum aj.

Pro mladé občany, asi tak ve věku 14-20 let

by měla podporu získat především nabídka sportovních činností (kroužků, soutěží, akcí). Vyslovilo se pro ni 40 % odpovídajících občanů. Vždy kolem 17 % účastníků mínilo, že podporu si zaslouží kluby (klubová činnost) a diskotéky, a shodně také podpora kulturních akcí, divadel, koncertů a vzdělávacích programů (besedy se zajímavými lidmi, ekologická výchova, prevence drogové závislosti) apod.

Pro občany ve věku 21-30 let

doporučovalo kolem 54 % zúčastněných podporu při kulturních akcích (divadelních představení, muzikálů, ale i zábavních akcí pro celé rodiny, vč. dětí, programů pro maminky s dětmi, koncertů, plesů, diskoték). Dále by se měla podle 31 % občanů věnovat pomoc sportu a rekreačně-sportovnímu vyžití (vč. turistiky, tělovýchovy). V oblasti vzdělávacích programů, pro jejichž podporu se vyslovilo 18 % dotazovaných, to byly i jazykové kurzy, programy pro podporu rodinné výchovy, ale také knihovny, příprava zájezdů, ojediněle módních přehlídek nebo dokonce zprovoznění seznamovací agentury.

Pro občany středního věku, asi tak 31-50 let

by se měla podpora města soustředit na kulturu, vč. divadelních představení a koncertů. Myslí si to na 50 % občanů. Pak byly uváděny společenské programy a akce, jako jsou zájezdy, taneční večery, čaje "o páté", klubová setkání; pro jejich podporu se vyslovuje více než 30 % zúčastněných. Následuje preference příspěví města na sportovní a rekreačně-tělovýchovné programy, vč. turistiky a relaxačního střediska. Ty jsou důležité pro 15 % občanů. Pokud jde o vzdělávací a osvětové programy, ty by měly získat subvence podle 10 % občanů. Byly uváděny besedy se zajímavými lidmi, o zdraví, ale i vzdělávací kurzy nebo vědomostní soutěže.

Pro občany seniorského věku

si podle mínění 39 % občanů vyžadují pomoc kulturní akce, vč. divadelních představení a koncertů, i dechové hudby. 29 % odpovídajících se přimlouvá za podporu turistických akcí, vč. výletů, zájezdů, setkání i se seniory z jiných měst.

Bezmála 25 % lidí by podpořilo kluby důchodců, společenské večery, vč. posezení a tance. A objevily se požadavky spíše investičního charakteru, jako jsou domy s pečovatelskou službou, domovy důchodců nebo dotace na slevy vstupného pro seniory.

6 OBČANÉ KOPŘIVNICE A JEJICH POSTOJE K MÍSTNÍ POLITICE

Náš průzkum nechtěl a ani nemohl aspirovat na zkoumání místní politiky v její komplexnosti a provázanosti. Obdobně jako ve zkoumání kopřivnického klimatu v předcházejících letech (1995, 1998) jsme se i v závěru roku 2000 zajímali o informovanost občanů, o postoje občanů k městským institucím veřejné správy a zejména - o preference občanů ve vztahu k některým problémům fungování města.

6.1 Občané a jejich informovanost o dění ve městě

Na úvod bloku otázek jsme se obyvatel Kopřivnice zeptali: *"Jak se v současné době zajímáte o následující témata?"* Přehled odpovědí v prvním stupni třídění a v porovnání s předcházejícími výzkumy je v následující tabulce.

Tab. 38: Míra zájmu občanů Kopřivnice o veřejné dění (údaje v %, zaokrouhleně)

TÉMATA		ZAJÍMÁ SE			
		velmi	průměrně	málo	vůbec ne
o politické události	95	23	47	23	7
	98	28	45	21	6
	00	16	52	23	9
o hospodářskou situaci	95	26	46	22	6
	98	27	44	22	7
	00	20	52	21	7
o situaci (informace) v zahraničí	95	15	49	29	7
	98	16	42	33	9
	00	7	44	38	11
o dění v Kopřivnici	95	28	57	13	2
	98	32	49	16	3
	00	25	58	15	2
o dění v okrese Nový Jičín	95	10	48	34	8
	98	14	45	35	6
	00	13	52	30	5
o dění v Ostravském kraji (v regionu severní Moravy a Slezska)	95	9	43	38	10
	98	12	42	36	10
	00	5	43	40	12

6.1.1 Zájem občanů o dění ve městě

Uvedli jsme již, že velmi nebo alespoň průměrně se o dění v Kopřivnici zajímají více než čtyři pětiny obyvatel (83 % z nich). Je to příznivá zpráva pro místní politiky i proto, že zájem kopřivnických je dokonce o něco větší, než v jiných městech (shodný údaj se v nich pohybuje na hranici 80 %). Jaké je však základní rozvrstvení občanů, kteří svůj zájem projeví? Významnější diference zájmu o dění v Kopřivnici mezi skupinami občanů, jak jsme to již konstatovali ve zprávě o stavu veřejného mínění v roce 1995 i 1998, zjištěny nebyly. Dokumentujme toto zjištění na několika charakteristikách obyvatel.

Tab. 39: Míra zájmu občanů Kopřivnice o dění ve městě podle jejich vybraných charakteristik (údaje v %, zaokrouhleně)

CHARAKTERISTIKA	ZAJÍMÁ SE											
	velmi			průměrně			málo			vůbec ne		
	95	98	00	95	98	00	95	98	00	95	98	00
PODLE VĚKOVÝCH SKUPIN $C_{norm} = 0,280$												
15 - 18 let	14	36	11	64	45	71	18	15	13	4	4	5
19 - 29	25	27	17	60	56	56	14	13	22	1	4	5
30 - 39	32	32	27	53	52	59	13	14	13	2	2	1
40 - 49	27	33	25	61	46	59	10	19	15	2	2	1
50 - 59	31	30	32	55	52	53	14	16	11	0	2	4
60 a více	44	37	37	45	41	55	9	18	8	2	4	0
PODLE SOCIOPROFESNÍHO ZAŘAZENÍ $C_{norm} = 0,299$												
dělníci	30	26	19	59	55	62	11	16	16	0	3	3
zaměstnanci - ekon. správní	}33	}39	26	}57	}49	57	}8	}10	15	}2	}2	2
zaměstnanci - ostatní			23			57			20			0
podnikatelé	27	37	35	44	45	53	25	13	12	4	5	0
důchodci	41	40	37	51	41	54	7	16	8	1	3	1
studenti (učni)	13	30	13	67	46	66	18	18	16	2	6	5
nezaměstnaní	}17	19	24	}58	59	49	}20	18	18	}5	4	9
ost. ekon. neaktivní		30	16		40	71		30	13		0	0
PODLE POLITICKÉ ORIENTACE $C_{norm} = 0,203$												
levice	-	22	17	-	42	66	-	25	17	-	11	0
od středu doleva	-	33	29	-	49	55	-	17	13	-	1	3
střed	-	30	26	-	53	62	-	15	11	-	2	1
od středu doprava	-	34	26	-	51	57	-	11	16	-	4	1
pravice	-	34	29	-	48	54	-	15	13	-	3	4
neví	-	30	20	-	43	58	-	22	17	-	5	5

REKAPITULACE

Intenzita zájmu občanů Kopřivnice o dění ve městě převažuje nad jejich zájmem o ostatní témata veřejného dění ve společnosti. Mimo již publikované údaje tuto skutečnost dokládá i "skóre" zájmů (nám již známým způsobem vypočítaný VAP). **Pořadí intenzity:**

1. zájem o dění v Kopřivnici	1,942
2. o hospodářskou situaci v ČR	2,148
3. o politické události v ČR	2,251
4. o dění v okrese Nový Jičín	2,281
5. o informace ze zahraničí	2,537
6. o dění v Ostravském kraji	2,583

Intenzita zájmu občanů Kopřivnice "prozatím" kulminovala v roce 1998, zřejmě jako odraz připravovaných mimořádných voleb.

Rozbor intenzity zájmu o dění ve městě podle struktury komunity nesignalizuje až tak významné rozdíly. Zřejmě však platí, že interest kopřivnických občanů vzrůstá v závislosti na jejich věku. Dále se o dění zajímají více než ostatní senioři a podnikatelé.

6.1.2 Zdroje informovanosti občanů o dění ve městě

Shodně jako v předcházejících průzkumech veřejného mínění jsme se pokusili identifikovat nejdůležitější "toky", kterými se jakákoliv sdělení, údaje či zprávy o životě ve městě dostávají k občanům. Otázka zněla: **"Jak se k Vám nejčastěji dostávají zprávy o tom, co se v Kopřivnici děje? Jakým způsobem?"**

Tab. 40: *Prameny informací občanů o dění v Kopřivnici (údaje v %, zaokrouhleně)*

PRAMENY	ODPOVĚĎ		
	ano	někdy	ne
a) od členů rodiny a příbuzných	39	50	11
b) od sousedů a známých	27	54	19
c) od spolupracovníků nebo spolužáků	21	43	36
d) z týdeníku Kopřivnické noviny	49	33	18
e) z Regionu, týdeníku okresu Nový Jičín	33	40	27
f) z krajských (celostátních) deníků	18	43	39
g) z krajského (celostátního) vysílání rozhlasu	14	40	46
h) z krajského (celostátního) vysílání televize	31	47	22
i) z vysílání Kabelové televize Kopřivnice	38	28	34

PRAMENY	ODPOVĚĎ		
	ano	někdy	ne
j) od členů městského zastupitelstva	2	18	80
k) od jiných, dobře informovaných lidí	12	38	50
l) při posezení v restauraci, kavárně, vinárně apod.	12	36	52
m) ze své činnosti v politické straně	2	5	93
n) z vysílání městského rozhlasu	15	47	38

Alespoň u tří nejfrekventovanějších pramenů informací uvádíme i jejich srovnání v čase.

Tab. 41: Nejčastěji uváděné prameny informací občanů o dění v Kopřivnici v letech 1995, 1998 a 2000 (údaje v %, zaokrouhleně)

PRAMENY	ODPOVĚĎ								
	ano			někdy			ne		
	95	98	00	95	98	00	95	98	00
z týdeníku Kopřivnické noviny	55	51	49	28	28	33	17	21	18
od členů rodiny a příbuzných	36	32	39	54	55	50	10	13	11
z Kabelové televize Kopřivnice	30	44	38	24	32	27	46	24	35

Vraťme se však do současnosti. Následující tabulka obsahuje u tří zdrojů informací názorovou skladbu občanů.

Tab. 42: Nejfrekventovanější prameny informací v roce 2000 podle některých charakteristik občanů (údaje v %, zaokrouhleně)

CHARAKTERISTIKA	PRAMENY								
	Kopř. noviny			rodina			kabel. televize		
	ano	někdy	ne	ano	někdy	ne	ano	někdy	ne
PODLE POHLAVÍ $C_{norm} = 0,093; 0,120; 0,091$									
muži	46	34	20	34	53	13	35	30	35
ženy	51	33	16	43	47	10	40	24	36
PODLE VĚKOVÝCH SKUPIN $C_{norm} = 0,160; 0,174; 0,184$									
15 - 18 let	38	35	27	42	53	5	36	28	35
19 - 29	43	35	22	40	50	10	38	30	32
30 - 39	53	31	16	35	49	16	43	28	29
40 - 49	52	33	15	32	56	12	42	24	34
50 - 59	56	32	12	37	51	12	38	24	38
60 a více	47	34	19	50	40	10	26	25	49
PODLE STUPNĚ VZDĚLÁNÍ $C_{norm} = 0,153; 0,114; 0,118$									
základní	40	38	22	43	46	11	37	22	41
střední (vč. vyučen)	47	33	20	40	47	13	35	27	38
úplně střední	52	34	14	37	52	11	40	27	33
vysokoškolské	59	22	19	34	59	7	44	30	26

CHARAKTERISTIKA	PRAMENY								
	Kopř. noviny			rodina			kabel. televize		
	ano	někdy	ne	ano	někdy	ne	ano	někdy	ne
PODLE SOCIOPROFESNÍHO ZAŘAZENÍ $C_{norm} = 0,181; 0,218; 0,244$									
dělníci	43	39	18	38	48	14	42	28	30
zaměstnanci - ekon. správní	62	23	15	25	60	15	59	12	29
zaměstnanci - ostatní	52	34	14	24	60	16	30	36	34
podnikatelé	58	23	19	41	48	11	36	26	38
důchodci	50	33	17	47	43	10	29	25	46
studenti (učni)	42	37	21	40	55	5	39	29	32
nezaměstnaní	43	34	23	41	52	7	32	32	36
ost. ekon. neaktivní	45	42	13	45	39	16	39	16	45

REKAPITULACE

Podíl občanů, kteří se cítí být o dění v Kopřivnici informováni, je v průběhu uplynulých let v podstatě stabilní a pohybuje se kolem tří čtvrtin městské komunity. Průzkum zaznamenal významný pocit **bezmála jedné třetiny obyvatel, starších 15 let, kteří si myslí, že **jsou v současnosti informováni lépe, než tomu bylo před 2-3 lety.****

Týdeník Kopřivnické noviny si udržuje dominantní pozici na "trhu informací" o dění ve městě, a to po celé období posledního pětiletí. Pozice kabelové televize Kopřivnice je snad s vědomím omezeného územního prostoru šíření signálu ještě významněji expandujícím médiem. A nelze nezaznamenat, že i Region, týdeník okresu Nový Jičín, se stává stále významnějším fenoménem pro informovanost občanů Kopřivnice, zejména o dění v rámci okresu.

Kopřivnické noviny, rodina a příbuzní, ale i Kabelová televize Kopřivnice jsou zřejmě nejdůležitějšími způsoby informování o dění ve městě. A co je sociologicky zajímavé, že tomu tak je ve všech sledovaných sociodemografických, vzdělanostních i socioprofesionálních či územních skupinách, bez významnějších vazeb a souvislostí.

6.1.3 Prameny informací občanů o činnosti městské samosprávy a státní správy

Občanům jsme položili doplňující otázku, uvedenou takto: *"Vraťme se ke zdrojům informací o životě v Kopřivnici. Pokud jde o dění na radnici, které dva způsoby informovanosti o práci zastupitelstva, městské rady a městského úřadu pokládáte za nejvýznamnější?"*

Byla to "otevřená" otázka, tzn. bez nabídky variant odpovědí, s tím, že dotazovaní mohli uvádět i způsoby informování o dění ve městě vůbec (viz část 6.1.2). Odpovědi byly následně kódovány. Na dotaz odpovědělo 99 % respondentů, kteří uváděli prameny informací jednak "na prvním" jednak "na druhém" místě.

Informační prostředky, z nichž kopřivnický občan získává zprávy o činnosti "radnice", mají toto procentní zastoupení:

	PODÍL OBČANŮ UVÁDĚJÍCÍCH ZDROJ	
	na 1. místě	na 2. místě
<i>od členů rodiny a příbuzných</i>	14 %	11 %
od sousedů, spolupracovníků či dobře informovaných lidí	9 %	17 %
<i>z týdeníku Kopřivnické noviny</i>	32 %	20 %
z týdeníku Region	6 %	13 %
z krajských médií	9 %	12 %
<i>z vysílání kabelové televize</i>	24 %	18 %
od členů zastupitelstva a ze své činnosti v politické straně	3 %	2 %
při posezení v restauraci	2 %	2 %
z vysílání městského rozhlasu	1 %	5 %

REKAPITULACE

Posouzení nejvýznamnějších způsobů informovanosti o práci městského zastupitelstva, rady a úřadu, bez ohledu na jejich pořadí, vyznělo dosti jednoznačně. Jsou to

týdeník Kopřivnické noviny	 uvedlo	 52 % občanů
vysílání Kabelové televize Kopřivnice		41 %
rodina a příbuzní		25 %

Analýza skladby diváků a čtenářů, informovaných o činnosti radnice, je možná, ale v současnosti by již byla nad rámec daných dispozic (zejména finančních).

6.1.4 Hodnocení míry informací o dění ve městě dříve a nyní

V rámci bloku o zdrojích informací jsme mezi občany rovněž zjišťovali pocity (ne)dostatečnosti zpráv o životě ve městě. Položili jsme otázku: *"Myslíte si, že v současnosti máte o dění v Kopřivnici více informací, než tomu bylo před 2-3 roky?"* Občané odpovídali (zaokrouhleně):

ano, jsem v současnosti informován(a) více	30 %
informován(a) jsem, ale rozdíly nejsou	40 %
informován(a) jsem, je to však méně než dříve	5 %
informován(a) nejsem a dost mi to vadí	2 %
informován(a) nejsem, ale příliš mi to nevadí	9 %
nevím, nedovedu posoudit	14 %

Pro testování závislosti mezi charakteristikami skupin obyvatel a jejich hodnocením vlastní informovanosti o dění ve městě jsme s ohledem na malé četnosti sloučili alternativu "méně než dříve" a "není a dost jim to vadí". Statistická významnost závislosti byla zjištěna ve vztahu k věkovým skupinám.

Tab. 43: Hodnocení míry informací o dění v Kopřivnici občany města podle jejich věku (údaje v %, zaokrouhleně, $C_{norm}=0,224$)

VĚKOVÉ SKUPINY	INFORMOVANOST			
	větší	stejná	menší	není a nevadí
15 - 18 let	52	32	2	14
19 - 29	38	43	7	12
30 - 39	36	50	7	7
40 - 49	26	57	11	6
50 - 59	31	44	13	12
60 a více	37	45	8	10

V dalších skupinách občanů jsme zaznamenali větší informovanost mezi studenty a uční (odpovědělo tak 46 % z nich), zatímco nejvyšší podíl těch, kteří informování nejsou a ani jim to nevadí, byl mezi nezaměstnanými (20 % z nich). Nejvyšší podíl občanů, kteří nejsou informováni a vadí jim to, jsme zjistili v Lubině (15 % z nich). A vliv politické orientace na hodnocení informovanosti?

Tab. 44: *Hodnocení míry informací o dění v Kopřivnici občany města podle jejich deklarované politické orientace (údaje v %, zaokrouhleně, $C_{norm}=0,250$)*

KONTINUUM	INFORMOVANOST			
	větší	stejná	menší	není a nevdí
levice	37	38	0	25
od středu doleva	34	51	2	13
střed	37	45	13	5
od středu doprava	33	49	9	9
pravice	45	43	9	3
neví	31	46	7	16

REKAPITULACE

V městské komunitě si sedm lidí z deseti myslí, že je o dění v Kopřivnici informováno, z nich pak tři uvádějí, že v současnosti jsou informováni více, než tomu bylo dříve. V celém období posledních pěti let jsme zaznamenali setrvalý stav té části komunity, která připouští nejen to, že není informována, ale že jí takový stav nevdí - je to kolem jedné desetiny populace.

Zvýšenou míru informovanosti o dění v Kopřivnici deklarují občané bez významnějších rozdílů z hlediska své pozice na pravolevém kontinuu (vyšší informovanost než ostatní uváděli jen občané pravicově orientovaní). Laxnost k vlastní informovanosti byla typická především pro levicově zaměřené občany. Naopak - svou nespokojenost v tomto směru uváděli zejména ti občané, kteří se zařazují do středu celého kontinua.

6.2 Občané a jejich postoje k městským institucím veřejné správy

Významnou součástí vztahu občanů k místní politice jsou jejich postoje k samosprávě i státní správě, působící na území měst a obcí. V části zkoumání jsme hledali, obdobně jako v letech 1996 a 1998, odpověď na otázky, týkající se nejen znalosti místních politiků a samosprávných orgánů, hodnocení jejich dosavadní práce, nebo práce úředníků. Předmětem našeho zájmu bylo také zjištění názoru obyvatel na vlastní možnosti ovlivňování municipalitní politiky. A právě tímto tématem subkapitolu začneme.

6.2.1 Názory občanů na vlastní možnosti ovlivňování municipalitní politiky

Pro průzkum jsme vybrali tři výroky o možném vlivu občanů na fungování zastupitelstva a na veřejné dění vůbec. Uvedli jsme je takto: *"Lidé mohou mít na místní politiku různé názory. Některé z názorů jsou uvedeny níže - řekněte, prosím, jak dalece s nimi souhlasíte?"* Základní rozložení odpovědí je v následující tabulce.

Tab. 45: Názory občanů Kopřivnice na některé teze o jejich roli při fungování města (údaje v %, zaokrouhleně)

TEZE	ROK	NÁZORY				
		souhlasí	spíše souhlasí	ani-ani	spíše nesouhlasí	nesouhlasí
a) rozhodování městského zastupitelstva se mne většinou netýká	96	18	18	32	18	14
	98	17	22	35	15	11
	00	24	20	31	17	8
b) lidé jako já mohou sice hlasovat ve volbách do MZ, ale jinak místní záležitosti příliš ovlivnit nemohou	96	36	31	18	10	5
	98	29	27	24	12	8
	00	27	35	20	13	5
c) je lepší se starat o své vlastní věci a nemíchat se do veřejných záležitostí	96	18	15	29	21	17
	98	14	14	30	23	19
	00	12	14	30	25	19

Pro posouzení případné proměny názorové hladiny v průběhu posledních 4-5 let jsme vypočetli vážený aritmetický průměr (k počtu odpovědí ve stupních použité škály jsme přiřadili jejich "váhu" od 1 po 5 a součet násobků jsme dělili počtem respondentů). **Takže platí, že čím je hodnota VAP nižší, tím je souhlas občanů s tezí vyšší, a opačně.**

Porovnání je následující:

	1996	1998	2000	rozdíl 96/00
teze a)	2,929	2,792	2,653	-0,276
teze b)	2,172	2,426	2,335	+0,163
teze c)	3,030	3,186	3,249	+0,219

REKAPITULACE

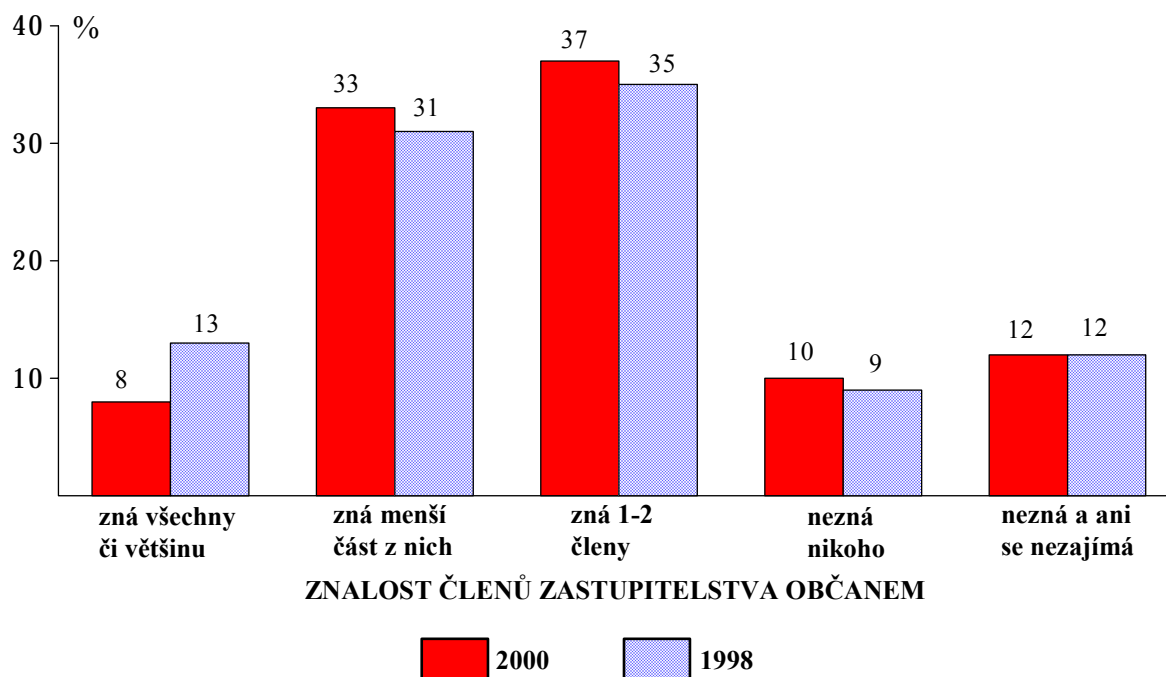
Nejvyšší podíl skepse mají občané Kopřivnice "trvale" k vlastním možnostem ovlivnit místní záležitosti, vyjma hlasování v komunálních volbách. I když byl zaznamenán mírný trend vzestupu občanského sebevědomí.

Vzestup "váhy" nesouhlasu s tezí "je lepší se starat o své vlastní věci a nemíchat se do veřejných záležitostí" je rovněž pozitivním signálem zvyšování občanského uvědomění v komunitě.

Naproti tomu je varujícím znamením zvyšující se podíl občanů, kteří se domnívají, že rozhodování městského zastupitelstva se jich většinou netýká.

6.2.2 Občané a jejich znalost zastupitelů

Obecně lze předpokládat, že znalost členů zastupitelstev, jejich starostů a zástupců starostů, a do určité míry tajemníků úřadů města, je významným indikátorem poměrů ve veřejnosti. Proto do zkoumání klimatu ve městech zařazujeme i otázku: *"Od voleb do Zastupitelstva města Kopřivnice uplynou letos dva roky. Znáte...?"* Otázka je vždy modifikována podle doby od posledních komunálních voleb, která je logicky (či lépe může být) ovlivňujícím činitelem. Situaci v roce 1998 a v roce 2000 popisuje následující graf.

Rozbor kopřivnické situace přinesl následující informace.

Tab. 46: Znalost zastupitelů města Kopřivnice občany komunity (údaje v %, zaokrouhleně)

CHARAKTERISTIKA	ZNALOST ČLENŮ ZASTUPITELSTVA									
	všechny		menší část		1-2 členy		nikoho		nezajímá se	
	98	00	98	00	98	00	98	00	98	00
PODLE POHLAVÍ										
muži	16	10	33	30	30	40	8	8	13	12
ženy	9	7	31	35	40	34	9	12	11	12
PODLE VĚKOVÝCH SKUPIN										
15 - 18 let	3	0	19	16	40	41	14	14	24	29
19 - 29	8	4	30	26	41	42	11	10	10	18
30 - 39	17	9	38	36	27	35	6	9	12	11
40 - 49	20	11	41	37	27	37	6	9	6	6
50 - 59	17	15	31	38	34	28	6	10	12	9
60 a více	10	9	25	37	43	39	9	10	13	5
PODLE STUPŇŮ VZDĚLÁNÍ										
základní	7	3	22	28	39	37	13	11	19	21
střední (vč. vyučení)	13	7	34	30	34	40	8	12	11	11
úplné střední	14	8	34	38	35	36	9	8	8	10
vysokoškolské	27	24	41	38	25	26	0	7	7	5
PODLE SOCIOPROFESNÍHO ZAŘAZENÍ										
dělníci	12	5	35	33	34	38	8	10	11	14
zaměstnanci - ekon. správní	} 23	12	} 43	36	} 28	32	} 2	14	} 4	6
zaměstnanci - ostatní		20		44		27		6		3
podnikatelé	15	13	40	31	29	41	8	8	8	7
důchodci	12	8	27	38	40	38	8	9	13	7
studenti (učni)	3	1	24	25	43	41	17	9	13	24
nezaměstnaní	8	4	17	16	39	42	15	14	21	24
ost. ekon. neaktivní	17	10	33	48	23	19	7	13	20	10
PODLE POLITICKÉ ORIENTACE										
levice	8	17	22	22	31	50	14	0	25	11
od středu nalevo	14	7	32	30	33	43	8	12	13	8
střed	9	9	38	39	38	38	8	8	7	6
od středu napravo	22	10	27	32	36	36	5	10	10	12
pravice	16	8	39	46	29	24	8	6	8	16
neví	6	4	23	26	36	37	14	13	21	20

Kopřivnických občanů jsme se rovněž zeptali nejen na jejich "obecnou" známost zastupitelů, ale také na znalost jmen osobností místní politiky, které mají svůj jednoznačný status v hierarchii samosprávy a správy města. **Zjistili jsme, že starostu Kopřivnice Jiřího Tichánka zná i podle jména 77 % obyvatel starších 15 let, zástupce starosty Aloise Janeka 45 % obyvatel a tajemníka MěÚ Ing. Josefa Jiříka 27 % obyvatel.** Připomeneme-li si, že jde zhruba o polovinu jejich "nového" funkčního období a porovnáme-li podíly znalostí jmen těchto reprezentantů města se situací ve srovnatelné municipalitě, jedná se o poměrně značnou informovanost občanů (v nedávném průzkumu v obci Y uvedlo správné jméno starosty 62 %, zást. starosty 27 % a tajemníka MěÚ 14 % respondentů. Přirozeně - při dlouhodobějším výkonu funkcí známost politiků vzrůstá).

REKAPITULACE

Znalost zastupitelů města Kopřivnice je v komunitě značná. Asi dvě pětiny občanů jsou se svými představiteli v samosprávě v podstatě obeznámeny a tento stav je shodný i se situací ke konci minulého volebního období v roce 1998. "Navíc" - **podíl občanů, kteří neznají nikoho, a těch, kteří nejenže neznají, ale ani se o to nezajímají, je zřejmě stabilní. Zřejmě se jedná asi o jednu pětinu městského společenství.**

Typologii nositelů obecné popularity zastupitelů v komunitě můžeme formulovat takto: **občan, který zná všechny (většinu) nebo aspoň menší část členů zastupitelstva**, je muž či žena, středního a vyššího věku, s vysokoškolským vzděláním, zaměstnanec technického nebo humanitního zaměření a případně podnikatel (živnostník), který sám sebe zařazuje do středu či na pravou stranu spektra politické orientace. Naproti tomu **občan, který nezná nikoho a ani se o to nezajímá**, je mladá žena, se základním vzděláním, nezaměstnaná, příp. studentka (učnice), která nemá svou politickou orientaci vyhraněnou, aby se uměla zařadit na pravo-levém kontinuu, případně inklinuje na pravou stranu spektra.

Zřejmě dlouhodobě platí zjištění o vysokém podílu občanů, kteří znají aspoň (nejméně) jednoho, dva členy zastupitelstva - takových je v komunitě kolem 80 % občanů.

6.3 Občané a jejich hodnocení činnosti Zastupitelstva města Kopřivnice, jeho rady a městského úřadu

Hodnocením činnosti zastupitelských a výkonných orgánů jsme se zabývali z několika hledisek, navíc v jeho časovém srovnání.

A) Hodnocení činnosti městského úřadu

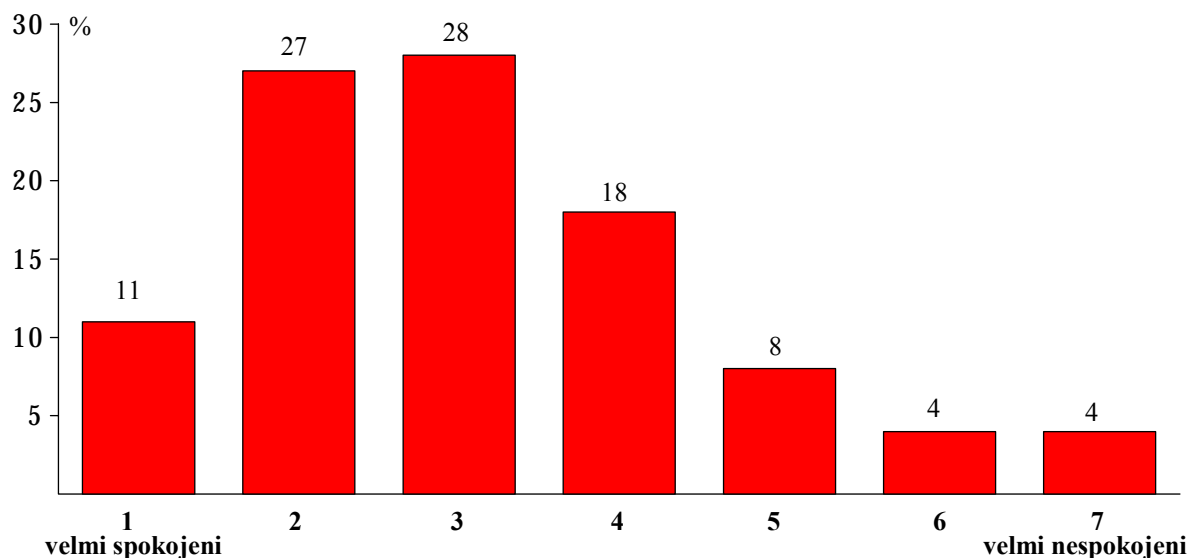
Stále platí, že fungování obecních úřadů, v našem případě Městského úřadu v Kopřivnici, je pro vytváření vztahu občanů k samosprávě a ke státu nadmíru důležité. Jsou to právě úředníci, s nimiž přicházejí občané do kontaktu ve svých "běžných" záležitostech a podle jejich přístupu si lidé mnohdy formují svůj názor na místní politiku a politický život u nás vůbec. A i když jsme se nemohli tomuto tématu věnovat podrobněji, uvádíme aspoň několik symptomů klimatu mezi občany (Hon, 1998, 1995).

Nejdříve jsme položili otázku: *"Jednal jste v posledním roce v nějaké věci s úředníky Městského úřadu v Kopřivnici?"* Zjistili jsme, že frekvence styku je **sice rozsáhlá, ale zřejmě se stabilizovala**. Zatímco v roce 1995 uvedlo asi 48 % občanů, že na radnici v posledním roce jednalo (v roce 1996 dokonce 53 %), v roce 1998 mělo jednání s úředníky 36 % občanů; 17 % s nimi jednalo poprvé, 19 % z nich vícekrát. **V roce 2000 mělo úřední jednání na MěÚ 41 % občanů, přičemž jednou** na radnici jednalo 19 % z nich, vícekrát pak 22 % obyvatel. Významnější vazby jsme zjistili shodně jako před dvěma roky jen ve vztahu k věku, vzdělání a socioprofesionálnímu zařazení.

Tab. 47: *Jednání občanů Kopřivnice na městském úřadě podle jejich některých charakteristik (údaje v %, zaokrouhleně)*

CHARAKTERISTIKA	FREKVENCE JEDNÁNÍ V POSLEDNÍM ROCE					
	jednou		vícekrát		nejednali	
	98	00	98	00	98	00
PODLE VĚKOVÝCH SKUPIN						
15 - 18 let	15	21	8	3	77	76
19 - 29	16	19	24	23	60	58
30 - 39	19	19	27	28	54	53
40 - 49	21	20	15	26	64	54
50 - 59	14	15	20	30	66	55
60 a více	14	20	13	13	73	67
PODLE STUPŇŮ VZDĚLÁNÍ						
základní	10	16	8	10	82	74
střední (vč. vyučení)	20	20	17	22	63	58
úplné střední	18	18	27	26	55	56
vysokoškolské	22	22	39	36	39	42
PODLE SOCIOPROFESNÍHO ZAŘAZENÍ						
dělníci	21	21	15	16	64	63
zaměstnanci - ekon. správní	} 14	12	} 29	32	} 57	56
zaměstnanci - ostatní		16		21		63
podnikatelé	20	16	22	42	58	42
důchodci	14	18	17	17	69	65
studenti (učni)	18	22	13	3	69	75
nezaměstnaní	11	24	16	36	73	40
ost. ekon. neaktivní	23	23	40	29	37	48

Poté jsme se zeptali: *"Při vyřizování záležitostí - jak jste byl(a) spokojen(a) s jednáním úřednic a úředníků "radnice"?"* O hodnocení jsme požádali jen ty občany, kteří aspoň jednou na úřadě jednali, a to na sedmibodové stupnici, kde 1 znamenala, že byli "velmi spokojeni", až po 7, znamenající, že byli "velmi nespokojeni". **Základní rozložení odpovědí občanů publikujeme v grafické podobě (údaje v %, zaokrouhleně):**

Rozbor pocitů spokojenosti či nespokojenosti občanů, jednajících v roce 2000 na MěÚ v Kopřivnici, nesignalizoval statisticky významnější odchytku od celkového stavu. V rámci jednotlivých skupin byli velmi spokojeni zejména lidé nejstarší (ocenění 1+2 uvedlo 55 % z nich), velmi nespokojeni pak občané středního věku (ve skupině 30-39 let bylo osob, hodnotících jednání 6+7 nejvíce, 12 % jejich celkového počtu). Pokud jde o sociální pozice občanů, rovněž jsme zjistili závislosti jen v některých skupinách.

Tab. 48: *Hodnocení jednání úřednic a úředníků na MěÚ občany Kopřivnice, kteří na "radnici" jednali (údaje v %, zaokrouhleně)*

SOCIOPROFESNÍ ZAŘAZENÍ	HODNOCENÍ				
	1+2 velmi spokojeni	3	4	5	6+7 velmi nespokojeni
dělníci	38	24	25	7	6
zaměstnanci - ekon. správní	34	26	14	20	6
zaměstnanci - ostatní	48	24	11	3	14
podnikatelé	29	34	19	6	12
důchodci	52	28	10	8	2
studenti (učni)	33	26	26	8	7
nezaměstnaní	38	29	17	6	10
ost. ekon. neaktivní	21	32	21	16	10

REKAPITULACE

Frekvence jednání občanů Kopřivnice na MěÚ je ve své proporcii relativně stabilizována. Vícekrát byli v úředním kontaktu hlavně občané

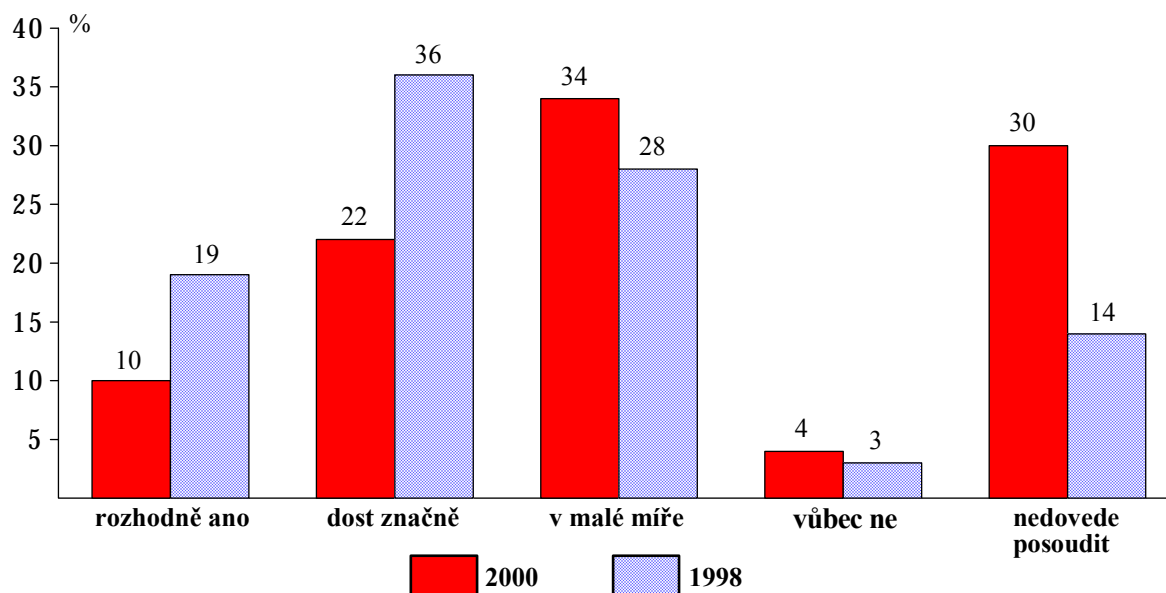
středních věkových skupin, spíše podnikatelé a ekon. správní zaměstnanci a nezaměstnaní, než ostatní občané (což jistě není překvapivé).

Pokud jde o spokojenost s jednáním na radnici, můžeme konstatovat: **dvě třetiny občanů, jednajících na kopřivnickém úřadě, byly spokojeny** (zařadili své pocity na stupnici od 1 do 3) **a jedna šestina občanů byla nespokojena** (na stupnici si vybrali od 5 do 7).

Rovněž je prokazatelné zjištění, že nebyly shledány vazby mezi hodnocením fungování úřadu a městskou částí Kopřivnice, ve které občané žijí.

B) Hodnocení činnosti vedení města Kopřivnice

Občanů jsme se rovněž zeptali: *"Podíváte-li se na současný stav Kopřivnice a porovnáte-li ho se situací před dvěma a více lety, před rokem 1998, myslíte si, že dnešní vedení (spolu s radou i zastupitelstvem a městským úřadem) přispělo za polovinu svého současného volebního období k rozvoji města?"* Základní data jsou tato (údaje v %, zaokrouhleně):

Rozbor odpovědí neprokázal významnější souvislosti postojů nejen ve vztahu ke sledovaným sociodemografickým charakteristikám, ale ani k politické orientaci respondentů. Pro přehlednost informace jsme nereflektovali odpovědi "nedovedu posoudit, nevím".

Tab. 49: Hodnocení činnosti vedení města Kopřivnice občany podle jejich politické orientace (údaje v %, zaokrouhleně)

POLITICKÁ ORIENTACE	HODNOCENÍ			
	rozhodně ano	dost značně	v malé míře	vůbec ne
levice	7	22	64	7
od středu nalevo	12	34	49	5
střed	13	38	41	8
od středu napravo	15	30	51	4
pravice	24	27	47	2
neví	10	25	54	11

Skladba odpovědí občanů neobsahuje diference, které by se snad s ohledem na vývoj po volbách 1998 mohly očekávat. Dokonce se objevuje trend vzrůstajícího pozitivního hodnocení na kontinuu od levice po pravici, jejíž plná jedna čtvrtina uvedla, že dnešní vedení města k jeho rozvoji "rozhodně" přispělo.

Význam vedení města pro rozvoj komunity jsme sledovali ještě jednou otázkou, kterou jsme uvedli takto: ***"Jistě byste mohl(a) uvést pro své hodnocení více argumentů. Prosím, uveďte však jen jednu věc, která k rozvoji Kopřivnice spíše pomohla nebo spíše nepomohla?"***

Podle mínění veřejnosti k rozvoji Kopřivnice spíše pomohlo (vyslovilo se 56 % dotázaných):

- *Technické muzeum* (dostavba, jeho prezentace, příliv turistů apod.) spolu s dostavbou kulturního domu, vč. kina, knihovny obsáhlo cca 31 % všech argumentů;
- *průmyslová zóna Vlčovice* (příprava - výstavba podnikatelského areálu) obsáhla cca 17 % všech argumentů;
- *opravy a rekonstrukce budov* (modernizace, výstavba domů, bytů na Obránců Míru, rodinných domků Pod Bílou Horou, ale i výstavba budou FÚ, PČR, ČS apod.) obsáhly cca 10 % všech argumentů;
- *výstavba obchodů* (supermarketů Albert, Diskont Plus apod.) obsáhla cca 10 % všech argumentů;
- *výstavba rozhledny* obsáhla cca 8 % všech argumentů;
- *rekonstrukce centra města* (pěší zóna, úprava fasád, rekonstrukce centra apod.) obsáhla cca 8 % všech argumentů;

- *zvyšování bezpečnosti života* (zejména instalace kamer v centru města) obsáhlo cca 5 % všech argumentů;
- *ostatní argumenty* (např. prezentace města, vč. zahraničních styků, celostátních akcí, internetové stránky - 3 % argumentů, shodně pak revitalizace Tatry a.s., úprava prostranství u zastávky ČD, péče o ŽP, plynofikace městských částí, např. Lubina, a vůbec zvýšení péče o život v těchto částech města. Dále jsou oceňovány dotace do rozvoje kultury a sportu aj.)

Podle mínění veřejnosti k rozvoji Kopřivnice spíše nepomohlo (vyslovilo se 39 % dotázaných):

- *výstavba supermarketů* (zejména Albert, Diskont, záměr výstavby Kauflandu, a to i jejich urbanistické řešení a architektura apod.) obsáhla cca 32 % všech argumentů;
- *úpadek Tatry a.s.* (útlum výroby, dluhy, krach a tunelování, propouštění, a spolu s ním i vysoká nezaměstnanost apod.) obsáhl cca 27 % všech argumentů;
- *krach projektu Philips* (kritika "prostořekosti" premiéra) obsáhl cca 7 % všech argumentů;
- *špatný stav komunikací* (kritika křižovatky u radnice, málo parkovišť, prostranství před Interhotelem, mnoho parkovacích hodin apod.) obsáhl cca 5 % všech argumentů;
- *ostatní argumenty* (kritika výstavby rozhledny - 9x, areálu Vlčovice - 5x, zakódování programů KTK - 5x, pomalá oprava bytů, nedostatek levnějších, neschopnost doprodeje obecních bytů - 5x, úbytek přírody pro výstavbu, vč. kácení stromů - 4x atd.)

REKAPITULACE

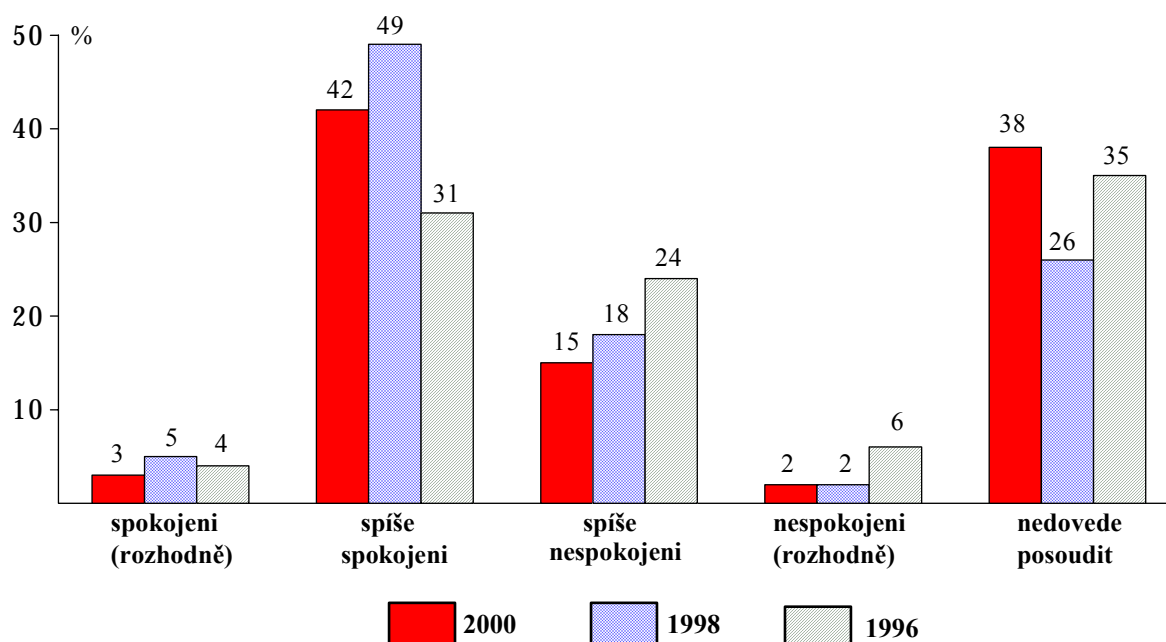
S pozitivní odezvou činnosti vedení města, zastupitelstva vůbec a jeho orgánů, věnované rozvoji Kopřivnice, se setkáváme asi u jedné třetiny občanů, přičemž další jedna třetina městského společenství kladný vliv současných reprezentantů obce připouští, byť "v malé míře". V této souvislosti nelze nepřipustit, že zjištěný pokles pozitivních ohlasů může být důsledkem povolebních změn vedoucí garnitury. Naproti tomu lze argumentovat **skoro 30% podílem komunity, která svým vyjádřením, že "nedovede posoudit", signalizuje očekávání výsledků činnosti v dalších dvou letech trvání politického mandátu stávajícího vedení.** Tuto hypotézu podporují výzkumné výsledky, zjištěné v jiné municipalitě. Občané města Y byli ještě kritičtější: vliv vedení, které je bez

povolebních změn, uznává "rozhodně ano" 11 % občanů, dalších 11 % odpovědělo, že vliv je "dosti značný", 45 % jej dokonce hodnotí jen "v malé míře" a plných 14 % pozitivní roli představitelům města nepřisuzuje vůbec (!).

Zjistili jsme, že pozitivní argumenty o práci současného vedení města uvedlo jmenovitě 56 % občanů, zatímco negativní příklady 39 % občanů. Výčet argumentů referuje místním politikům o stavu veřejného mínění, bez úvahy o slabé "historické" paměti veřejnosti, o jejím nízkém povědomí, pokud jde o kompetence veřejné správy a jiných attributech, ovlivňujících výběr příkladů.

C) Hodnocení činnosti Zastupitelstva města Kopřivnice

Kapitolu o postojích občanů Kopřivnice k městským institucím veřejné správy uzavíráme zjištěnými názory komunity na práci základního článku demokracie ve společnosti. Zeptali jsme se: *"A jak vůbec hodnotíte činnost celého Zastupitelstva města Kopřivnice, které bylo zvoleno v roce 1998? Jste s jeho činností...?"* Občanům bylo nabídnuto pět možných odpovědí. Základní členění publikujeme opět ve srovnání s výsledky předcházejících průzkumů (údaje v %, zaokrouhleně):

Rozbor empirických dat byl proveden po jejich agregaci na tři typy odpovědí občanů: spokojeni, nespokojeni a neví.

Tab. 50: *Hodnocení činnosti zastupitelstva v Kopřivnici za dobu od voleb 1998 občany města podle jejich charakteristik (údaje v %, zaokrouhleně)*

CHARAKTERISTIKA	HODNOCENÍ		
	spokojeni	nespokojeni	neví
PODLE POHLAVÍ $C_{norm} = 0,099$			
muži	47	18	35
ženy	42	17	41
PODLE VĚKOVÝCH SKUPIN $C_{norm} = 0,258$			
15 - 18 let	27	6	67
19 - 29	39	18	43
30 - 39	46	18	36
40 - 49	49	19	32
50 - 59	48	24	28
60 a více	51	15	34
PODLE STUPŇŮ VZDĚLÁNÍ $C_{norm} = 0,172$			
základní	37	14	49
střední (vč. vyučen)	41	19	40
úplné střední	50	16	34
vysokoškolské	54	20	26
PODLE SOCIOPROFESNÍHO ZAŘAZENÍ $C_{norm} = 0,224$			
dělníci	43	18	39
zaměstnanci - ekon. správní	40	26	34
zaměstnanci - ostatní	53	13	34
podnikatelé	51	20	29
důchodci	50	17	33
studenti (učni)	34	12	54
nezaměstnaní	37	13	50
ost. ekon. neaktivní	35	26	39
PODLE ÚZEMNÍCH ČÁSTÍ $C_{norm} = 0,098$			
Lubina	38	24	38
Mniší	41	14	45
Vlčovice	51	14	35
PODLE POLITICKÉ ORIENTACE $C_{norm} = 0,303$			
levice	33	22	45
od středu nalevo	49	20	31
střed	52	16	32
od středu napravo	48	19	33
pravice	50	21	29
neví	29	14	57

REKAPITULACE

Spokojenost s činností Zastupitelstva města Kopřivnice vyslovila bezmála polovina občanů města, přičemž průkazně se snižuje podíl občanů nespokojených. V současnosti se pohybuje jen kolem jedné šestiny městské komunity. Tato zjištění, spolu s podílem těch obyvatel, kteří "doposud" nedovedou činnost zastupitelů posoudit, podporuje naši hypotézu, vyslovenou ve vztahu k práci vedení města.

Rozbor dat neprokázal závislost spokojenosti či nespokojenosti na pohlaví ani na bydlišti občana v územních částech.

S fungováním zastupitelstva města jsou spokojeni poměrně vyrovnaně lidé středního a vyššího věku, zaměstnanci z technických a humanitních profesí a podnikatelé, občané v názorovém politickém středu, ale řadící se nalevo i napravo kontinua politické orientace.

Nespokojeni s prací zastupitelstva jsou více než ostatní občané ve skupině 50-59 let, ekon. správní zaměstnanci a část, která své politické postoje umístila nalevo i napravo od středu.

6.4 Občané a jejich preference problémů fungování města

Řešení průběžně vznikajících rozporů mezi nároky a potřebami občanů a fiskálními možnostmi zastupitelstev je často velmi obtížné, ne-li nemožné. Často je proto používán průzkum veřejného mínění jako objektivnější zdroj podkladů pro rozhodování zastupitelů, než jsou subjektivní přání jednotlivců či malých skupin obyvatel.

V tomto průzkumu veřejného mínění jsme proto položili otázky ve dvou stěžejních tematických okruzích. Zajímali jsme se jednak o nejnaléhavější oblasti života, vyžadující řešení, jednak o preferenci investičních záměrů ze zorného úhlu občanů.

6.4.1 Naléhavost řešení problémů života ve městě

Po dotazech na informovanost občanů o dění v Kopřivnici vůbec, na radnici zvláště, na znalost zastupitelů a na jednání na městském úřadě jsme se zeptali: **"Kdybyste byl(a) členem zastupitelstva, za jak naléhavé byste pokládal(a) řešení oblastí života ve městě, asi tak v průběhu příštích čtyř let?"**

Respondent byl požádán, aby k deseti základním problémům, spojovaným s optimálním fungováním, připojil svůj názor na naléhavost jejich řešení. Míru naléhavosti vyjadřoval občan na stupnici od 1, znamenající, že řešení považuje za velmi naléhavé, až po 7, představující názor, že řešení problému nepovažuje vůbec za naléhavé. Podíly respondentů, kteří se nevyjádřili, byly minimální (většinou 0,5 % z dotázaných, a nebyly proto brány v úvahu).

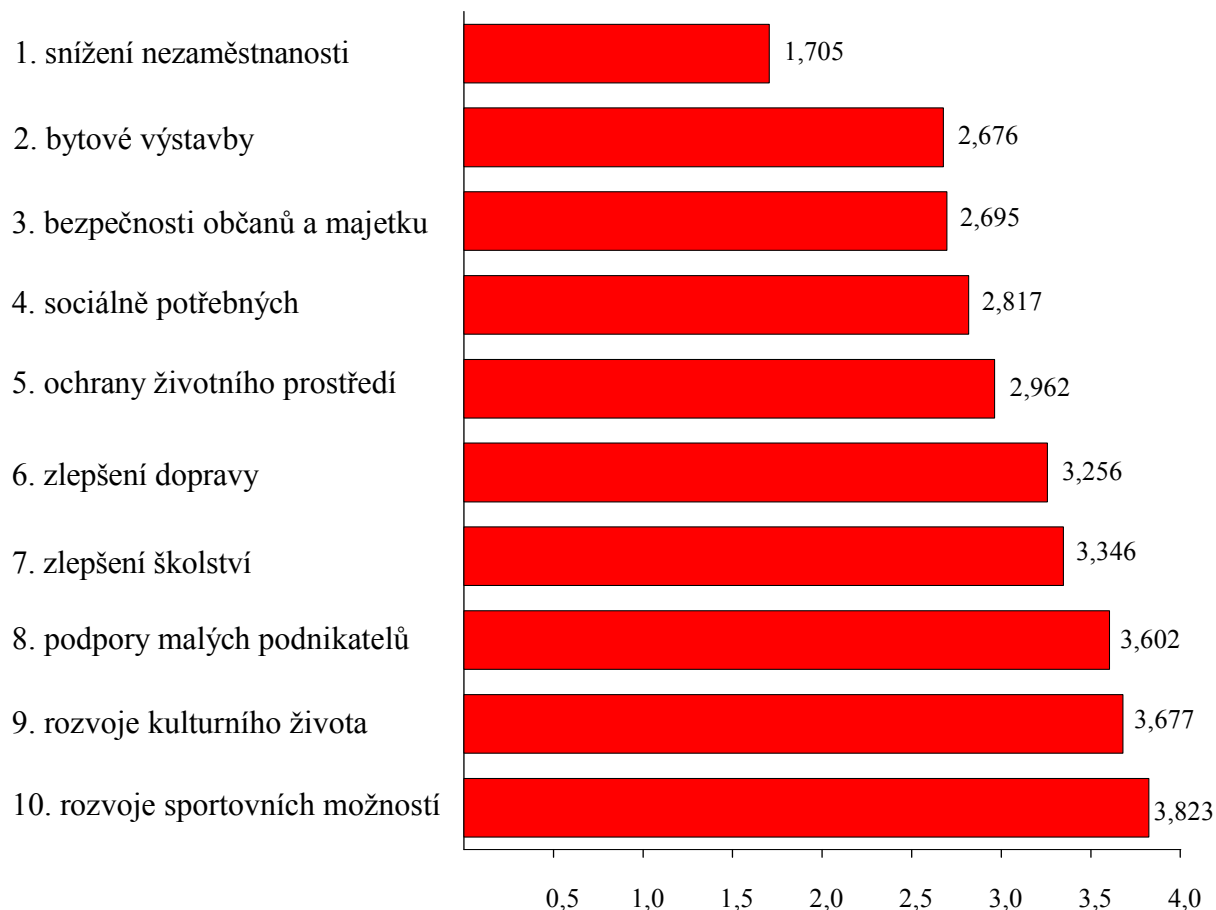
Tab. 51: Naléhavost řešení problémů s fungováním města pohledem občanů Kopřivnice (údaje v %, zaokrouhleně)

PROBLÉM	ŘEŠENÍ JE						
	1 velmi naléhavé	2	3	4	5	6	7 není vůbec naléhavé
bytové výstavby	31	19	21	17	7	3	2
sociálně potřebných	19	25	27	18	7	2	2
snížení nezaměstnanosti	62	21	9	4	2	1	1
zlepšení školství	9	23	25	23	10	6	4
rozvoje sportovních možností	7	13	25	24	16	10	5
rozvoje kulturního života	7	15	25	25	14	10	4
bezpečnosti občanů a majetku	24	27	23	14	7	3	2
zlepšení dopravy	16	22	21	17	12	8	4
podpory malých podnikatelů	12	16	22	20	15	10	5
ochrany životního prostředí	19	26	22	17	8	5	3

Pro přehlednost hodnocení občanů o naléhavosti řešení problémů ve fungování města jsme opět zvolili vážený aritmetický průměr (VAP). K jednotlivým stupňům použité škály jsme přiřazovali hodnotu od 1 po 7 a součet násobků počtu odpovědí a hodnot jsme dělili počtem všech odpovídajících. "Ideální" průměr = 4.

Následující sloupcový graf, konstruovaný pomocí VAP, nás informuje **o pořadí problému**¹⁾, přičemž platí: *čím je hodnota nižší, tím je naléhavost řešení problému ve městě vyšší, a obráceně.*

¹⁾ Situaci nemůžeme z metodických i věcných odlišností bezprostředně porovnávat se zjištěními názorového klimatu v předchozím průzkumu (Hon, 1995). Lze však uvést tehdejší pořadí naléhavosti: 1. zdravé životní prostředí, 2. bezpečnost a veř. pořádek, 3. péče o staré a potřebné občany, 4. výstavba a údržba bytů, 5. výchova a vzdělávání dětí, 6. komunikace, 7. snadný nákup a služby, 8. kulturní život, 9. sport a tělovýchova, 10. doprava do zaměstnání a 11. rekreace.

Rozbor odpovědí o naléhavosti řešení problémů pro optimální fungování města v jednotlivých sledovaných skupinách nepřinesl statisticky příliš významné rozdíly.

REKAPITULACE

Naléhavost řešení problémů fungování Kopřivnice podle zorného úhlu občanů **má očekávanou dominantu - problém nezaměstnanosti**. V tomto postoji se shodují ve stejné intenzitě ženy i muži, o něco více než ostatní občané středního věku. Ve skupině 30-39 let považuje řešení za zvláště naléhavé (postoj 1+2) asi 88 % z nich, v ostatních skupinách je stejného názoru asi 80 % osob. Pokud jde o socioprofesi, pak nejvyšší podíl těchto postojů (naléhavé 1+2) je logicky mezi nezaměstnanými (91 % z nich), dále pak mezi zaměstnanci (88 % - 86 % z nich), dělníky (84 % z nich) a "nejnižší" podíl naléhavosti vnímají podnikatelé (75 % z nich).

Bytová výstavba jako další problém k řešení je nejsilněji pocíťována mezi občany mladými a středního věku (nejintenzivněji pak ve skupině 19-29 let, ve které problém za zvláště naléhavý označilo 57 % z nich). I toto zjištění je očekávané. Spíše je sociologicky "zajímavé", že se takové pocity nediferencovaly i podle některých dalších znaků.

Nejinak je tomu i u třetího problému v pořadí naléhavosti - **u bezpečnosti občanů a majetku. Symptomy zvláštní naléhavosti jsme zaznamenali jak u mužů, tak u žen**, a to vždy kolem 51-52 % z nich, **a rovněž u občanů ve středním a starším věku**. Ve skupině 40letých a starších považuje toto za vážný problém k řešení kolem 57 % občanů, zatímco ve skupině 19-29 let cca 41 % z nich.

6.4.2 Preference investičních plánů pro příští léta

Pro praktickou komunální politiku má ještě větší cenu zjistit názory občanů na realizaci investičních záměrů ve městě. Otázka byla formulována takto: *"A pokud byste rozhodoval(a) o uskutečnění investičních plánů pro příští čtyři roky, můžete nám říci, jak byste dále uváděné programy za nepříznivé finanční situace městě upřednostňoval(a) či preferoval(a)?"*

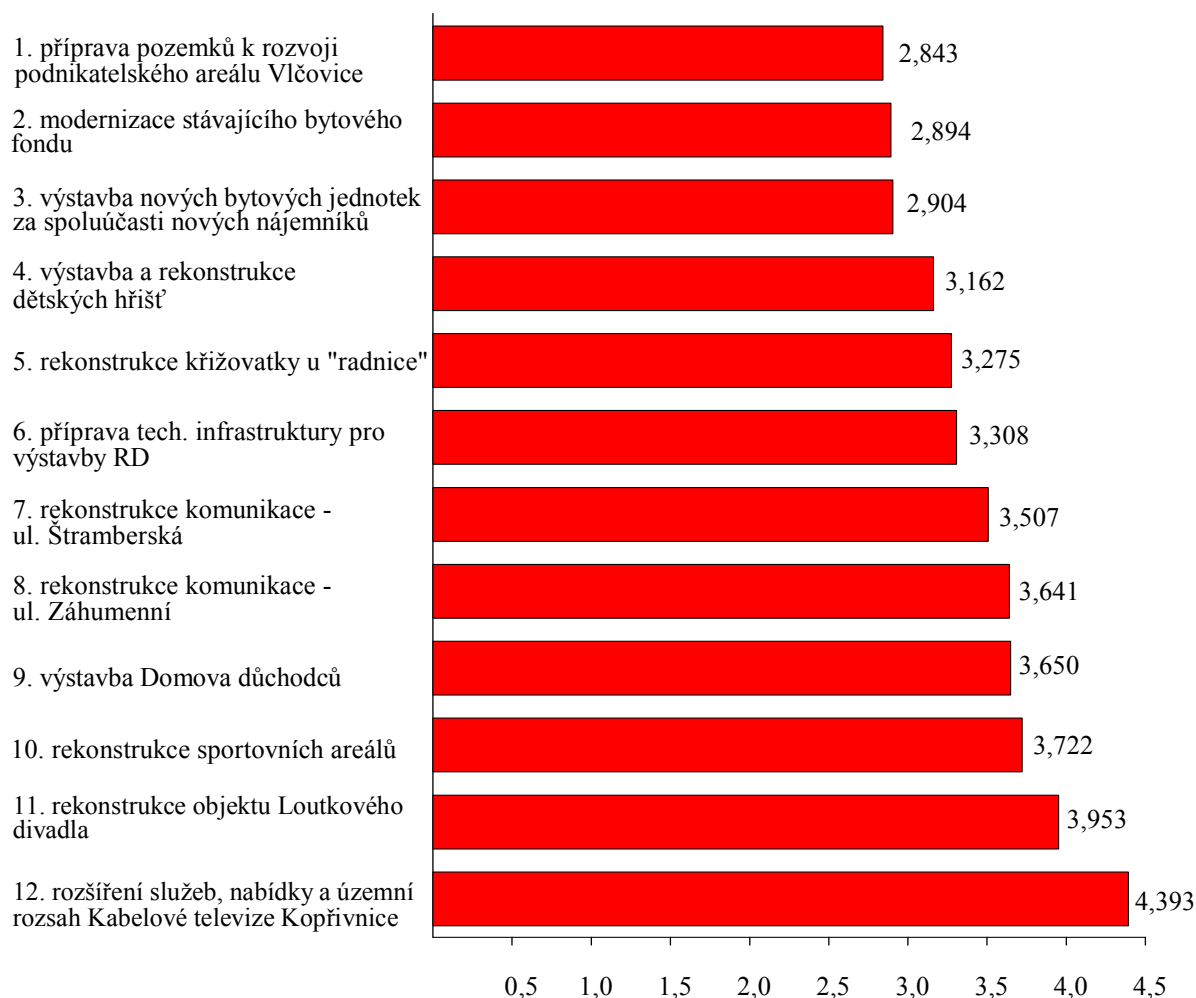
Preference občanů byly zjišťovány obdobně jako v případě naléhavosti problémů fungování města. Míru preferencí vyjadřoval respondent na sedmistupňové škále s tím, že číslice 1 znamenala, že daný investiční program upřednostňuje nejvíce - až po číslici 7, znamenající, že program preferuje nejméně.

Tab. 52: Preference investičních programů pohledem občanů Kopřivnice (údaje v %, zaokrouhleně)

PROGRAM	ZÁMĚR PREFERUJE						
	1 velmi naléhavé	2	3	4	5	6	7 není vůbec naléhavé
rozšíření služeb, nabídky a územní dosah Kabelové televize Kopřivnice	7	9	17	20	18	12	17
výstavby Domova důchodců v Kopřivnici	10	17	22	21	14	9	7
modernizace stávajícího bytového fondu	17	26	25	21	7	2	2

PROGRAM	ZÁMĚR PREFERUJE						
	1 velmi naléhavé	2	3	4	5	6	7 není vůbec naléhavé
výstavby nových bytových jednotek za spoluúčasti budoucích nájemníků	19	26	23	18	8	3	3
přípravy tech. infrastruktury (např. rozvod elektřiny, plynu apod.) pro výstavbu RD	11	20	27	22	14	4	2
přípravy pozemků k rozvoji podnikatelského areálu Vlčovice (např. tech. infrastruktura)	24	23	21	16	9	5	2
rekonstrukce křižovatky u "radnice"	21	18	17	17	13	8	6
rekonstrukce komunikace - ul. Štramberská	14	18	19	22	13	8	6
rekonstrukce komunikace - ul. Záhumenní	11	16	21	22	15	9	6
výstavby a rekonstrukce dětských hřišť	14	22	28	18	10	5	3
rekonstrukce objektu Loutkového divadla	8	13	20	23	14	13	9
rekonstrukce sportovních areálů města	7	16	25	23	13	11	5

Pořadí preferovaných investičních záměrů pro příští čtyři roky podle názorů občanů, konstruované opět pomocí VAP, je následující:

Preference investičních programů jsou v podstatě rozčleněny do tří-čtyř názorových zón. Dané dispozice nám umožňují podrobněji analyzovat preferenční postoje k záměrům, které jsou na prvních třech místech. Pro statistickou analýzu jsme sloučili postoje na okrajích použité škály (1+2, 6+7).

A) příprava pozemků k rozvoji podnikatelského areálu Vlčovice

Tab. 53: Preference investice do podnikatelského areálu Vlčovice občany Kopřivnice podle jejich charakteristik (údaje v %, zaokrouhleně)

CHARAKTERISTIKA	MÍRA PREFERENCÍ				
	1+2 nejvíce	3	4	5	6+7 nejméně
PODLE POHLAVÍ $C_{norm} = 0,119$					
muži	52	19	16	8	5
ženy	45	21	16	10	8
PODLE VĚKOVÝCH SKUPIN $C_{norm} = 0,221$					
15 - 18 let	42	16	21	13	8

19 - 29	48	21	15	9	7
30 - 39	51	20	19	6	4
40 - 49	53	20	17	4	6
50 - 59	51	19	8	16	6
60 a více	38	24	17	9	12
PODLE STUPŇŮ VZDĚLÁNÍ $C_{norm} = 0,212$					
základní	36	24	19	12	9
střední (vč. vyučení)	45	21	17	9	8
úplně střední	53	17	15	9	6
vysokoškolské	64	24	7	4	1
PODLE SOCIOPROFESNÍHO ZAŘAZENÍ $C_{norm} = 0,248$					
dělníci	42	22	17	10	9
zaměstnanci - ekon. správní	58	15	16	5	6
zaměstnanci - ostatní	64	17	9	6	4
podnikatelé	57	17	15	9	2
důchodci	38	26	15	10	11
studenti (učni)	43	21	19	11	6
nezaměstnaní	51	19	18	4	8
ost. ekon. neaktivní	47	20	13	20	0
PODLE ÚZEMNÍCH ČÁSTÍ $C_{norm} = 0,158$					
Lubina	48	22	8	10	12
Mniší	35	26	17	10	12
Vlčovice	75	9	9	7	0

B) modernizace stávajícího bytového fondu

Tab. 54: Preference modernizace stávajícího bytového fondu občany Kopřivnice podle jejich charakteristik (údaje v %, zaokrouhleně)

CHARAKTERISTIKA	MÍRA PREFERENCÍ				
	1+2 nejvíce	3	4	5	6+7 nejméně
PODLE POHLAVÍ $C_{norm} = 0,169$					
muži	38	28	22	8	4
ženy	49	22	17	7	5
PODLE VĚKOVÝCH SKUPIN $C_{norm} = 0,145$					
15 - 18 let	44	27	21	5	3
19 - 29	41	25	22	7	5
30 - 39	47	23	18	8	4
40 - 49	45	25	14	11	5
50 - 59	47	25	20	5	3
60 a více	37	28	24	6	5
PODLE RODINNÉHO STAVU $C_{norm} = 0,169$					
svobodní	38	28	23	7	4
ženatí, vdané	43	26	18	8	5

rozvedení	62	12	13	6	7
ovdovělí	44	24	22	6	4
PODLE ÚZEMNÍCH ČÁSTÍ $C_{\text{norm}} = 0,129$					
Lubina	43	26	17	6	8
Mniší	31	31	31	4	3
Vlčovice	40	26	20	12	2

C) výstavba nových bytových jednotek za spoluúčasti nájemníků

Tab. 55: Preference výstavby nových bytových jednotek občany Kopřivnice podle jejich charakteristik (údaje v %, zaokrouhleně)

CHARAKTERISTIKA	MÍRA PREFERENCÍ				
	1+2 nejvíce	3	4	5	6+7 nejméně
PODLE POHLAVÍ $C_{\text{norm}} = 0,173$					
muži	41	26	18	10	5
ženy	50	19	18	6	7
PODLE VĚKOVÝCH SKUPIN $C_{\text{norm}} = 0,167$					
15 - 18 let	57	22	12	6	3
19 - 29	50	21	16	7	6
30 - 39	40	25	22	7	6
40 - 49	49	19	17	9	6
50 - 59	42	24	18	12	4
60 a více	37	25	21	9	8

CHARAKTERISTIKA	MÍRA PREFERENCÍ				
	1+2 nejvíce	3	4	5	6+7 nejméně
PODLE RODINNÉHO STAVU $C_{norm} = 0,143$					
svobodní	48	23	14	9	6
ženatí, vdané	47	22	18	7	6
rozvedení	38	20	29	8	5
ovdovělí	36	25	19	12	8
PODLE SOCIOPROFESNÍHO ZAŘAZENÍ $C_{norm} = 0,199$					
dělníci	43	20	21	9	7
zaměstnanci - ekon. správní	56	26	9	3	6
zaměstnanci - ostatní	46	23	17	7	7
podnikatelé	44	21	22	8	5
důchodci	40	23	20	10	7
studenti (učni)	54	22	12	7	5
nezaměstnaní	39	30	16	11	4
ost. ekon. neaktivní	60	20	17	3	0
PODLE ÚZEMNÍCH ČÁSTÍ $C_{norm} = 0,130$					
Lubina	52	20	18	5	5
Mniší	33	34	22	7	4
Vlčovice	51	25	14	7	3

REKAPITULACE

Veřejné mínění občanů Kopřivnice preferuje i za nepříznivé finanční situace města investiční programy v tomto pořadí:

- **příprava pozemků k rozvoji podnikatelského areálu Vlčovice (např. technická infrastruktura),**
- **modernizace stávajícího bytového fondu,**
- **výstavba nových bytových jednotek za spoluúčasti nových nájemníků.**

Preference nejsou příliš diferencovány. Areál Vlčovice má o něco významnější podporu mezi muži než ženami, lidmi s vyšším stupněm vzdělání, zaměstnanci a podnikateli než mezi ostatními sledovanými skupinami. "Přirozeně" nejvyšší podíl občanů, kteří favorizují investice do podnikatelského areálu, je z městské části Vlčovice. Investiční program, týkající se modernizace bytového fondu, má své příznivce především mezi ženami a spíše mezi občany žijícími v neúplných rodinách. Pokud jde o výstavbu bytových jednotek za spoluúčasti nových nájemníků, je upřednostňována rovněž spíše ženami než muži, především pak občany mladšími. Všechny uvedené programy jednoznačně podporují více než

dvě třetiny obyvatel (na prvních třech pozicích škály umístilo své preference 68 % respondentů).

Podpora investičních záměrů, týkajících se výstavby a rekonstrukce dětských hřišť, má od shora uvedených plánů jen minimální odstup.

7 SHRNU TÍ PODSTATNÝCH VÝSLEDKŮ PRŮZKUMU VEŘEJNÉHO MÍNĚNÍ OBČANŮ KOPŘIVNICE

Veřejné mínění je výrazem nejčastějších zobecněných postojů a názorů. Vzniká průběžně, pod vlivem nových informací, které lidé získávají z vlatních zkušeností, z běžných rozhovorů s ostatními lidmi, ze sdělovacích prostředků - a jako takové se mění. Někdy rychleji, jindy pomaleji, podle vazby na více či méně univerzální hodnoty a hodnocení, orientující naše chování v životě, chování a jednání jednotlivců, rodiny, lokální komunity a společnosti vůbec.

V předkládané závěrečné zprávě jsme předložili čtenáři poměrně širokou paletu empirických informací o stavu veřejného mínění v kopřivnické komunitě na podzim 2000. Z celé sumy poznání chceme zvýraznit následující:

- a) "Více než osm z deseti občanů kopřivnické komunity žije ve městě rádo, z nich pak dva až tři občané dokonce velmi rádi; ve městě nežije ráda asi jedna šestina jeho obyvatel", jsme zjistili před dvěma lety i koncem roku 2000. Pro současné společenské klima je tedy charakteristická stabilita pocitů ke svému městu.
- b) Neradi žijí ve městě především mladší lidé (ve skupině 19-39 let je takových 18-19 %). Zápornou emotivní vazbu k městu projeví zejména občané nezaměstnaní (23 % z nich), ale ani podíly takto cítících mezi dělníky (18 % z nich) a ekonomicko-správními zaměstnanci (19 % z nich) nelze bagatelizovat.
- c) Hodnocení změn životní úrovně v kopřivnické komunitě signalizuje polarizaci veřejného mínění - vzestup pozitivního i negativního úsudku. Prokazatelnou skutečností je, že v zorném úhlu celého polistopadového období jsou změny mezi dvěma pětinami občanů vnímány jako zlepšující se a mezi jednou čtvrtinou jako zhoršující se.

I náš průzkum však upozorňuje, že v komunitě vzrůstá názorová nekonzistence a rozpory v posuzování životní úrovně v jednotlivých sociálních skupinách.

d) V rodinném rozpočtu kopřivnických domácností je nedostatek peněz pocíťován především při uspokojování potřeb, týkajících se bytového zařízení a jiných věcí trvalé hodnoty, předmětů a služeb pro kulturní a rekreační činnosti, oblečení a obutí, ale i úhrad za bydlení. V těchto položkách rodinných rozpočtů má nedostatek peněz polovina a více domácností.

Porovnání úrovně uspokojování sledovaných životních potřeb domácností v Kopřivnici a v celé republice nás informuje, že v městské komunitě je zřejmě silněji pocíťován nedostatek peněz na úhradu nákladů na bydlení a na nákup nepotravinářského zboží denní potřeby.

e) Zřejmě oprávněně můžeme předpokládat, že v kopřivnické komunitě občanů starších 15 let, jsou více než dvě pětiny těch obyvatel, kteří již prošli či procházejí obdobím bez práce, bez zaměstnání.

Veřejné mínění občanů Kopřivnice velmi výrazně preferuje ve svých důsledcích pro město i jeho občany perspektivně nejvýhodnější řešení: dvě třetiny společenství podporují využití finančních prostředků z rozpočtu města na přípravu území pro nové podnikatelské investice, které by vytvořily další pracovní příležitosti.

f) Míra stabilizace městské komunity je dána poměrem občanů, kteří chtějí žít v Kopřivnici trvale, a občanů, kteří vyslovili přání se dříve nebo později z města odstěhovat. V číselném vyjádření je stav 68:32. V uplynulých dvou letech se migrační tendence mezi občany "vrátily" ke stavu v roce 1995 (v roce 1995 jsme zjistili míru stabilizace 70:30, v roce 1998 61:39).

I tak je však hrozba potenciální migrace v kopřivnickém společenství dosti intenzivní. Jednak svým rozsahem (myšlenkou na odstěhování z Kopřivnice se v dohledné době, tak do 2-3 let, zabývá asi 8 % obyvatel), jednak skladbou migrantů. Stále totiž platí, že záměr odstěhovat se z města deklarují zejména lidé mladí. Bylo by neprozíravé minimalizovat hrozbu tvrzením, že záměry nebývají zdaleka skutečností. Teritoriálně je nejakutnější migrační nálada mezi obyvateli Vlčovic.

g) Provedená analýza odpovědí charakterizuje skupinu občanů, která vážně uvažovala nad možností podílet se na výstavbě obytných domů (odpovědi alternativou "rozhodně ano"). Jsou to

- muži (15 % z nich) i ženy (14 % z nich) bez rozdílu,
- spíše lidé nejmladší (mezi 15-18letými je takových 14 %, mezi 19-29letými je takových 16 % osob),
- lidé ve všech vzdělanostních skupinách, s mírnou převahou vysokoškoláků ("rozhodně ano" odpovědělo 13 % se základním a středním vzděláním, tzn. vyučených, 14 % s úplným středoškolským vzděláním a 20 % s vysokoškolským vzděláním),
- občané bez významnějšího rozlišení pokud jde o počet osob žijících v jejich domácnostech, i pokud jde o počet nezaopatřených dětí,
- o málo více zaměstnanci s technickým a humanitním pracovním zaměřením (20 % z nich) než z jiných socioprofesionálních skupin,
- o něco více občanů, bydlících v Lubině (16 % z nich) než v ostatních částech města (kolem 13-14 %),
- předně občané, kteří hodnotí současný příjem domácnosti jako velmi dobrý (24 % z nich), deklarující svůj osobní čistý měsíční příjem v kategorii 13-15 tis. Kč (32 % z nich), a občané z domácností s nejnižšími příjmy domácnosti, do 5 tis. Kč (33 % z nich) a pak s nejvyššími příjmy, tj. se 30 tis. Kč a více (v této kategorii je vážných zájemců kolem 22 % z ní).

h) Zjišťujeme, že nabízené možnosti smysluplného prožití volného času nevyužívá asi jedna pětina občanů Kopřivnice.

Pořadí nabízených služeb podle podílu občanů, kteří je nevyužili vůbec, vytvořilo zhruba tyto skupiny: kolem čtyř pětín obyvatel nevyužívá tenisový areál a nenavštěvuje koncerty vážné hudby. Kolem dvou třetin obyvatel nevyužívá možností lyžařského areálu, letního stadiónu a sportovní haly, ale nenavštěvuje ani koncerty populární hudby. Přibližně polovina obyvatel navštěvuje více či méně často divadelní představení, diskotéku a veřejnou knihovnu, ale i zimní stadión. A asi jedna třetina doposud nevyužila možnosti návštěvy muzea, kina a krytého bazénu.

i) Intenzita zájmu občanů Kopřivnice o dění ve městě převažuje nad jejich zájmem o ostatní témata veřejného dění ve společnosti.

Rozbor intenzity zájmu o dění ve městě podle struktury komunity nesignalizuje až tak významné rozdíly. Zřejmě však platí, že interes kopřivnických občanů vzrůstá v závislosti na jejich věku.

Podíl občanů, kteří se cítí být o dění v Kopřivnici informováni, je v průběhu uplynulých let v podstatě stabilní a pohybuje se kolem tří čtvrtin městské komunity.

Kopřivnické noviny, rodina a příbuzní, ale i Kabelová televize Kopřivnice jsou zřejmě nejdůležitějšími způsoby informování o dění ve městě. A co je sociologicky zajímavé, že tomu tak je ve všech sledovaných sociodemografických, vzdělanostních i socioprofesionálních či územních skupinách, bez významnějších vazeb a souvislostí.

Posouzení nejvýznamnějších způsobů informovanosti o práci městského zastupitelstva, rady a úřadu, bez ohledu na jejich pořadí, vyznělo dosti jednoznačně. Jsou to

týdeník Kopřivnické noviny	uvedlo	52 % občanů
vysílání Kabelové televize Kopřivnice		41 %
rodina a příbuzní		25 %

V městské komunitě si sedm lidí z deseti myslí, že je o dění v Kopřivnici informováno, z nich pak tři uvádějí, že v současnosti jsou informováni více, než tomu bylo dříve. V celém období posledních pěti let jsme zaznamenali setrvalý stav té části komunity, která připouští nejen to, že není informována, ale že jí takový stav nevadí - je to kolem jedné desetiny populace.

j) Znalost zastupitelů města Kopřivnice je v komunitě značná. Asi dvě pětiny občanů jsou se svými představiteli v samosprávě v podstatě obeznámeny a tento stav je shodný i se situací ke konci minulého volebního období v roce 1998. "Navíc" - podíl občanů, kteří neznají nikoho, a těch, kteří nejenže neznají, ale ani se o to nezajímají, je zřejmě stabilní. Jedná se asi o jednu pětinu městského společenství.

Zřejmě dlouhodobě platí zjištění o vysokém podílu občanů, kteří znají aspoň (nejméně) jednoho, dva členy zastupitelstva - takových je v komunitě kolem 80 % občanů.

Pokud jde o spokojenost s jednáním na radnici, můžeme konstatovat: dvě třetiny občanů jednajících na kopřivnickém úřadě byly spokojeny (zařadili své pocity na stupnici od 1 do 3) a jedna šestina občanů byla nespokojena (na stupnici si vybrali od 5 do 7).

Rovněž je prokazatelné zjištění, že nebyly shledány vazby mezi hodnocením fungování úřadu a městskou částí Kopřivnice, ve které občané žijí.

S pozitivní odezvou činnosti vedení města věnované rozvoji Kopřivnice, se setkáváme asi u jedné třetiny občanů, přičemž další jedna třetina městského společenství kladný vliv současných reprezentantů obce připouští, byť "v malé míře". V této souvislosti lze odvodit, že zjištěný pokles pozitivních ohlasů může být důsledkem povolebních změn vedoucí garnitury. Naproti tomu lze argumentovat skoro 30% podílem komunity, která svým vyjádřením, že "nedovede posoudit", signalizuje očekávání výsledků činnosti v dalších dvou letech trvání politického mandátu stávajícího vedení.

Spokojenost s činností Zastupitelstva města Kopřivnice vyslovila bezmála polovina občanů města, přičemž průkazně se snižuje podíl občanů nespokojených. V současnosti se pohybuje jen kolem jedné šestiny městské komunity. Tato zjištění, spolu s podílem těch obyvatel, kteří "doposud" nedovedou činnost zastupitelů posoudit, podporuje naši hypotézu, vyslovenou ve vztahu k práci vedení města.

Rozbor dat neprokázal závislost spokojenosti či nespokojenosti na pohlaví ani na bydlišti občana v územních částech.

k) Veřejné mínění občanů Kopřivnice preferuje i za nepříznivé finanční situace města investiční programy v tomto pořadí:

- příprava pozemků k rozvoji podnikatelského areálu Vlčovice (např. technická infrastruktura),
- modernizace stávajícího bytového fondu,

-
- výstavba nových bytových jednotek za spoluúčasti nových nájemníků.

Preference nejsou příliš diferencovány.

* * *

Uzavíráme závěrečnou zprávu o výsledcích sociologického průzkumu mezi občany Kopřivnice k některým otázkám fungování města a problémům života jednotlivců i jejich domácností. Předchozí empiricky zjištěná data uvádějí subjektivní soudy občanů, ovlivňované každodenností jejich života, zatímco rozhodování zastupitelů se odvíjí od dlouhodobějších perspektiv rozvoje města. Což může být i v rozporu s míněním různých skupin obyvatel. Ovšem, i v takovém případě poskytují předkládané informace kvantifikované podklady k činnému "public relations", bez nichž se politik obejít nemůže.

8 PRAMENY

- Benešová, V.: Životní úroveň domácnosti. Dílčí kapitola z celostátního sociologického výzkumu "Deset let společenské transformace v České a Slovenské republice" v roce 1999. N=4744 osob ve věku 18-69 let.
- Hon, J.: Sonda do veřejného mínění občanů Hranic. Závěrečná zpráva ze sociologického průzkumu. Nepublikováno. MLO 1996.
- Kuchař, P.: Zaměstnání a práce v transformující se společnosti. Dílčí kapitola z celostátního sociologického výzkumu (viz Benešová).
- Potůček, M.: Nejen trh. Role trhu, státu a občanského sektoru v proměnách české společnosti. Sociologické nakladatelství SLON. Praha 1997.
- Zpráva vlády o stavu České společnosti. Příloha Hospodářských novin, Praha, 5.3.1999.